

UiO : **Det juridiske fakultet**

Retten til know-how,
bedriftshemmeligheter og
oppfinnelser i komplekse
tilvirknings- og EPC(I)-prosjekter

Kandidatnummer: 220

Leveringsfrist: 1.juni 2014

Antall ord: 35330

Innholdsfortegnelse

1	INNLEDNING	1
1.1	Tema og problemstillinger.....	1
1.2	Partsforholdet i NF	4
1.3	Lovvalg og juridisk metode	6
1.4	Rettskilder.....	7
1.5	Avgrensninger	9
1.6	Framstillingen videre.....	9
2	BAKGRUNNSRETEN FOR KNOW-HOW, BEDRIFTSHEMME- LIGHETER OG OPPFINNELSER	11
2.1	Innledning.....	11
2.2	Vernet av know-how i markedsføringsloven.....	12
2.2.1	Hva menes med «know-how»?	12
2.2.2	Beskyttelsen av know-how i markedsføringsloven §§ 25 og 29.....	14
2.3	Vernet av bedriftshemmeligheter i markedsføringsloven.....	20
2.3.1	Beskyttelsen av bedriftshemmeligheter etter § 28	20
2.4	Avtale som virkemiddel for å beskytte teknisk og kommersiell know-how og bedriftshemmeligheter	26
2.5	Bakgrunnsretten for oppfinnelser	28
2.6	Kravet til nyhetsverdi	31
2.7	Kravet til oppfinneshøyde	32
2.8	Kort om patenthaverens enerett til utnyttelse	34
2.9	Avtale som virkemiddel for å beskytte nyhetsverdien og oppfinneshøyden	36
3	PARTENES EIENDOMSRETT TIL KOMMERSIELL OG TEKNISK INFORMASJON SOM UTVEKSLES OG UTVIKLES I KONTRAKTSFORHOLDET	38

3.1	Innledning	38
3.2	Hva slags informasjon er vernet etter NF art. 33?	38
3.3	I hvilke situasjoner har partene eiendomsretten til teknisk og kommersiell informasjon fra prosjektet?	47
3.3.1	Innledning	47
3.4	Hva ligger i at informasjon har blitt «stilt til rådighet» for medkontrahenten?	49
3.5	Særlig om selskapets eiendomsrett til teknisk og kommersiell informasjon	51
3.5.1	Regulerer art. 33. 1 (1) 2.pkt eiendomsretten til informasjon som ville blitt eid i et sameie etter bakgrunnsretten?	53
3.5.2	Gir art. 33. 1 (1) selskapet eiendomsretten til informasjon underleverandørene har utviklet basert på selskapets informasjon?	55
3.6	Særlig om leverandørens eiendomsrett til teknisk og kommersiell informasjon	56
3.7	Hva ligger i at informasjonen skal være partenes «eiendom»?	59
4	PARTENES EIENDOMSRETT TIL OPPFINNELSER SOM UTVIKLES I KONTRAKTSFORHOLDET	66
4.1	Innledning	66
4.2	Hva menes med en «oppfinnelse» i NF art. 33?	67
4.3	Selskapets eiendomsrett til oppfinnelser som utvikles i kontraktsforholdet	68
4.3.1	Regulerer art. 33. 1 (2) oppfinnelser som ville blitt eid i et sameie etter bakgrunnsretten?	74
4.4	Hva ligger i at oppfinnelsen skal være ”Selskapets eiendom”?	77
4.5	Unntaket for selskapets eiendomsrett	82
4.6	Leverandørens øvrige plikter overfor selskapet i forbindelse med overdragelsen av eiendomsretten til oppfinnelsen	86
4.7	Selskapets betalingsplikt for leverandørens utgifter i forbindelse med bistanden	87
4.8	Leverandørens eiendomsrett til oppfinnelser de utvikler i kontraktsforholdet	89
4.9	Hva ligger i at oppfinnelsen skal være «Leverandørens eiendom»?	93
5	RETTEN TIL ÅNDSVERK	95

5.1	Innledning	95
5.1.1	Åndsverkbegrepet - kort gjennomgang av vilkårene for at et «åndsverk» foreligger	95
5.1.2	Nærmere om hvilke åndsverkstyper i åvl. § 1 som kan være aktuelle.....	96
5.1.3	Hvilke beføyelser får opphavsmannen til åndsverket?	98
5.2	Regulerer art. 33 eiendomsretten til åndsverkene som utvikles?	99
6	PARTENES BRUKSRETT TIL INFORMASJON OG OPPFINNELSER MEDKONTRAHENTEN SKAL EIE.....	101
6.1	Innledning	101
6.2	Leverandørens bruksrett til selskapets informasjon og oppfinnelser	101
6.3	Selskapets bruksrett til leverandørens informasjon og oppfinnelser	103
7	HVEM FÅR RETTIGHETENE TIL DE FYSISKE UTTRYKKENE AV KUNNSKAPEN?	110
8	AVSLUTNING.....	114
	LITTERATURLISTE	116

1 Innledning

1.1 Tema og problemstillinger

Komplekse tilvirknings- og EPC(I)-prosjekter på norsk sokkel er preget av «tett og løpende kommunikasjon mellom kontraktspartene på alle nivåer».¹ Partene vil utveksle betydelige mengder informasjon, f.eks. tegninger og spesifikasjoner av kontraktsgjenstanden, og ha omfattende møtevirksomhet. Det er i tillegg vanlig at oppdragsgiver har «site-personell» hos oppdragstaker underveis i prosjektet. Informasjonsutvekslingen mellom partene reiser en rekke rettslige spørsmål: Kan partene fritt utnytte teknisk informasjon de har fått fra medkontrahenten i prosjektet? Hvem får rettighetene til tegningene og spesifikasjonene av kontraktsgjenstanden?

Det er vanlig å betegne informasjon som bedrifter har om tekniske og kommersielle forhold, som bedriftens *know-how* eller *bedriftshemmeligheter*. Med know-how menes «vanligvis den samling av tekniske detaljer, kunnskaper og erfaringer som samlet kan være avgjørende for en bedrifts konkurranseevne, men som hver for seg kan synes ubetydelige. Begrepet dekker således hovedsakelig området mellom bedriftshemmeligheter og almen teknisk viten».² Bedriftshemmeligheter er informasjon som anses mer betydningsfull og spesifikk enn know-how.³ En bedrift har sterk kommersiell interesse i å beholde rådigheten over know-how og bedriftshemmeligheter han besitter.

I forbindelse med et tilvirknings- eller EPC(I)-prosjekt vil det ofte finne sted en betydelig *teknologiutvikling*. Det kan eksempelvis tenkes at manifolden som leveres inneholder vesentlig teknologi. Spørsmålet blir da om det er oppdragsgiver eller oppdragstaker som får eiendomsretten til teknologien, og hvorvidt den annen part får en bruksrett. Til tider vil teknologien som leveres være så nyskapende at den utgjør en *oppfinnelse* som kan patenteres. Teknologi som ikke kan patenteres, kan beskyttes som en *bedriftshemmelighet*.⁴

---

¹ Kaasen (2006) s. 838.

² Jf. Rt. 1964 s. 238.

³ Jf. Ot.prp.nr.57 (1971-1972) s. 24 som siterer fra Konkurranselovkomitéens innstilling 1966 s. 48. I kapittel 2 vil jeg gå nærmere gjennom hva som menes med «know-how» og «bedriftshemmeligheter».

⁴ Det må understrekes at eieren av en patenterbar oppfinnelse (teknologien) kan velge å beskytte oppfinnelsen som en bedriftshemmelighet, jf. Stenvik (2013) s. 250. I det følgende vil jeg ikke bruke «teknologi» i noen

Hovedproblemstillingen i avhandlingen er å analyse hvordan tre tilvirknings- og EPC(I)-kontrakter på petroleumsrettens område, regulerer partenes rettigheter til know-how, bedriftshemmeligheter og oppfinnelser som *utveksles* og *utvikles* i kontraktsforholdet.

Kontraktene jeg vil analysere er Norsk Fabrikasjonskontrakt 2007 (heretter NF), Norsk Totalkontrakt 2007 (heretter NTK) og Norwegian Subsea Contract 05 (heretter NSC 05).⁵

NF oppstiller kontraktsvilkår for «større oppdrag om fabrikasjon for leveranser til norsk kontinentalsokkel», jf. NF-protokollens punkt 1 (2).

NTK kommer til anvendelse på kontrakter «som gjelder leveranser inneholdende prosjektering, innkjøp, bygging og eventuell installasjon (EPC (I) – Engineering, Procurement, Construction (Installation)) til norsk kontinentalsokkel», jf. NTK-protokollens punkt 1.1.

NSC 05 er en standardkontrakt for undervannskontrakter («Subsea contracts»), og gjelder for «marine operations such as installation of pipelines, cables, umbilicals and other subsea structures and related subsea construction work where the use of vessels is involved», jf. «Introduction to NSC 05».

Kontraktene varierer med hensyn til hvem prosjekteringsansvaret påhviler. I NF vil ansvaret for utviklingen av tegninger og spesifikasjoner i utgangspunktet påhvile oppdragsgiver.⁶ Oppdragstaker vil deretter tilvirke kontraktsgjenstanden basert på disse tegningene og spesifikasjonene. I NTK har oppdragstaker ansvaret for å tegne og spesifisere kontraktsytelsen, i tillegg til selve fabrikasjonsarbeidet. NSC omfatter både rene installasjonskontrakter og EPC(I)-kontrakter.

I det praktiske liv vil man sjeldent finne «renskårne» tilvirknings- og EPC(I)-kontrakter.⁷ Både oppdragsgiver og oppdragstaker vil som regel bidra til prosjekteringen, selv om det vil være betydelig variasjon fra kontraktsforhold til kontraktsforhold.⁸ I NF vil oppdragstaker

---

selvstendig betydning. Når jeg skriver om «bedriftshemmeligheter» og «oppfinnelser», vil det omhandle all teknologi som utveksles eller utvikles i prosjektet.

⁵ Kaasen (2006) s. 23-30 redegjør for utviklingen av NF 05 og NTK 05. NSC 05 er bygget på NF med de tilpasninger som er nødvendige, jf. Kaasen (2006) s. 46.

⁶ Som Kaasen (2006) s. 138 påpeker vil oppdragsgivers prosjekteringsarbeid «i praksis» bli utført av en «egen prosjekteringsleverandør».

⁷ Kaasen (2006) s. 832 om NF og NTK, men det samme gjelder for NSC 05.

⁸ Kaasen (2006) s. 138.

normalt stå for sluttprosjekteringen («detailed design»), mens i NTK vil oppdragsgiver ofte tilby tegninger og spesifikasjoner som en del av kontraktsgrunnlaget, f.eks. forslag til brønnekonsept.⁹ Uavhengig av hvilken kontraktsform som anvendes, vil partene altså (som hovedregel) komme med innovative bidrag.

Know-how, bedriftshemmeligheter og oppfinnelser er abstrakte størrelser. Den viktigste konsekvensen av at kunnskap er en abstrakt størrelse, er at det ikke gjelder noen begrensning på antallet som kan utnytte en idé eller en type informasjon.¹⁰ Samme teknologiske løsning kan benyttes på 100 forskjellige plattformer, fra Nordsjøen til Mexicogulfen. Idéer og informasjon er dermed ikke gjenstand for noen faktisk slitasje og er ingen knapp ressurs.¹¹ Det betyr at know-how, bedriftshemmeligheter og oppfinnelser er potensielt meget lukrative for innehaveren.

Et legemlig gode, f.eks. en boremodul eller en flytende rigg, kjennetegnes av helt andre karakteristika. Et fysisk gode kan bare operere på et sted av gangen. Et supplyskip kan ikke befinne seg utenfor Brasil og i Nordsjøen på samme tidspunkt. I tillegg vil en borerigg, et plattformunderstell, en manifold mv. være observerbar og utsatt for slitasje.

Et viktig poeng er at eiendomsretten til know-howen, bedriftshemmelighetene og oppfinnelsene må skilles fra spørsmålet om hvem som får eiendomsretten til *kontraktsgjensstanden*. Det er naturligvis oppdragsgiver som får eiendomsretten til den fysiske leveransen. Men det betyr ikke at oppdragsgiveren får eiendomsretten til den *underliggende idéen/løsningen* bak kontraktsgjensstanden.

Eiendomsretten til know-how mv. må dessuten holdes adskilt fra rettighetene til de *fysiske uttrykk* som idéene og spesifikasjonene står beskrevet i. En mindre problemstilling i avhandlingen er reguleringen av partenes rettigheter til de fysiske uttrykkene som deles og utvikles i prosjektet.

---

⁹ Kaasen (2006) s. 86. NF art. 23. 1 (1) 2.pkt forutsetter at leverandøren kan bidra med prosjekteringen, selv om det er tale om en fabrikkkontrakt. Det følger av bestemmelsen at leverandøren garanterer for at «prosjektering utført av Leverandøren er egnet for det formål og den bruk den i henhold til Kontrakten er ment å tjene».

¹⁰ Pedersen (1995) s. 6.

¹¹ Hygen Meyer (2013) s. 154.

Det kan tenkes at kontraktspartene skaper et åndsverk i forbindelse med utarbeidelsen av de fysiske uttrykk. Åndsverkloven¹² beskytter ikke idéer eller informasjon, men den *konkrete utforming/uttrykk* en idé, fakta eller metode har fått i et dokument, en tegning eller lignende.¹³ En mindre problemstilling i avhandlingen er hvorvidt NF, NTK og NSC 05 regulerer eventuelle åndsverk som frembringes av partene.

Bestemmelsene som løser de rettslige spørsmålene som avhandlingen reiser, er NF art. 33, NTK art. 33 og NSC art. 32 om «Rettigheter til informasjon, teknologi og oppfinnelser» og NF art. 34, NTK art. 34 og NSC art. 33 om «Hemmeligholdelse av informasjon».¹⁴

NF art. 33, NTK art. 33 og NSC art. 32 regulerer kontraktspartenes eiendoms- og bruksrett til know-how, bedriftshemmeligheter og oppfinnelser som utveksles eller utvikles i prosjektet. Bestemmelsene avgjør i tillegg hvem som får eiendomsretten til de fysiske uttrykk som informasjonen står beskrevet i. Selv om det ikke fremgår klart av ordlyden, omfattes også åndsverk av kontraktene.

NF art. 34, NTK art. 34 og NSC art. 33 regulerer partenes plikt til å hemmeligholde informasjon som utveksles eller frambringes, og hvilke unntak som gjelder fra hemmeligholdsplikten. Den gjelder med andre ord partenes forhold overfor tredjemenn.

Av hensyn til avhandlingens rammer vil jeg ta utgangspunktet i ordlyden i NF. Ettersom kontraktene har lik ordlyd, vil tolkningen av NF gjelde tilsvarende for reguleringen i NTK og NSC.

1.2 Partsforholdet i NF

NF anvender betegnelsene *selskapet* og *leverandøren* på kontraktspartene.

Med leverandøren menes ”det selskapet som formelt inngår kontrakten på leverandørsiden”.¹⁵ Art. 1.14 sier bare at ”Leverandøren betyr ...”, hvor partene selv må fylle inn riktig kontraktspart. Det er typisk en stor aktør innen leverandørindustrien.

Med selskapet menes operatøren «på vegne av» rettighetshavergruppen, jf. art. 1.22.¹⁶

---

¹² Lov om opphavsrett til åndsverk m.v. (åndsverkloven) av 12. mai 1961 nr. 2. Heretter «åvl.».

¹³ Rognstad (2009) s. 89.

¹⁴ Jeg har oversatt ordlyden i NSC til norsk.

¹⁵ Kaasen (2006) s. 72.

¹⁶ Kaasen (2006) s. 73.

Ifølge petroleumsloven¹⁷ § 1-6 bokstav k er operatøren den «som på rettighetshavers vegne forestår den daglige ledelse av petroleumsvirksomheten».

Rettighetshavergruppen er den samling av oljeselskaper som «innehar en tillatelse til undersøkelse, utvinning, transport eller utnyttelse» av et felt på sokkelen, jf. petroleumsloven § 1-6 bokstav j. Utvinningsvinningsstillatelser etter petroleumsloven § 3-3 gis alltid til flere oljeselskaper med krav om at de stifter et interessentskap.¹⁸ Eierne i utvinningslisenser blir ofte betegnet som «deltakerne».

Meningen med at selskapet er definert som operatøren «på vegne av» rettighetshavergruppen, er at rettighetshavergruppen er rettighets- og pliktsubjekt i kontakten.¹⁹ Kommentartillegget til NF og NTK antar at rettigheter som erverves i art. 33 må «ligge i «bundet sameie» mellom deltagerne, hvilket innebærer at den enkelte deltager ikke har selvstendig disposisjonsrett over dem».²⁰

Det har stor betydning at rettighetshavergruppen er kontraktspart. Det innebærer at all *nyutviklet* informasjon og oppfinnelser som selskapet skal eie, vil bli bundet til utnyttelse innenfor utvinningsstillatelsen.²¹ Kunnskap som deltakerne bringer med seg til rettighetshavergruppen, og som deretter utveksles med leverandøren, kan imidlertid benyttes av den enkelte deltaker utenfor utvinningsstillatelsen. Deltakerne gir naturligvis ikke fra seg eiendomsretten til eksisterende kunnskap ved å delta i rettighetshavergruppen.

Et sentralt spørsmål i tilvirknings- og totalkontrakter er derved om rettighetshavergruppen, operatøren, den enkelte deltaker eller en kombinasjon av disse er rettighets- og pliktsubjekt i avtalen. Det må avgjøres etter en tolkning av kontrakten.

---

¹⁷ Lov om petroleumsvirksomhet (petroleumsloven) av 29. november 1996 nr. 72.

¹⁸ Alvik (2012) s. 6.

¹⁹ Som Kaasen (2006) s. 73-74 skriver handler operatøren «på vegne av rettighetshavergruppen; operatøren i egenskap av sådan blir ikke selv part i avtalen».

²⁰ Kaasen (2006) s. 834.

²¹ Rettighetshavergruppen kan naturligvis overdra eller lisensiere ut informasjonen og oppfinnelsene, se punkt 3.7 og 4.4.

1.3 Lovvalg og juridisk metode

Det fremgår av art. 37.1 at NF skal «være undergitt og fortolkes i samsvar med norsk rett». Innholdet av NF må derfor fastlegges på bakgrunn av norske tolkningsprinsipper og rettskilder.

Utgangspunktet er - med mindre det kan påvises en felles subjektiv forståelse mellom partene - at kontrakter mellom to profesjonelle parter skal tolkes objektivt, jf. Rt. 2002 s. 1155.

Selv om ordlyden er det formelle utgangspunktet, må bestemmelsene i kontrakten «leses i lys av de formål de skal ivareta, og andre reelle hensyn», jf. Rt. 2010 s. 961 premiss 44. Når avtalen er fremforhandlet mellom to likeverdige parter, vil imidlertid ordlyden stå i en særstilling, jf. Rt. 2010 s. 1345 premiss 59. I tolkningen av ordlyden er det videre relevant å se hen til konteksten i kontrakten.²² Ord og uttrykk må altså forstås på bakgrunn av sammenhengen de fremkommer i.

Det har vært diskutert i teorien om avtaler om overdragelse og bruksrett av *know-how* skal tolkes restriktivt til fordel for «eieren» av *know-how*en.²³ Det er enighet i litteraturen om at det ikke gjelder noen slik regel, slik at *know-how*-avtaler skal tolkes objektivt.²⁴

Opphavsretten har en tolkningsregel om at uklare avtaler om overdragelse av åndsverkrettigheter skal tolkes restriktivt i opphavsmannens favør.²⁵ Dette *spesialitetsprinsippet* har sin bakgrunn i en utvidende tolkning av åndsverkloven § 39a.²⁶ Det fremgår av bestemmelsen at «har opphavsmannen overdratt rett til å bruke verket på en bestemt måte eller ved bestemte midler, har erververen ikke rett til å gjøre det på andre måter eller ved andre midler».²⁷

Hensynet bak spesialitetsprinsippet er «dels opphavsmannens personlige forhold til sitt verk, og dels hensynet til beskyttelse av opphavsmannen som den presumptivt svake part».²⁸ For å

---

²² Jf. Rt. 1991 s. 1171 (s. 1177).

²³ Lassen (1966) s. 318, Opdahl (2011) s. 44-45.

²⁴ Lassen (1966) s. 318, Opdahl. (2011) s. 45.

²⁵ Jf. Rt. 2001 s. 872 (på side 879), Rognstad (2009) s. 344

²⁶ Se Rt. 2001 s. 872 (på side 879).

²⁷ Lest isolert sett framstår ordlyden som helt unødvendig. En erverver er naturligvis avskåret fra å utnytte åndsverket på annet vis enn det som er avtalt med overdrageren, jf. Rognstad (2009) s. 344.

²⁸ Rognstad (2009) s. 345.

ivareta disse hensynene får spesialitetsprinsippet i utgangspunktet anvendelse på alle former for rettighetsoverdragelser, fra de enkle lisenser til overdragelse av opphavsretten som sådan.²⁹ Tolkingsprinsippet kan imidlertid ikke anvendes på spørsmålet om partene har *inngått* en avtale om åndsverkrettigheter.³⁰

Et nærliggende spørsmål er om spesialitetsprinsippet ikke gjelder når hensynene bak tolkningsregelen ikke slår til. Røynås har argumentert for at det gjelder et *relativt spesialitetsprinsipp*, hvor tolkningsregelen bare kommer til anvendelse dersom hensynene for regelen foreligger.³¹ Jeg er enig i dette. Både selskapet og leverandøren er meget sterke parter med evne til å forsvare egne interesser. Uavhengig av hvem som er opphavsmann, er det ingen grunn til å tolke avtalen restriktivt i favør av opphavsmannen.

Konklusjonen er at NF må underlegges samme objektive tolkning som andre næringslivskontrakter.

1.4 Rettskilder

Bakgrunnsretten for NF er markedsføringsloven³² for know-how og bedriftshemmeligheter, patentloven³³ for oppfinnelser og åndsverkloven for åndsverk.³⁴

Bestemmelsene som er relevante i markedsføringsloven er § 25 som rammer handlinger som strider mot god forretningsskikk, § 28 som forbyr rettstridig utnyttelse av andres bedriftshemmeligheter og § 29 som rammer rettstridig utnyttelse av andre tekniske hjelpemidler. Bestemmelsene står i kapittel 6 om «beskyttelse av næringsdrivendes interesser».

I kapittel to vil jeg gi en nærmere gjennomgang av innholdet av mfl. §§ 25, 28 og 29, men en overordnet betraktning er at de «regulerer adferd og handlemåte».³⁵ Bestemmelsene gir ikke

---

²⁹ Rognstad (2009) s. 346

³⁰ Rognstad (2009) s. 346.

³¹ Røynås (2008) s. 309-317, i samme retning Rognstad (2009) s. 345.

³² Lov om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. (markedsføringsloven) av 9. januar 2009 nr. 2. Heretter «mfl.».

³³ Lov om patenter (patentloven) av 15. desember 1967 nr. 9. Heretter «patl.».

³⁴ Slik også Krüger (1999) s. 640.

³⁵ Krüger (1999) s. 640.

innhaveren noen lovbestemt enerett til know-howen og bedriftshemmelighetene, men rammer handlinger som anses rettsstridige eller illojale.³⁶ En viktig bakgrunn for reguleringen i NF art. 33 og 34 er nettopp at know-how og bedriftshemmeligheter ikke har noen enerettsposisjon i lovgivningen.

For oppfinnelser er det derimot mulig å oppnå en lovbestemt enerett til utnyttelse som er begrenset til maksimalt 20 år, jf. patl. §§ 3 og 40. Det gjøres ved å søke *patent* på oppfinnelsen.

Åndsverkloven gir opphavsmannen enerett til å lage nye eksemplarer av verket og tilgjengeliggjøre det, jf. åvl. § 2, jf. § 1. Hvis eksempelvis en teknisk tegning kan regnes som et åndsverk, vil opphavsmannen ha enerett til å lage kopier av tegningen (eksemplarframstillingsretten) og til å gjøre den allment kjent (tilgjengeligjøringsretten).

Patentloven og opphavsretten er en del av immaterialretten, som også omfatter designretten, varemerkeretten og foretaksnavnetten.³⁷ Know-how og bedriftshemmeligheter er ikke en del av immaterialretten, men har nære fellestrekk til rettsområdet. Informasjon om hvordan den patenterte oppfinnelsen skal *utnyttes*, er eksempelvis en del av bedriftens know-how.³⁸ Etter omstendighetene kan en bedriftshemmelighet utgjøre en patenterbar oppfinnelse. Siden patentloven krever at løsningen bak oppfinnelsen offentliggjøres, jf. patl. § 22, mens bedriftshemmelighetsvernet krever hemmelighold, er rettsbeskyttelsen *gjensidig utelukkende*. For informasjon som ikke kan beskyttes etter patentloven, vil markedsføringsloven være et viktig supplement.

Juridisk teori er en viktig rettskilde i denne avhandlingen. Knut Kaasen har utgitt en kommentarutgave om NF 05 og NTK 05.³⁹ Ordlyden i 05-utgavene er helt lik (art. 33) eller i all hovedsak lik (art. 34) som i NF 07. Kommentarutgaven behandler flere sentrale tolknings-spørsmål, og er den mest utførlige framstillingen av tilvirknings- og EPC(I)-kontrakter i petroleumsretten.

---

³⁶ Stenvik (2013) s. 15, Irgens Jensen (2006) s. 569.

³⁷ Opdahl (2011) s. 8.

³⁸ Stenvik (2002) s. 504.

³⁹ Se Kaasen (2006).

Are Stenviks framstilling av patentretten er standardverket i norsk patentrett, og har vesentlig betydning for fastleggelsen av bakgrunnsretten.⁴⁰ Harald Irgens Jensen har utgitt en bok om vernet av bedriftshemmeligheter i norsk rett, som er basert på hans doktorgrad.⁴¹ Den drøfter mange spørsmål av interesse for kapittelet om know-how og bedriftshemmeligheter.

1.5 Avgrensninger

Et viktig spørsmål i NF er hvem som får rettighetene internt i rettighetshavergruppen. Tema for min besvarelse er rettighetsfordelingen *mellom* selskapet og leverandøren, ikke det interne forholdet i rettighetshavergruppen. Jeg vil gå kort inn på partsforholdet under drøftelsen av hva som ligger i selskapets eiendomsrett til informasjon og oppfinnelser, men ellers behandles ikke spørsmålet.

Jeg går heller ikke inn på forholdet til konkurranselovens regler. Problemstillingen er om art. 33, sammenholdt med art. 34, legger for sterke bånd på medkontrahentens mulighet til å utnytte informasjon og oppfinnelser, slik at konkurranselovens regler er trådt for nær. Spørsmålet blir om NF har «til formål eller virkning å hindre, innskrenke eller vri konkurransen», jf konkurranseloven § 10 (1). Det kan likevel sies at NF klart ikke har til «formål» å legge stengsler for den frie konkurranse. Det er videre heller tvilsomt om den har det som «virkning».

Et meget interessant tema er hva som skjer dersom forpliktelsene etter NF misligholdes av én eller begge parter. Misligholdsbeføyelser for overtredelse av art. 33 og art. 34 er et interessant, men omfattende spørsmål. Jeg vil kort nevne misligholdsbeføyelser enkelte steder i oppgaven, men vil ikke foreta en nærmere analyse av disse spørsmålene.⁴²

1.6 Framstillingen videre

I kapittel to vil jeg gi en oversikt over bakgrunnsretten for know-how, bedriftshemmeligheter og oppfinnelser. Grunnen til at jeg gir en redegjørelse av markedsføringsloven og patentloven, er at bakgrunnsretten har betydning ved *tolkningen* og *utfyllingen* av art. 33. Når man skal fastslå hva menes med «kommersiell og teknisk informasjon» og «oppfinnelser» i art. 33, vil den alminnelige forståelsen av know-how, bedriftshemmeligheter og oppfinnelser være en

---

⁴⁰ Se Stenvik (2013).

⁴¹ Se Irgens Jensen (2010).

⁴² Kaasen (2006) s. 835 gir en kort oversikt over sanksjonsmulighetene.

tolkningsfaktor. Markedsføringsloven og patentloven vil dessuten utfylle kontrakten der hvor avtalen er taus eller uklart regulert. Jeg vil kort nevne bakgrunnsretten for åndsverk i kapittel fem om åndsverk.

Kapittel tre omhandler partenes eiendomsrett til «Kommersiell og teknisk informasjon» som utveksles og utvikles i prosjektet. Det er tre overordnede problemstillinger som behandles. Det første spørsmålet er hva som menes med «Kommersiell og teknisk informasjon». Det andre spørsmålet er i *hvilke situasjoner* partene får eiendomsretten til informasjonen. Det tredje spørsmålet er hva som ligger i partenes *eiendomsrett* til informasjonen.

Kapittel fire omhandler partenes eiendomsrett til «oppfinnelser» som utvikles i prosjektet. Det er tre overordnede problemstillinger som drøftes. Den første problemstillingen er hva som menes med «oppfinnelser» i kontraktens forstand. Den andre problemstillingen er i *hvilke situasjoner* partene får eiendomsretten til oppfinnelsene som utvikles. Den tredje problemstillingen er hva som ligger i partenes *eiendomsrett* til oppfinnelsene.

I kapittel fem behandles retten til åndsverk som frambringes i prosjektet. Jeg vil begynne kapitlet med å gi en oversikt over vilkårene for åndsverkbeskyttelse i åndsverkloven. Jeg vil deretter diskutere hvilke åndsverktyper i åvl. § 1 som er aktuelle for selskapet og leverandøren, og hvilke beføyelser opphavsmannen får til verket. Jeg vil avslutte kapitlet med å drøfte om NF regulerer rettighetene til åndsverkene som (eventuelt) skapes.

Kapittel seks omhandler partenes *bruksrett* til informasjon og oppfinnelser som den annen part skal eie. Grunnen til at jeg gir en felles behandling av partenes bruksrett, er at leverandørens og selskapets bruksrett til den annen parts informasjon og oppfinnelser har en felles regulering i henholdsvis art. 33. 1 (4) og art. 33. 2 (3).

Kapittel syv omhandler rettighetsforholdet til de *fysiske uttrykk* som informasjonen og oppfinnelsene står beskrevet i. Jeg behandler denne problemstillingen sist, siden det er lettere å forstå de rettslige spørsmålene etter at rettighetene til informasjon, oppfinnelser og åndsverk er fastlagt.

I kapittel åtte vil jeg ha en kort avslutning, hvor jeg oppsummerer oppgavens konklusjoner og kommer med noen generelle betraktninger.

2 Bakgrunnsretten for know-how, bedriftshemmeligheter og oppfinnelser

2.1 Innledning

Formålet med dette kapittelet er å gi en redegjørelse for hvordan bakgrunnsretten definerer og beskytter know-how, bedriftshemmeligheter og oppfinnelser. Bakgrunnsretten vil – som nevnt - ha betydning ved *tolkningen og utfyllingen* av NF. Gjennomgangen vil samtidig gi en oversikt over hva som ville vært rettstilstanden mellom selskapet og leverandøren dersom NF art. 33 tenkes borte.

Know-how er beskyttet i markedsføringsloven § 25 som forbyr handlinger som strider mot god forretningsskikk og § 29 som rammer rettstridig utnyttelse av andres teknisk hjelpemidler. Forsettlig og vesentlige overtredelser av § 29 kan *straffes* med bøter, fengsel inntil seks måneder eller begge, jf. mfl. § 48 (1). I § 48 b reguleres overtrederens vederlags- og erstatningsansvar overfor know-how-innehaveren for brudd på mfl. § 29.

Markedsføringsloven har ingen regler om straffe- eller erstatningsansvar for utnyttelse av andres tekniske og kommersielle know-how. Det er imidlertid lagt til grunn i forarbeidene at krenkelse av § 25, herunder utnyttelse av andres teknisk og kommersielle know-how, kan ilegges på alminnelige erstatningsrettslige prinsipper.⁴³

Bedriftshemmeligheter er først og fremst vernet av § 28 som rammer rettstridig utnyttelse av andres bedriftshemmeligheter. Bedriftshemmeligheter har en supplerende beskyttelse i § 25 og bedriftshemmeligheter i form av «tekniske hjelpemidler» kan vernes etter § 29. Det fremgår av mfl. § 48 (1) at forsettlig og vesentlig overtredelse av mfl. § 28 kan straffes med bøter, fengsel inntil seks måneder eller begge deler. I § 48 b reguleres overtrederens vederlags- og erstatningsansvar for overtredelse av § 28.

---

⁴³ Prop.81 L (2012-2013) s. 120.

Oppfinnelser er beskyttet i patentloven. Patl. §§ 1 og 3 fastslår patenthaverens enerettsbeføyelser. I patl. § 57 reguleres det strafferettslige ansvaret for inngrep i et patent. I patl. § 58 reguleres inngriperens erstatningsansvar overfor patenthaveren.

Hensynet bak reglene i markedsføringsloven og patentloven er først og fremst å bidra til innovasjon i samfunnet. Tanken er at hvis man gir en enerett (patentloven) eller en viss rettsbeskyttelse (markedsføringsloven) vil det øke insentivene til å investere i teknologi og annen informasjon.

Jeg vil ikke gi en nærmere redegjørelse av sanksjonene i markedsføringsloven og patentloven. Årsaken er at sanksjoner ved mislighold av art. 33 og 34 faller utenfor kontrakten. Men det må understrekes at siden know-how, bedriftshemmeligheter og oppfinnelser handler om bedriftens konkurransevne, er sanksjoner ved overtredelse av markedsføringsloven og patentloven meget viktige spørsmål.

2.2 Vernet av know-how i markedsføringsloven⁴⁴

2.2.1 Hva menes med «know-how»?⁴⁵

Det finnes ingen allmenn definisjon av hva som menes med «know-how» i norsk rett.⁴⁶ Begrepet er ikke definert i markedsføringsloven eller i annen lovgivning. Det finnes en definisjon av know-how i konkurranseforskriften § 1⁴⁷, men det er antatt i rettspraksis at den ikke er et generelt uttrykk for hva som ligger i know-how-begrepet.⁴⁸

I Rt. 1964 s. 238 kom rettens *sakkyndige* med en generell uttalelse om know-how-begrepet:

---

⁴⁴ Flere av avgjørelsene i kapittel 2 knytter seg til markedsføringsloven av 1972. Det følger av Ot.prp.nr.55 (2007-2008) s. 206-207 at den någjeldende markedsføringsloven §§ 25, 28 og 29 er en ren videreføring av §§ 1 (1), 7 og 8 i markedsføringsloven av 1972. Praksis og teori tilknyttet den gamle markedsføringsloven har derfor fremdeles rettskildemessig vekt.

⁴⁵ Oppbygningen av kapitlene om know-how er inspirert av masteravhandlingen til Opdahl (2011).

⁴⁶ *Immaterialrett i et nøtteskall* (2014) s. 182.

⁴⁷ «Forskrift om anvendelse av konkurranseloven § 10 tredje ledd på visse gruppe av forskning- og utviklingsavtaler».

⁴⁸ LG-2004-10668. Tilsvarende Opdahl (2011) s. 14.

«Med «know how» forstås vanligvis den samling av tekniske detaljer, kunnskaper og erfaringer som samlet kan være avgjørende for en bedrifts konkurransevne, men som hver for seg kan synes ubetydelige. Begrepet dekker således hovedsakelig området mellom bedriftshemmeligheter og almen teknisk viten. Det kan også overlappe disse områdene og særlig da det siste. Inneholder «know how» en bedriftshemmelighet må den behandles som sådan, men ellers ikke»

Høyesterett gav ikke eksplisitt tilslutning til de sakkyndige, men i LG-2004-10668 uttalte lagmannsretten at de «finner det naturlig å forstå dommen slik at Høyesterett ga sin tilslutning til den redegjørelse for knowhowbegrepet» som de sakkyndige kom med. Lagmannsretten sa videre at «Slik lagmannsretten ser det er redegjørelsen fortsatt treffende».

Know-how kan gjelde *tekniske* og *kommersielle* forhold.⁴⁹

Eksempler på teknisk know-how er «tegninger, mekaniske løsninger, formler, produksjonsmetode og modeller».⁵⁰ For Statoil vil eksempelvis kunnskap om utnyttelsen av produksjonssystemet være deres tekniske know-how.⁵¹ Kunnskap som er «direkte beskyttet av et patent» faller utenfor teknisk know-how-begrepet.⁵² Informasjon om hvordan den patenterte oppfinnelsen skal *utnyttes*, er derimot know-how.⁵³

Eksempler på kommersiell know-how er «bedriftens markedskunnskap, innsikt i kundeforhold og pågående forhandlinger, beregninger av lønnsomhet, informasjon om bedriftens strategiske planer og så videre».⁵⁴

---

⁴⁹ Stenvik (2002) s. 504, Lassen (1966) s. 310.

⁵⁰ Opdahl (2011) s. 17.

⁵¹ Det er fullt mulig at denne kunnskapen er av slik betydning at den må regnes som en *bedriftshemmelighet*, se punkt 2.3.

⁵² Lassen (1966) s. 310.

⁵³ Stenvik (2002) s. 504, Lassen (1966) s. 310.

⁵⁴ Opdahl (2011) s. 18, med videre henvisning til Fougner (1999) s. 838.

Oppsummeringsvis kan man si at know-how er all kunnskap om tekniske og kommersielle forhold som befinner seg i skjæringspunktet mellom allment kjent kunnskap og bedriftshemmeligheter. Ettersom denne kunnskapen har essensiell betydning for konkurranseevnen til bedriften, vil bedriften søke å verne know-howen «*mot kontrakts- og tredjepartes urettmessige utnyttelse*».⁵⁵ Dette er bakgrunnen for at selskapet og leverandøren regulerer know-how i NF art. 33 og art. 34. Det er verdt å merke seg at sontringen mellom teknisk og kommersiell (merkantil) know-how gjenspeiler seg i skillet mellom «kommersiell og teknisk informasjon» i NF art. 33.

2.2.2 Beskyttelsen av know-how i markedsføringsloven §§ 25 og 29

Det er markedsføringsloven § 25 og § 29 som er mulige rettslige grunnlag for å beskytte know-how etter bakgrunnsretten. Siden know-how må avgrenses oppad mot bedriftshemmeligheter, vil ikke mfl. § 28 om bedriftshemmeligheter være anvendelig.

2.2.2.1 Markedsføringsloven § 29

Mfl. § 29 (1) fastslår at «Den som er blitt betrodd tekniske tegninger, beskrivelser, oppskrifter, modeller eller lignende tekniske hjelpemidler i anledning av et tjeneste-, tillitsvervs- eller forretningsforhold, må ikke rettsstridig utnytte dem i næringsvirksomhet.

Ifølge § 29 (2) vil det samme gjelde «den som har oppnådd rådighet over tekniske tegninger, beskrivelser, oppskrifter, modeller og lignende tekniske hjelpemidler gjennom noens rettsstridige handling.»

Objektet for reguleringen i § 29 er «tekniske hjelpemidler». I Rt. 1997 s. 199 (s. 220) uttalte Høyesterett at bestemmelsen beskytter «såkalt «know-how»». Men det er bare teknisk know-how som er beskyttet av § 29, jf. ordlyden.⁵⁶ Kommersiell know-how er ikke regulert. Den eneste måten kommersiell know-how kan vernes på etter bakgrunnsretten, er hvis utnyttelsen av den utgjør en «handling som strider mot god forretningsskikk næringsdrivende imellom»,

---

⁵⁵ Opdahl (2011) s. 20.

⁵⁶ Opdahl (2011) s. 27.

jf. mfl. § 25. Mfl. § 29 verner både informasjon som er «fiksert» og informasjon som er utvekslet muntlig.⁵⁷

Som ordlyden viser gir ikke § 29 know-how-innehaveren noen enerett til utnyttelse, men gir et vern mot andres rettstridige utnyttelse på nærmere bestemte vilkår. Et sentralt spørsmål er hva som er konsekvensen av at know-how ikke er gitt en enerettsposisjon i lovgivningen?

Det betyr at hvis et rettssubjekt utnytter samme informasjon som «know-how-innehaveren», uten at utnyttelsen rammes av mfl. § 29, § 25 eller et kontraktsrettslig grunnlag, kan ikke know-how-innehaveren nekte vedkommende å utnytte informasjonen.⁵⁸ Som Stenvik påpeker: «En teknisk idé kan utnyttes av enhver, så snart den er blitt kjent».⁵⁹ Det innebærer at det er essensielt å *hemmeligholde* know-how. Hvis man likevel deler know-how med tredjemenn, må man sikre at tredjemannen er forpliktet til å hemmeligholde kunnskapen.

Ordlyden i § 29 (1) stiller krav om at informasjonen må være «betrodd» og at overlatelsen må skje «i anledning av et tjeneste-, tillitsvervs- eller forretningsforhold».

Med «betrodd» menes at de tekniske hjelpemidlene må være gitt «under den uttrykkelige eller stilltiende forutsetning at den bare skal anvendes i dens interesse som har overlatt den, eller overensstemmende med det som er avtalt eller forutsatt mellom ham og mottakeren».⁶⁰ Tilfeldige overlatelser av tegninger, spesifikasjoner med videre faller derved utenfor § 29.⁶¹

I utgangspunktet stiller ikke ordlyden et vilkår om at informasjonen som overlates må være hemmelig. Men i «betrodd» ligger et implisitt krav om at informasjonen ikke kan være allment tilgjengelig.⁶² På samme vis passer det dårlig å betegne overlatelsen som en betroelse, hvis bedriften deler kunnskapen med alle som spør.⁶³ Men det er ikke grunnlag for å kreve at informasjonen tilfredsstillende samme kravet til hemmelighold som mfl. § 28.⁶⁴

---

⁵⁷ LG-2003-5873, motsatt Irgens Jensen (2010) s. 80.

⁵⁸ Opdahl (2011) s. 9.

⁵⁹ Stenvik (2001) s. 111.

⁶⁰ Innstilling fra konkurranselovekomiteén 1966 s. 57.

⁶¹ Lunde mfl. (2010) s. 169.

⁶² RG-1984-351.

⁶³ Jf. Irgens Jensen (2010) s. 82, Opdahl (2011) s. 28.

⁶⁴ Irgens Jensen (2010) s. 246.

Det kan tenkes at de tekniske hjelpemidlene som reguleres i § 29, vil fylle vilkårene for å være en «bedriftshemmelighet». Hvis det er tilfelle, vil de tekniske hjelpemidlene både være beskyttet etter mfl. § 29 og § 28 om forbud mot rettstridig utnyttelse av andres bedriftshemmeligheter.⁶⁵ Den selvstendige rollen til § 29 er derfor å verne tekniske hjelpemidler som *ikke* utgjør en bedriftshemmelighet etter § 28.⁶⁶

Utvekslingen av tegninger og spesifikasjoner mellom selskapet og leverandøren i et tilvirknings- og EPC(I)-prosjekt faller innenfor det saklige virkeområde til mfl. § 29.⁶⁷ NF art. 33 er derfor en *kontraktsrettslig* beskyttelse av det som ellers ville utgjort «tekniske hjelpemidler».⁶⁸

Mfl. § 29 forbyr enhver «rettstridig» utnyttelse av andres tekniske hjelpemidler til egen næringsvirksomhet. I Rt. 1997 s. 199 («Cirrus-dommen») uttalte Høyesterett at «hva som ligger i rettstridsreservasjonen vil avhenge av den konkrete situasjon».⁶⁹ Rettsanvenderen må foreta en samlet og skjønnsmessig vurdering av om utnyttelsen er rettstridig. Noen av momentene som Rt. 1997 s. 199 sier har generell relevans er om «utnyttelsen har opptrådt subjektivt klandervertidig» og «konkret rimelighet».⁷⁰ Rimelighet kan trekke i begge retninger. Verdien av teknologien/informasjonen som er utnyttet er et sentralt moment.⁷¹ Andre momenter er handlingens skadeevne for konkurranseevnen til know-how-innehaveren, forholdet mellom partene i tvisten (er det eksempelvis tale om et langvarig avtaleforhold?), hvordan know-howen er

---

⁶⁵ Opdahl (2011) s. 27.

⁶⁶ Opdahl. (2011) s. 27.

⁶⁷ Irgens Jensen (2010) s. 79.

⁶⁸ Det må understrekes at NF art. 33 omfatter mer teknisk informasjon enn «tekniske hjelpemidler», se punkt 3.2.

⁶⁹ Saksforholdet i tvisten var rimelig komplekst. Et ingeniørfirma og et båtbyggerfirma (etter hvert også et rederi som bidro på finansierings- og salgssiden på båtbyggersiden) hadde inngått et samarbeid om å utvikle og tilvirke et luftputefartøy. Mens samarbeidet mellom ingeniørfirmaet og båtbyggerfirmaet fremdeles pågikk, brukte båtbyggerfirmaet og rederiet tegningene og spesifikasjonene som ingeniørfirmaet hadde frembrakt, til å utvikle ny «generasjon» av båten i konkurranse med båten fra samarbeidet. Spørsmålet var om denne utnyttelsen var i strid med generalklausulen og/eller bedriftshemmelighetsvernet i den gamle markedsføringsloven. Høyesteretts flertall (3-2) kom til at utnyttelsen av tegningene var i strid med både generalklausulen og bedriftshemmelighetsvernet.

⁷⁰ Jf. Rt. 1997 s. 199 på side 223. Vurderingen knyttet seg til rettstridsreservasjonen i § 7 (§ 28 om bedriftshemmeligheter i nåværende lov), men momentene Høyesterett vektlegger må ha samme relevans ved rettstridsreservasjonen i § 29.

⁷¹ Ibid.

blitt utnyttet og måten «den angivelige krenkeren har fått tilgang til informasjonen».⁷² Irgens Jensen mener rettsanvenderen bør legge særlig vekt på handlingens skadeevne.⁷³

Lunde skriver at et «typisk tilfelle» som er rettstridig etter § 29 «er at en produsent får en teknisk tegning for å produsere noe til den som kommer med tegningen – og kun til denne, men at produsenten faller for fristelsen til å utnytte tegningen utover dette, for eksempel til å produsere noen ekstra eksemplarer som han selger til andre».⁷⁴ Eksempelet har klar overføringsverdi til NF. Hvis leverandøren tilvirker flere eksemplarer av tegningene og spesifikasjonene han har fått av selskapet, og deretter selger dem til andre, vil det klart innebære en «rettstridig utnyttelse» av selskapets tekniske know-how.

2.2.2.2 Markedsføringsloven § 25

Mfl. § 25 fastslår at «I næringsvirksomhet må det ikke foretas handling som strider mot god forretningsskikk næringsdrivende imellom». Bestemmelsen er en rettslig standard som rammer *alle* handlinger som strider mot «god forretningsskikk», herunder utnyttelse av andres teknisk og kommersielle know-how.

I Rt. 1998 s. 1315 (på side 1322) uttalte Høyesterett at «god forretningsskikk» beskytter «lojaliteten i næringslivet, og henviser til en alminnelig lojalitetsvurdering. Ved denne vurderingen kan både forhold av subjektiv karakter og de objektive kriteriene i saken være relevante.» Domstolen må foreta en selvstendig vurdering av hva som utgjør «god forretningsskikk», men forståelsen innen bransjen vil ha «sentral betydning».⁷⁵ I motsetning til § 29 stiller ikke § 25 vilkår om at den angivelige krenkeren har fått tilgang til know-howen gjennom et kontraktsforhold eller lignende.

---

⁷² Se Irgens Jensen (2010) s. 19. Siden han taler om «reglene», legger jeg til grunn at oppsummeringen ikke bare gjelder rettstridsreservasjonen i § 28.

⁷³ Ibid.

⁷⁴ Lunde (2012) note 119.

⁷⁵ Rt. 1998 s. 1315 (på side 1322).

Det foreligger ingen Høyesterettsdom som direkte uttaler seg om forholdet mellom mfl. § 25 og § 28 om bedriftshemmeligheter og § 29 om tekniske hjelpemidler. Men det finnes to avgjørelser som har betydelig rettskildemessig interesse.⁷⁶

I Rt. 1995 s. 1908 var spørsmålet i saken var om bryggeriet Ringnes AS sin registrering av MOZELL i varemerkeregisteret skulle kjennes ugyldig etter varemerkeloven eller forbys etter daværende markedsføringsloven § 1 (nåværende § 25 om god forretningsskikk). Høyesterett kom med en interessant bemerkning om hvorvidt generalklausulen kunne anvendes på markedsføringen av MOZELL-brusen når daværende § 9 om «etterligning blant annet av andres kjennetegn ikke kommer til anvendelse»⁷⁷:

Selv om "generalklausulen" i markedsføringsloven § 1 supplerer lovens spesialbestemmelser, må det etter min mening vises forsiktighet med å anvende den på forhold av lignende karakter som omhandlet i spesialbestemmelsene når vilkårene etter disse ikke er oppfylt.

Den andre høyesterettsavgjørelsen som er interessant, er Rt. 1998 s. 1315. Spørsmålet i saken var om Norges-Is AS sin registrering og bruken av firmanavnet var i strid med daværende mfl. § 1 (generalklausulen) og § 8 a (etterlikningsvernet), fordi det ville innebære en utnyttelse av rettighetene til Norsk Iskrem BA som tidligere hadde varemerkeregistrert et liknende navn.

Førstvoterende på vegne av flertallet (3-2) skriver følgende om generalklausulen på side 1322:

«Generalklausulen supplerer spesialbestemmelsene i markedsføringsloven og andre lover av konkurranserettslig betydning. Generalklausulen kan anvendes uavhengig av om tilfellet saklig sett også reguleres av en spesialbestemmelse.

Dette reiser spørsmålet om når generalklausulen kan anvendes i slike tilfeller. Etter min vurdering må dette avgjøres konkret. Vurderingstemaet vil primært være om det foreligger elementer i saken som ikke fanges opp av vedkommende spesialbestemmelse, og som hensynet til sunn konkurranse tilsier bør gis et vern som går ut over det som følger av spesialbestemmel-

---

⁷⁶ Jf. Irgens Jensen (2010) s. 84-87.

⁷⁷ Jf. side 1918 i dommen.

sen. I denne sammenheng er det et sentralt moment i hvilken utstrekning spesialbestemmelsen kan anses uttømmende å regulere den aktuelle situasjonen, jf Innstilling fra Konkurranselovkomiteen, avgitt 1966 side 23-24.»

Selv om dommene ikke behandler forholdet mellom § 25 og §§ 28 og 29 eksplisitt, har avgjørelsene stor overføringsverdi. Irgens Jensen er av den oppfatning at det «skal en del til» før mfl. § 25 vil ramme «en utnyttelse av informasjon som går klar av §§ 28 og 29».⁷⁸ Jeg er enig i dette. Hensynet til teknologisk utvikling, fri konkurranse og innovasjon tilsier en vid adgang til å la seg inspirere av andres tekniske know-how (eller bedriftshemmeligheter).⁷⁹

Som nevnt kan § 25 anvendes på utnyttelse av kommersiell know-how. Siden kommersiell know-how ikke er vernet av § 29, er generalklausulen i § 25 det eneste rettslige grunnlaget for å beskytte kommersiell know-how i bakgrunnsretten.⁸⁰ Generalklausulen er videre den eneste hjemmelen for vern av teknisk know-how som ikke utgjør «tekniske hjelpemidler» etter mfl. § 29. I utgangspunktet må det være en høy terskel før utnyttelse av andres tekniske og kommersielle know-how anses for å være i strid med «god forretningsskikk». Hvis domstolene i stor grad slår ned på slik utnyttelse, vil know-how-innehaverens rettigheter etter § 25 minne sterkt om en *lovbestemt enerett* til informasjonen.⁸¹ En slik løsning vil være i strid med lovgivers forutsetninger om at know-how ikke skal kunne «eies».

Opdahl skriver at vurderingen av om handlingen «strider mot god forretningsskikk bør derfor bero på en avveining mellom hensynet til at andre ikke fritt skal kunne «snylte» på andres innsats og hensynene som tilsier at bruk av en annens informasjon i enkelte tilfeller bør være tillatt for alle».⁸² Det er hensynet til teknologisk utvikling, den frie konkurranse og innovasjon som tilsier en utnyttelsesrett, jf. ovenfor.

---

⁷⁸ Irgens Jensen (2010) s. 86.

⁷⁹ Tilsvarende Opdahl (2011) s. 30.

⁸⁰ Hvis den kommersielle informasjon utgjør en *bedriftshemmelighet*, er derimot § 28 om bedriftshemmeligheter et aktuelt hjemmelsgrunnlag.

⁸¹ Opdahl (2011) s. 30.

⁸² Opdahl (2011) s. 30.

2.3 Vernet av bedriftshemmeligheter i markedsføringsloven

Bedriftshemmeligheter er først og fremst beskyttet i mfl. § 28. Hvis bedriftshemmeligheten er en type «teknisk hjelpemidler», har bedriftshemmeligheten en alternativ beskyttelse etter mfl. § 29. Jeg viser til gjennomgangen av § 29 ovenfor.

Det er videre mulig å anvende generalklausulen på utnyttelse av andres bedriftshemmeligheter. Ovenfor gikk jeg gjennom innholdet av mfl. § 25 og forholdet til §§ 28 og 29. Jeg viser til dette for spørsmålet om når man kan anvende § 25 på utnyttelse som er saklig omfattet av § 28, men som ikke har blitt funnet «rettstridig».⁸³

Mfl. § 25 kan for øvrig anvendes dersom én eller flere av de andre vilkårene i § 28 ikke er oppfylt, f.eks. at tilgangen til bedriftshemmeligheten ikke er skjedd «i anledning av et tjeneste-, tillitsvervs- eller forretningsforhold», jf. mfl. § 28 (1). I det følgende vil jeg gi en framstilling av bedriftshemmelighetsvernet etter § 28.

2.3.1 Beskyttelsen av bedriftshemmeligheter etter § 28

Det fremgår av mfl. § 28 (1) sier at «Den som har fått kunnskap om eller rådighet over en bedriftshemmelighet i anledning av et tjeneste-, tillitsvervs- eller forretningsforhold, må ikke rettsstridig utnytte hemmeligheten i næringsvirksomhet».

Ifølge § 28 (2) gjelde samme for «den som har oppnådd kunnskap om eller rådighet over en bedriftshemmelighet gjennom noens brudd på taushetsplikt eller gjennom noens rettsstridige handling ellers».

Det er fire sentrale vilkår i bestemmelsens første ledd. Det første er at informasjonen utgjør en «bedriftshemmelighet». Det andre er at den angivelige krenkeren har fått tilgang til bedriftshemmeligheten i «anledning av et tjeneste-, tillitsvervs- eller forretningsforhold». Det tredje er at utnyttelsen må skje i «næringsvirksomhet», mens det fjerde er at utnyttelsen må anses «rettstridig». Vilråene som det er grunn til å behandle noe nærmere, er kravet til at informasjonen må være en «bedriftshemmelighet» og hva som ligger i «rettstridig» utnyttelse.

---

⁸³ I Rt. 1997 s. 199 (Cirrus-dommen) brukte Høyesterett både mfl. § 1 (§ 25) og § 7 (§ 28) på saksforholdet, jf. ovenfor.

Innledningsvis må det påpekes at heller ikke mfl. § 28 gir innehaveren av bedriftshemmeligheten noen lovbestemt enerett til å utnytte informasjonen. Bestemmelsen retter seg mot rettssubjekter som får tilgang til kunnskapen på en lovlig måte (kontraktsforhold osv.) og som senere utnytter kunnskapen på en «rettstridig» måte. Med mindre § 28 (2) om rettsbrudd kommer til anvendelse, kan ikke innehaveren nekte *andre tredjemenn* å utnytte informasjonen med hjemmel i § 28.

Et alternativ til å beskytte bedriftshemmeligheter, er *avtalemekanismen*. Da kan partene selv bestemme rammene for medkontrahentens utnyttelsesrett, i stedet for at beskyttelsen hviler på om utnyttelsen er «rettstridig». Det har selskapet og leverandøren gjort gjennom NF art. 33. I tillegg pålegges medkontrahenten en hemmeligholdelsesplikt i art. 34, slik at kunnskapen forblir hemmelig. NF art. 33 og art. 34 regulerer derved informasjon som ellers ville vært beskyttet etter mfl. § 28.

2.3.1.1 Nærmere om hva som utgjør en «bedriftshemmelighet»

Markedsføringsloven har ingen legaldefinisjon av hva som menes med en «bedriftshemmelighet». Forarbeidene har beskrevet bedriftshemmelighetsvernet som følger:

«Til bedriftshemmelighet kreves at det foreligger en viten som er spesifikk for vedkommende bedrift, og som er av betydning for dens virksomhet. Denne viten kan være materialisert f.eks. i særlige maskiner eller maskindeler, særlige kombinasjoner av maskiner, spesielle råstoffer, eller råstoff sammensetninger. Arbeidet med produktutvikling og prøver med nye varetyper kan være bedriftshemmeligheter. En teknisk foranstaltning kan være en patentbar oppfinnelse, som ønskes holdt hemmelig, men den kan etter omstendighetene også være vernet som bedriftshemmelighet selv om den ikke har den nødvendige oppfinneshøyde. På den kommersielle side kan driftsresultater og statistikker være hemmeligheter, likeså planer for markedsføring, tidspunktet for visse innsatser i reklame m.v., innkjøpskilder for råstoffer m.v. Det må imidlertid stilles visse krav til bedriftens forhold for at en hemmelighet skal være beskyttet. Det må enten kreves at den uttrykkelig har markert kravet på hemmelighold eller at dette ligger klart i selve situasjonen.»⁸⁴

---

⁸⁴ Ot.prp.nr.57 (1971-1972) s. 24 som siterer fra Konkurranselovkomitéens innstilling 1966 s. 48.

Det er verdt å merke seg at forarbeidene eksplisitt sier at en teknisk bedriftshemmelighet etter forholdene kan utgjøre en patenterbar oppfinnelse. Hvis det er tilfelle, kan innehaveren *velge* mellom å beskytte informasjonen som en bedriftshemmelighet eller å søke patent på oppfinnelsen.⁸⁵ Forarbeidene sier videre at teknisk kunnskap kan vernes som en bedriftshemmelighet, selv om den ikke oppfyller vilkårene for å være en patenterbar oppfinnelse.⁸⁶

Fra forarbeidene kan det utledes tre kumulative vilkår for at det skal foreligge en «bedriftshemmelighet».⁸⁷ Det første kravet er det «at foreligger en viten som er spesifikk for vedkommende bedrift». Det andre kravet er at kunnskapen er «av betydning» for bedriften. Det tredje kravet er at bedriften «uttrykkelig har markert kravet på hemmelighold eller at dette ligger klart i selve situasjonen». Som nevnt innledningsvis må «bedriftshemmelighet» avgrenses nedad mot know-how, selv om begrepene delvis overlapper.⁸⁸

Vilkårene for hva som utgjør en bedriftshemmelighet må sees i sammenheng med rettstridighetsreservasjonen i bestemmelsen: Jo mer spesifikk, betydningsfull og hemmelig kunnskapen er, desto større er muligheten for at utnyttelse av kunnskapen anses «rettstridig».⁸⁹

I vilkåret om «spesifikk for vedkommende bedrift» ligger at «informasjonen må gjelde en bestemt virksomhet».⁹⁰ Informasjon som er allment kjent eller lett tilgjengelig for andre rettssubjekter, kan ikke være en bedriftshemmelighet.⁹¹ Det er imidlertid ikke noe krav om at in-

---

⁸⁵ Se punkt 2.5.

⁸⁶ Jeg vil gå nærmere inn på vilkårene for patent nedenfor. Årsaken til at terskelen for å være en patenterbar oppfinnelse er høyere enn for å være en bedriftshemmelighet, er at patentloven gir patenthaveren en lovbestemt enerett, jf. patl. §§ 1 og 3. Hvis terskelen for patent settes for lavt, risikerer samfunnet at veldig mye teknologi blir monopolisert.

⁸⁷ Se Irgens Jensen (2006) s. 570, og mer utdypende Irgens Jensen 2010 s. 176-248.

⁸⁸ Jf. Rt. 1964 s. 238.

⁸⁹ Irgens Jensen (2010) s. 177.

⁹⁰ Lunde mfl. (2010) s. 159.

⁹¹ Irgens Jensen (2010) s. 178.

formasjonen må være *ny*.⁹² Kravet til at kunnskapen må være bedriftsspesifikk, hindrer heller ikke at flere bedrifter utvikler samme bedriftshemmelighet.⁹³

Forarbeidene avgrenser bedriftshemmelighetsvernet mot den erfaring og kunnskap som arbeidstakeren opparbeider seg under arbeidsforholdet:

*«De alminnelige kunnskaper og erfaringer som en arbeider eller funksjonær vinner under sitt arbeid, erfaringer av allmenn, fagmessig art, er ikke bedriftshemmeligheter.»*⁹⁴

I teorien blir dette gjerne betegnet som grensen mot «subjektive ferdigheter og egen erfaring».⁹⁵ Poenget er at bedriften ikke skal kunne båndlegge *arbeidstakerens* konkurransekraft ved å nekte ham å bruke kunnskap han har lært i løpet av arbeidet.⁹⁶

---

⁹² Knoph (1934) s. 5. Dette skiller bedriftshemmelighetsvernet fra patentlovgivningen, hvor det er krav om at oppfinnelsen har nyhetsverdi, jf. patl. § 2 (1).

⁹³ Lunde mfl. (2010) s. 160.

⁹⁴ Ot.prp.nr.57 (1971-1972) s. 24 som siterer fra Konkurranselovkomitéens innstilling 1966 s. 48.

⁹⁵ Irgens Jensen (2010) s. 216.

⁹⁶ Se Irgens Jensen (2010) s. 218 flg. Et spørsmål som har vært adskillelig diskutert er om en «sum av viten» kan være en bedriftshemmelighet. Problemstillingen er om en bedrift kan hevde at deres bedriftshemmeligheter er krenket, uten at de trenger å identifisere nærmere hvilken informasjon som er utnyttet (fordi en «sum av viten» er utnyttet). I LG-2003-8617 ble det lagt til grunn at slik «sum av viten» kan utgjøre en bedriftshemmelighet. Avgjørelsen kritiseres av Irgens Jensen (2010) s. 219-220. Hovedproblemet med å tillate en «sum av viten»-lære, er at den kan innebære en båndleggelse av arbeidstakerens erfaringer og subjektive ferdigheter. Forarbeidene legger – som nevnt – til grunn at arbeidstakeren kan ta med seg sine erfaringer og subjektive ferdigheter fra arbeidsforholdet. Siden skillet mellom «sum av viten» og «subjektive ferdigheter» fort blir veldig uklart, skaper det unødvendige tvister i rettsvesenet, og muligens en frykt hos arbeidstakeren for å benytte seg av sine erfaringer. Det er uheldig for innovasjonen i samfunnet. En «sum av viten»-lære kan dessuten kritiseres fordi den angivelige krenkende bedrift reelt sett unnlater å sannsynliggjøre sine krav; de hevder at *noe* kunnskap er utnyttet, men konkretiserer ikke *hvilken* kunnskap det er tale om. Avgjørelsen i LG-2003-8617 er ikke direkte fraveket, men LB-2013-20938 avviser en «sum av viten-anførsel» ved å stille krav om konkretisering av informasjonen: «Hva Vensafe i dette tilfelle mener utgjør beskyttet «sum av viten» er i liten grad konkretisert for lagmannsretten». Det samme gjør tstav-2008-196988: «Retten mener at selv om «sum av viten» kan være en bedriftshemmelighet, kan ikke kravet til en viss konkretisering av bedriftshemmeligheten bortfalle». Konsekvensen av å stille et krav om at konkretisering, er at «sum av viten»-anførsler vanskelig kan føre frem. Tingrettsdommen er anket til Gulating Lagmannsrett, men avgjørelsen derfra foreligger ikke på skrivende tidspunkt.

Vilkåret om at informasjonen må være «av betydning» er oppfylt når informasjonen «gir bedriften et konkurransefortrinn».⁹⁷ Kravene til informasjonens betydning er ikke store. Irgens Jensen sier at «Hvis vi ønsker å finne en grense for hva som *overhodet kan beskyttes*, kommer en neppe nærmere enn å si at informasjonen ikke må være helt betydningsløs».⁹⁸ Verdien av kunnskapen er imidlertid et meget sentral moment i rettsstridsvurderingen og for spørsmålet om straff og erstatning for overtredelse av § 28.⁹⁹

Det er lagt til i teori og i rettspraksis at kravene om «spesifikk for bedriften» og «av betydning» som hovedregel er oppfylt der «*informasjonen gjør eller har gjort det mulig for den angivelige krenker å oppnå resultater som han ellers ville brukt mer tid eller mer ressurser på å oppnå*».¹⁰⁰

Det siste kravet for at en informasjon skal utgjøre en bedriftshemmelighet, er at den *hemmeligholdes*. Det kan gjøres ved merking som er synlig utad (passordbeskyttelse, merking av dokumenter med «hemmelig» eller «konfidensielt», låste skap, taushetserklæringer fra ansatte og medkontrahtenter). Men forarbeidene sier at hemmeligholdet også kan følge klart av «selve situasjonen. Hvis leverandøren viser selskapets «site-personell» andre produkter han arbeider med, f.eks. under en omvisning, ville det følge av situasjonen at selskapet ikke kan bruke det som observeres og læres underveis. I NF art. 34 har partene eksplisitt regulert at informasjonen som utveksles og skapes, skal anses hemmelig. I prosjekter av den størrelsesordenen det er tale om i fabrikkkontraktene, kan mye tale for at en hemmeligholdsplikt må ligge «i dagen» uavhengig av om det foreligger en konkret klausul om taushetsplikt.

Generelt kan det sies at det stilles lave krav for at vilkåret om hemmelighold er oppfylt.¹⁰¹ Det kreves ikke mer enn at «mottakerne av informasjonen må bringes ut av en eventuell *aktsom god tro* om at de kan utnytte informasjonen».¹⁰²

---

⁹⁷ Lunde m.fl. (2010) s. 159.

⁹⁸ Irgens Jensen (2010) s. 235.

⁹⁹ Irgens Jensen (2010) s. 235.

¹⁰⁰ Jf. Irgens Jensen (2006) s. 577, som Rt. 2007 s. 1841 (premiss 25) siterer fra.

¹⁰¹ Jf. Rt. 2007 s. 1841 premiss 26 og 27 og Irgens Jensen (2010) s. 241.

¹⁰² Irgens Jensen (2010) s. 242.

Oppsummeringsvis kan det sies at kravene for at man står overfor en «bedriftshemmelighet» er «*temmelig små*». ¹⁰³ Det innebærer at vurderingen av om utnyttelsen er «rettstridig» blir det helt sentrale tolkningsspørsmålet etter § 28. ¹⁰⁴

2.3.1.2 Rettstridighetsreservasjonen i § 28

Vurderingen av om utnyttelsen er rettstridig, beror på en skjønnsmessig og konkret vurdering. ¹⁰⁵ De samme momentene som inngår i rettstridsreservasjonen etter § 29, er relevante etter § 28. ¹⁰⁶

Handlingens skadeevne for konkurranseevnen til bedriften står meget sentralt. ¹⁰⁷ Dette momentet har sammenheng med hvilken *verdi* informasjonen har. Det er lite rimelig at et rettssubjekt som har fått tilgang til verdifull informasjon gjennom et kontraktsforhold/tillitsforhold eller gjennom noens rettsbrudd, fritt skal kunne utnytte denne kunnskapen etterpå. Et moment som er beslektet med dette, er hvis krenkeren bruker *fysiske uttrykk* som beskriver bedriftshemmeligheten, f.eks. en tegning som beskriver oppbygningen av en produksjonsmetode. ¹⁰⁸

Andre momenter er om «utnytteren har opptrådt subjektivt klanderverdig» og hva som følger av «konkret rimelighet». ¹⁰⁹ Rimelighet kan trekke i begge retninger. Forholdet mellom partene i tvisten (er det tale om et tett og langvarig samarbeid?) hvordan bedriftshemmeligheten er blitt utnyttet og måten «den angivelige krenkeren har fått tilgang til informasjonen» er også

---

¹⁰³ Irgens Jensen (2010) s. 247.

¹⁰⁴ Irgens Jensen (2010) s. 19.

¹⁰⁵ Jf. Rt. 1997 s. 199.

¹⁰⁶ Irgens Jensen (2010) s. 249-346 går grundig gjennom de relevante momenter i rettstridsreservasjonen etter mfl. § 28. Han diskuterer også om man har en lære om «springbrett-argumentasjon» i norsk rett på side 256-258. Spørsmålet er om det er «rettstridig» å bruke informasjonen som en «springbrett», dvs. at man ved å bruke bedriftshemmeligheten oppnår en tidsmessig og/eller ressursmessig fordel. Som hovedregel er det ikke «tilstrekkelig» for å anse utnyttelsen som «rettstridig», at den har blitt brukt som et springbrett, jf. Irgens Jensen (2010) s. 258. I enkelte tilfeller kan det være nok for å konstatere «rettstridighet», men det klare utgangspunktet er at rettstridsreservasjonen etter § 28 beror på en bred og skjønnsmessig helhetsvurdering, *ibid.*

¹⁰⁷ Irgens Jensen (2010) s. 258-259.

¹⁰⁸ Irgens Jensen (2010) s. 273.

¹⁰⁹ Jf. Rt. 1997 s. 199 på side 223.

forhold av relevans.¹¹⁰ Et eksempel på hva som vil utgjøre en rettstridig utnyttelse mellom selskapet og leverandøren, er å utnytte hverandres prosjekteringsarbeid utenfor kontraktsforholdet uten særskilt tillatelse.

2.4 Avtale som virkemiddel for å beskytte teknisk og kommersiell know-how og bedriftshemmeligheter

Som gjennomgangen av mfl. §§ 25, 28 og 29 har vist gir ikke markedsføringsloven enerett til utnyttelse av know-how og bedriftshemmeligheter. Bestemmelsene beskytter mot «rettstridig» utnyttelse og handlinger som strider mot «god forretningsskikk». Bakgrunnsretten gir innehaveren av know-how og bedriftshemmeligheter et visst vern, men vurderingen av om det foreligger en krenkelse, må avgjøres konkret og skjønnsmessig. Siden bedriftens know-how og bedriftshemmeligheter er avgjørende for dens konkurransekraft, vil markedsføringsloven være et usikkert og i mange tilfeller utilstrekkelig grunnlag for å verne om bedriftens interne kunnskap.

Et alternativ til å bruke markedsføringslovens regler, er å beskytte bedriftens kunnskap gjennom *avtalemekanismen*. Prinsippet om avtalefrihet åpner for at den aktuelle bedrift og medkontrahenten kan definere hva slags informasjon som skal være omfattet av kontrakten og selv bestemme rammene for hvilken utnyttelsesrett partene skal ha til hverandres informasjon.¹¹¹ Avtalebestemmelsene kan altså gå lenger enn markedsføringslovens regler. Kontrakten kan f.eks. gå ut på at all utnyttelse av medkontrahentens know-how og bedriftshemmeligheter er forbudt; det er ikke noe vilkår om at utnyttelsen er «rettstridig».

I avtalen kan partene også regulere hvem som skal få utnyttelsesrettigheter til all informasjon som blir utviklet i kontraktsforholdet, enten på selvstendig basis eller på grunnlag av partenes opparbeidete kunnskap

Hvis en avtalebestemmelse om know-how og bedriftshemmeligheter misligholdes, kan den krenkende part som regel kreve *erstatning* for tapet den har lidt. Kontrakten kan regulere at

---

¹¹⁰ Irgens Jensen (2010) s. 19.

¹¹¹ Opdahl (2011) s. 2-3.

erstatningsansvar ikke inntreer ved overtredelse av slike bestemmelser eller at erstatningsansvaret skal være begrenset i sum eller til visse typer tap (f.eks. at indirekte tap ikke er omfattet). Men som den klare hovedregel kan en kontraktspart kreve erstatning for tapet den har lidt ved overtredelse av know-how-klausuler. Rettsvirkningen av brudd på avtaleklausuler om know-how og bedriftshemmeligheter er derfor lik konsekvensene ved overtredelse av markedsføringsloven §§ 25 og 29. Kontraktsbrudd kan imidlertid ikke straffes, slik overtredelse av markedsføringslovens bestemmelser kan.

NF art. 33 er et eksempel på en avtaleregulering om rettighetsforholdet til know-how og bedriftshemmeligheter som utveksles og utvikles i et kontraktsforhold. I NF har selskapet og leverandøren bestemt hva slags bedriftsinformasjon som skal være omfattet av kontrakten, hvem som får eiendomsretten til kunnskapen og hvilken utnyttelsesrett medkontrahenten får til know-howen og bedriftshemmelighetene. På den måten har *partene selv* avgjort rådighets spørsmålet.

Siden bakgrunnsretten ikke gir know-how- eller bedriftshemmelighetsinnehaveren en lovbestemt enerett til kunnskapen, blir det viktig å *hemmeligholde* bedriftskunnskap som blir utvekslet eller utviklet i en kontrakt. Hvis kunnskapen blir allment kjent, uten at det foreligger brudd på mfl. §§ 25, 28 og 29, kan ikke innehaveren av informasjonen nekte utenforstående å utnytte informasjon.¹¹² Den økonomiske verdien av at man «eier» know-how og bedriftshemmeligheter i en kontrakt, er derfor betinget av at informasjonen hemmeligholdes. Dette hensynet er ivarettatt i NF art. 34 som fastslår at selskapet og leverandøren i utgangspunktet har plikt til å hemmeligholde all informasjon som utveksles i prosjektet.

Det kan argumenteres for at en hemmeligholdelsesplikt ligger implisitt i at medkontrahenten skal «eie» kunnskapen etter art. 33. Hvis denne eiendomsretten skal ha noen realitet, kan ikke medkontrahenten stå fritt til å dele know-howen og bedriftshemmelighetene med utenforstående. Det vil uansett være en klar fordel å spesifisere innholdet i hemmeligholdelsesplikten og unntakene fra den. En eksplisitt regel om hemmelighold er også fordelaktig dersom én av partene misligholder kontrakten, og deler informasjon med tredjemenn. Da kan den parten som er

---

¹¹² Se ovenfor.

utsatt for mislighold kreve erstatning for tapet han har lidt ved at informasjonen har blitt allment kjent.

2.5 Bakgrunnsretten for oppfinnelser

Oppfinnelser er beskyttet i patentloven. Til tross for at det er lovens rettighetsobjekt, mangler patentloven en legaldefinisjon av hva som menes med en oppfinnelse. I Rt. 2008 s. 1555 (premiss 29) la Høyesterett til grunn at en oppfinnelse er ”en praktisk løsning på et teknisk problem”.¹¹³ Etter forarbeidene må oppfinnelsen i tillegg ha teknisk karakter, en teknisk effekt og være reproduserbar.¹¹⁴

Med *teknisk karakter* menes at det tekniske problemet må løses gjennom ”utnyttelse av naturens materiale og energi”.¹¹⁵ Teknisk karakter favner således all bruk av naturkrefter, biologisk materiale og råstoff.¹¹⁶

Vilkåret om *teknisk effekt* knytter seg til at oppfinnelsen må ha den tiltenkte virkning.¹¹⁷ Hvis renseteknologien har til hensikt å begrense CO₂-utslippene, må effekten være at det faktisk skjer.

Med *reproduserbar* menes at oppfinnelsen med sikkerhet vil gi samme tekniske effekt ved gjentatte forsøk.¹¹⁸

Den primære beføyelsen for den som har gjort en oppfinnelse, er retten til å søke patent på oppfinnelsen han har gjort, jf. patl. § 1 (1).¹¹⁹

Retten til å søke om patent betegnes som *oppfinnerretten*.¹²⁰ Oppfinnerretten oppstår umiddelbart idet oppfinnelsen er gjort - det er ikke nødvendig å foreta noen registrering av oppfinnelsen hos et offentlig organ.¹²¹ Det er viktig å understreke at oppfinnerretten i seg selv

---

¹¹³ Høyesterett bygde på definisjonen i Stenvik (2006) s. 13.

¹¹⁴ Se NU 1963: 6 s. 96-98, jf. oppsummeringen av forarbeidene i Stenvik (2013) s. 122.

¹¹⁵ Stenvik (2013) s. 127.

¹¹⁶ Ibid.

¹¹⁷ Stenvik (2013) s. 123.

¹¹⁸ Stenvik (2013) s. 132.

¹¹⁹ Se Stenvik (2013) s. 250.

¹²⁰ Stenvik (2013) s. 250.

¹²¹ Stenvik (2013) s. 250.

ikke gir noen enerett til å utnytte oppfinnelsen. Den gir oppfinneren en enerett til å søke *patent* på oppfinnelsen, og eventuelt få meddelt patent om *patentbarhetsvilkårene* foreligger. Det er patentretten som gir oppfinneren en enerett til å utnytte oppfinnelsen i ”nærings- eller driftsøyemed”, jf. patl. § 1 (1). De to begrepene må altså holdes adskilt.¹²²

Et alternativ til å søke patent er å beholde den patenterbare oppfinnelsen som en *bedriftshemmelighet*.¹²³ Det illustrerer hvordan markedsføringsloven § 28 er et supplement til patentloven. Når det gjelder valget mellom patentering eller bedriftshemmelighetsvern, er det generelt grunn til å anbefale patentering.¹²⁴ Den viktigste årsaken er at en patentbeskyttelse gir patenthaveren en lovbestemt enerett til utnyttelse. Til gjengjeld skal idéen bak oppfinnelsen være allment tilgjengelig, jf. patl. § 22.

Det kan være grunn til å velge bedriftshemmelighetsvernet, dersom man antar at oppfinnelsen vil ha en økonomisk verdi utover enerettsperioden på 20 år, jf. patl. § 40 (1). Når patentet utløper, vil andre rettssubjekter stå fritt til å utnytte oppfinnelsen i konkurranse med den tidligere patenthaveren.¹²⁵ Hvis man hemmeligholder idéen, vil oppfinnerens «enerett» derimot være

---

¹²² Forskjellen på beføyelsene er en viktig årsak til at oppfinnerretten oppstår av seg selv, mens patent må søkes om, jf. patl. § 8.

¹²³ Stenvik (2013) s. 250.

¹²⁴ Se nærmere Irgens Jensen (2010) s. 28-29.

¹²⁵ Stenvik (2013) s. 398 drøfter om retten kan nedlegge forbud mot å bruke en oppfinnelse med virkning også *etter at patentet er utløpt*. Han sier at spørsmålet er uavklart, men at mfl. § 25 om «god næringskikk næringsdrivende imellom» er et mulig hjemmelsgrunnlag. Begrunnelsen for å benytte mfl. § 25 «må i så fall være at inn griperen har skaffet seg en utilbørlig konkurransefordel ved å opptre i strid med patenthaverens enerett, og at han bør forbyes å utnytte den fordel dette vil kunne gi ham i form av f.eks. tidlig markedsintroduksjon... Ved å utstrekke forbudsvirkningen i en viss periode etter patentutløp, blir inn griperen satt i samme stilling som om krenkelsen ikke hadde funnet sted», *ibid*. Stenvik stiller seg derimot skeptisk til at patentloven kan benyttes. Det kan anføres argumenter både for og imot at retten kan nedlegge forbud etter patent er utløpt med hjemmel i mfl. § 25. Stenviks argument for å anvende mfl. § 25 tilgodeser åpenbare rimelighets-hensyn. I tillegg unngår man at inn griperen delvis omgår patentretten ved å gi seg selv et forsprang i forhold til andre konkurrenter. På den annen side er løsningen prosesskapende. Når man tillater at mfl. § 25 kan brukes, gir det et insentiv til å påberope seg bestemmelsen i tide og i utide. Reelt sett beror spørsmålet på om man ønsker firkantede regler som kan være urimelige i det enkelte tilfelle, men som gir en klar rettstilstand, eller mer fleksible regler hvor man kan ivareta rimelighet/sanksjonere uønsket atferd fullt ut, men som også gir flere tvister. Uavhengig av hva man faller ned på, må det være klart at patentloven ikke gir hjemmel til å nedlegge forbud utover patentets levetid. Vurderingen må eventuelt ta utgangspunkt i mfl. § 25.

uten noen formell tidsbegrensning.¹²⁶ På petroleumsrettens område vil den teknologiske utviklingen medføre at bedriftshemmeligheten neppe har økonomisk verdi utover 20 årsperioden.

For at oppfinneren skal få patent på løsningen han har utviklet, må han altså oppfylle en rekke rekke *patenterbarhetsvilkår*. Det er ikke tilstrekkelig at man har gjort en «oppfinnelse» i patentlovens forstand.¹²⁷ Patentloven tilbyr ingen lovbestemt enerett til ikke-patenterbare oppfinnelser. For å beskytte ikke-patenterbare oppfinnelser er oppfinneren henvist til mfl. § 28, evt. §§ 29 og 25, og avtalemekanismen. Sondringen mellom patenterbare oppfinnelser og «vanlige» oppfinnelser gjenspeiler seg i NF art. 33. Med «oppfinnelser» i art. 33s forstand menes oppfinnelser som er *patenterbare*.¹²⁸ Ikke-patenterbare oppfinnelser beskyttes som «teknisk informasjon» i art. 33.

Patenbarhetsvilkårene etter patentloven kan knytte seg til oppfinnelsen som sådan, rettssubjektet som søker patent, framgangsmåten for søknaden eller måten søknaden er utformet på.¹²⁹ Det interessante for oppgaven er patentbarhetsvilkårene som knytter seg til egenskaper ved oppfinnelsen.¹³⁰ Det er kravene til *nyhetsverdi* og *oppfinnelsehøyde*.

Patl. § 1 (1) stiller også som krav at oppfinnelsen skal kunne "utnyttes industrielt", jf. patl. § 1 (1). Det er også et patenterbarhetsvilkår som angår selve oppfinnelsen. I det ligger at oppfinnelsen kan "*framstilles eller anvendes innenfor industrien*", jf. Stenvik (2013) s. 147. Jeg drøfter ikke kravet nærmere da det tilhører sjeldenhetene at det ikke er oppfylt, se Stenvik (2013) s. 28.

---

¹²⁶ Ved å velge bedriftshemmelighetsvernet risikerer man dessuten at andre finner opp samme oppfinnelse og velger å ta patent på den. Her vil patl. § 4 (1) være delvis til hjelp for den «opprinnelige» innehaveren av bedriftshemmeligheten. Bestemmelsen sier at den som utnyttet oppfinnelsen («bedriftshemmeligheten») på tidspunktet patentsøknaden ble inngitt, «kan uten hinder av patent fortsette utnyttelse med bibehold av dennes alminnelige karakter». Vilkåret om «med bibehold av dennes alminnelige karakter» handler om at utnyttteren må «holde seg innen rammen av den *utnyttelsesform* som har funnet sted», jf. Stenvik (2011) note 78. Patl. § 4 har derimot ingen vilkår som begrenser «utnyttelsens *omfang*», ibid.

¹²⁷ At man har gjort en "oppfinnelse" er naturligvis et patenterbarhetsvilkår i seg selv, jf. patl. § 1 (1). Poenget er at det ikke er tilstrekkelig å ha gjort en oppfinnelse for å oppnå patent.

¹²⁸ Jf. Kaasen (2006) s. 840. Jeg drøfter oppfinnelsebegrepet i NF i punkt 4.2.

¹²⁹ Stenvik (2013) s. 28.

¹³⁰ Stenvik (2013) s. 28-29 gir en kortfattet oversikt over patentbarhetsvilkårene.

2.6 Kravet til nyhetsverdi¹³¹

I *nyhetsverdi* ligger at oppfinnelsen må være ny sammenlignet med hva som var ”kjent før patentsøknadens inngivelsesdag”, jf. patl. § 2 (1). Det er ”alt som er blitt alment tilgjengelig, enten dette er skjedd ved skrift, foredrag, utnyttelse eller på annen måte”, jf. patl. § 2 (2) 1.pkt.

Etter forarbeidene skal en opplysning anses allment tilgjengelig når ”en større eller ubestemt krets av personer har hatt anledning til å få gjøre seg bekjent med den”.¹³² Det er imidlertid en forutsetning at opplysningene/den tekniske løsningen har vært framstilt eller beskrevet ”*på en slik måte at en fagmann ble i stand til å utøve den*”.¹³³ I rettspraksis og juridisk teori blir det som skal anses ”kjent” betegnet som ”teknikkens stand”.¹³⁴ De konkrete informasjonsbærere som informasjonen står i eller er beskrevet i (avisartikler, masteroppgaver på nett osv.), er gitt betegnelsen ”*mothold*”.¹³⁵

Nyhetsvilkåret skal vurderes objektivt og har et globalt virkefelt.¹³⁶ Formålet med det nyhetskravet er å hindre at noen ”skal kunne reservere seg enerett til oppfinnelser som allerede er utviklet”.¹³⁷

Det avgjørende spørsmålet blir derfor *når* skal en oppfinnelse regnes som ny sammenlignet med teknikkens stand?

Det er klart at hvis løsningen man søker patent på er identisk med noe som er allment tilgjengelig, vil patent være utelukket.¹³⁸ Problemstillingen handler derfor i realiteten om *hvor stor forskjell* det må være mellom den patentsøkte oppfinnelsen og teknikkens stand, for at oppfinnelsen kan regnes som ny.

---

¹³¹ Se mer utdypende i Stenvik (2013) s. 169-211.

¹³² Ot.prp.nr.36 (1965-1966) s. 21.

¹³³ Stenvik (2013) s. 188.

¹³⁴ Jf. Rt. 2008 s. 1555 (premiss 30) og Stenvik (2013) s. 173.

¹³⁵ Stenvik (2013) s. 173.

¹³⁶ Stenvik (2011) note 33.

¹³⁷ Hygen Meyer 2011 s. 7.

¹³⁸ Stenvik (2013) s. 202.

Norsk praksis og teori la lenge til grunn at det måtte foreligge en «rimelig teknisk forskjell».¹³⁹ Dette kravet var strengere enn det EPO¹⁴⁰ stilte, og ble begrunnet i reelle hensyn samt at tysk rett stilte et lignende krav.¹⁴¹ Etter at tysk høyesterett gikk bort fra sin tidligere praksis, ble norsk rettstilstand den eneste som fravek EPOs praksis. Av den grunn kom Patentstyrets annen avdeling i PS-2010-7886 til at kravet om «rimelig teknisk forskjell» ikke lenger kunne gjelde. Nå skal oppfinnelsen regnes som *ny* dersom den «ikke kunne utledes direkte og utvetydig av et mothold».¹⁴²

2.7 Kravet til oppfinneshøyde¹⁴³

Det andre sentrale patentbarhetsvilkåret er kravet til *oppfinneshøyde*. Det går ut på at oppfinnelsen må «skille seg vesentlig» fra teknikkens stand på patentsøknadens innvilgelsesdag, jf. patl. § 2 (1). Stenvik har beskrevet dette som et krav om et «visst sprang i den tekniske utvikling».¹⁴⁴

Spørsmålet om en oppfinnelse har oppfinneshøyde beror på et konkret og skjønnsmessig vurdering.¹⁴⁵

Den grunnleggende normen er at oppfinneshøyden foreligger «dersom oppfinnelsen på søknadstidspunktet ikke var nærliggende for en fagperson».¹⁴⁶ I vurderingen forutsetter man at det er tale om en gjennomsnittlig fagperson som er kjent med teknikkens stand på søknadstidspunktet.¹⁴⁷ Når patentstyret skal vurdere oppfinneshøyden, tar de utgangspunkt i *patentkravene* til oppfinnelsen.¹⁴⁸ Et patentkrav er «en bestemt angivelse av hva som søkes

---

¹³⁹ Se eksempelvis 2. avd. kj. 6790 (NIR 2000 s. 290), 2. avd. kj. 6924 (NIR 2002 s. 189), jf. gjennomgangen til Stenvik (2013) s. 202.

¹⁴⁰ EPO er en forkortelse for «European Patent Office».

¹⁴¹ Stenvik (2013) s. 202.

¹⁴² Se også Stenvik (2013) s. 203.

¹⁴³ Stenvik (2013) s. 211-243 gir en utdypende framstilling av oppfinneshøydekravet.

¹⁴⁴ Stenvik (2011) note 36.

¹⁴⁵ Rt. 1964 s. 1090.

¹⁴⁶ Stenvik (2013) s. 29, jf. også den utførlige gjennomgangen av vilkåret i Rt. 2008 s. 1555.

¹⁴⁷ Stenvik (2013) s. 196.

¹⁴⁸ Stenvik (2013) s. 224.

beskyttet ved patentet», jf. patl. § 8 (2) 1.pkt. I patentkravene definerer altså oppfinneren hva slags idé han ønsker å få en enerett på.

Det følger av praksis fra Patentstyrets annen avdeling at oppfinnelsen *er nærliggende* dersom den gjennomsnittlige fagpersonen «ville ha forsøkt å løse problemet på den i patentkravene angitte måte med en rimelig forventning om å lykkes».¹⁴⁹

I likhet med nyhetskravet skal oppfinneshøyden vurderes objektivt.¹⁵⁰ Det fremgår både av ordlyden i patl. § 2 (spørsmålet er om oppfinnelsen skiller seg vesentlig fra *hva som var kjent*) og at man skal vurdere hvorvidt oppfinnelsen var nærliggende for en *fagperson*.

I den konkrete vurderingen om det foreligger oppfinneshøyde, vil friholdelsesbehovet innenfor den aktuelle sektoren ha vesentlig betydning.¹⁵¹ Med friholdelsesbehovet menes «næringslivets behov for teknisk handlefrihet».¹⁵² Generelt kan man si at vilkåret om oppfinneshøyde «praktiseres nokså strengt der *friholdelsesbehovet* er stort, og mildere der det er lite».¹⁵³ Hvor stor innsats oppfinneren har lagt ned i utviklingen av oppfinnelsen, spiller normalt ingen rolle.¹⁵⁴ Hvis oppfinneren løser en *teknisk fordom*, vil det være et sterkt argument for at oppfinneshøyden foreligger.¹⁵⁵ Hvis oppfinneren klarer noe ikke andre makter eller trodde var mulig, tyder det på at oppfinneren har vært innovativ. Det samme gjelder dersom oppfinneren «tilfredsstiller et *lenge følt behov*» i bransjen.¹⁵⁶ Å løse et *nytt* behov er ikke på samme måte en indikator på oppfinneshøyde. Begrunnelsen er at det rett og slett beror på tilfeldigheter at nettopp denne oppfinneren utviklet en løsning som fungerer; Det kunne like gjerne vært en annen.¹⁵⁷

---

¹⁴⁹ Jf. 2. avd. kj. 7196, se også Stenvik 2013 s. 215.

¹⁵⁰ Stenvik (2013) s. 221.

¹⁵¹ Se Ot.prp.nr. 36 (1965-1966) s. 22.

¹⁵² Stenvik (2013) s. 214.

¹⁵³ Stenvik (2013) s. 223.

¹⁵⁴ Stenvik (2013) s. 222.

¹⁵⁵ Stenvik (2013) s. 226.

¹⁵⁶ Stenvik (2013) s. 228.

¹⁵⁷ Stenvik (2013) s. 228

Både forarbeidene, praksis og juridisk teori legger vesentlig vekt på «det *tekniske framskritt* og den *kommersielle suksess* oppfinnelsene har oppnådd».¹⁵⁸ Siden ny teknologi gir fordeler i forhold til konkurrenter, vil den rasjonelle bedrift prøve å utvikle ny teknologi. Det faktum at ingen andre allerede har funnet på løsningen, og at den er etterspurt i markedet, tilsier derfor at den har oppfinnelseshøyde. Momentene har en nær sammenheng med hverandre: Hvis oppfinnelsen er et teknisk framskritt, vil den ofte gi kommersiell suksess.¹⁵⁹

Formålet med oppfinnelseshøyden er todelt. Hensikten er dels å stimulere til innovasjon ved at oppfinneren kan oppnå patent på nyskapende løsninger han utvikler. Det må antas at viljen til å investere i teknologiutvikling øker når rettsordenen tilbyr en enerett for innovative idéer. Men kravet om oppfinnelseshøyde tilgodeser også et annet formål. Ved å oppstille en terskel for patent, hindrer man at tilgjengelige løsninger - og nyutvikling som er nærliggende ut fra teknikkens stand - blir underlagt noens enerett.¹⁶⁰ Samfunnet har en interesse i at slik kunnskap fritt kan utnyttes. Som det heter i forarbeidene: «At visse særlige krav må stilles...er i og for sig selvfølgelig, idet patentlovgivningen ellers ville virke som en utålelig hemsko på utviklingen indenfor industrien».¹⁶¹

2.8 Kort om patenthaverens enerett til utnyttelse

Ifølge patl. § 1 (1) får patenthaveren en enerett til å utnytte oppfinnelsen i «nærings- eller driftsøyemed».¹⁶² I patl. § 3 (1) har lovgiver gitt en en nærmere presisering av innholdet i eneretten. Patentet kan opprettholdes i 20 år så fremt oppfinneren betaler årsavgift, jf. patl. § 40.

Patl. § 3 sonderer mellom *produktpatenter* og *fremgangsmåtepatenter*.¹⁶³

---

¹⁵⁸ Stenvik (2013) s. 229.

¹⁵⁹ Jf. Rt. 1964 s. 1090.

¹⁶⁰ Stenvik (2013) s. 170-171.

¹⁶¹ NU 1963: 6 s. 125-126, se også Rt. 2008 s. 1555 (premiss 37).

¹⁶² Det må understrekes at selv om alle vilkårene i patentloven er oppfylt, kan annen lovgivning eller et allerede eksisterende patent forhindre oppfinneren fra å kunne *utnytte* oppfinnelsen, jf. Stenvik (2013) s. 280.

¹⁶³ Stenvik (2013) s. 63-64 gir en nærmere redegjørelse av disse begrepene.

Patl. § 3 (1) nr. 1 sier at ingen andre enn patenthaveren har rett til å utnytte oppfinnelsen ved å «tilvirke, utby, bringe i omsetning eller anvende et produkt som er beskyttet ved patentet eller å innføre eller besitte produktet i slik hensikt».

Videre fremgår det av patl. § 3 (1) nr. 2 at ingen andre enn patenthaveren kan «anvende eller tilby å anvende en fremgangsmåte som er beskyttet ved patentet eller, om han vet eller det etter omstendighetene er åpenbart at fremgangsmåten ikke må anvendes uten patenthaverens samtykke, utby den for anvendelse her i riket»

Patl. § 3 (1) nr. sier at ingen andre enn patenthaveren kan «utby, bringe i omsetning eller anvende et produkt som tilvirkes gjennom en patentbeskyttet fremgangsmåte, eller innføre eller besitte produktet i slik hensikt».

Patenthaverens eiendomsrett til patentet kan *overføres* gjennom avtale, kreditorbeslag eller arv.¹⁶⁴ Det rettslige grunnlaget for dette er alminnelige formuerettslige regler om at overføring av rettighetsposisjoner er tillatt, med mindre det motsatte er bestemt.¹⁶⁵ Det åpner opp for at patenthaveren kan tjene penger på å overdra eller lisensiere ut patentrettighetene sine. En patentrett kan videre pantsettes dersom den «brukes i eller er bestemt for hans næringsvirksomhet», jf. panteloven § 3-4 (1), jf. § 3-4 (2) bokstav b.

Gjennomgangen av patenthaverens rettigheter viser at et patent for alle praktiske formål er en *eiendomsrett for oppfinnelser*. Patenthaveren har omfattende rettigheter til å utnytte oppfinnelsen kommersielt. Patenter er derfor en viktig del av konkurranseevnen til bedrifter, ved siden av know-how og bedriftshemmeligheter.

Behandlingen av en patentsøknad kan ta tid (i verste fall flere år) og under behandlingen kan den teknologiske utviklingen ha gjort det senere patentet tilnærmet verdiløst.¹⁶⁶ For at oppfinneren skal ha mulighet til å tjene penger på oppfinnelsen, er han således avhengig av å ha et midlertidig vern av oppfinnelsen. Patl. § 60, jf. § 56 a, gir en mulighet for at patenthave-

---

¹⁶⁴ Stenvik (2013) s. 430.

¹⁶⁵ Stenvik (2013) s. 430.

¹⁶⁶ Stenvik (2013) s. 329.

ren kan nekte andre å utnytte oppfinnelsen i «nærings- eller driftsøyemed» allerede når patentsøknaden er inngitt. Betingelsen for at forbudsretten etter § 60, jf. § 56 a, oppstår er at dokumentene i søknaden er allment tilgjengelige, jf. patl. § 60 (1) 1.pkt. I tillegg må retten anse det sannsynlig at Patentstyret vil godkjenne patentsøknaden.¹⁶⁷

I det praktiske liv kan den midlertidige beskyttelsen etter § 60, jf. § 56 a, være av stor betydning. I oljesektoren – hvor innovasjonsgraden er høy og de potensielle inntektene enorme – vil det midlertidige vernet spille en særlig sentral rolle.

Før patentsøknaden er sendt til patentstyret, kan den patentbare oppfinnelsen beskyttes som en bedriftshemmelighet etter markedsføringslovens § 28.

2.9 Avtale som virkemiddel for å beskytte nyhetsverdien og oppfinneshøyden

Hvis oppfinneren ønsker å søke patent på oppfinnelsen, må han sikre at nyhetsverdien og oppfinneshøyden foreligger ved tidspunktet for patentsøknaden. Dette oppnås ved å pålegge ansatte og medkontrahtenter taushetsplikt om opplysningene.¹⁶⁸ Hvis informasjonen er underlagt taushetsplikt, kan de nemlig ikke regnes for å være allment *tilgjengelige*.

Selv om det ikke foreligger en eksplisitt plikt om konfidensialitet, vil man ofte innfortolke en stilltiende taushetsplikt når verdifull informasjon deles internt i en bedrift, i kontraktsforhandlinger eller i et kontraktsforhold preget av samarbeid mellom partene.¹⁶⁹ Da vil det - selv uten konkret regulering - være naturlig at partene regner med at informasjon ikke skal deles med utenforstående. I prosjekter preget av teknologiutvikling og potensielt verdifulle patenter, må det være en klar presumsjon for at informasjon som utvikles og deles, skal holdes hemmelig overfor tredjemenn. Det er likevel klart å anbefale at kontraktspartene eksplisitt regulerer adgangen til å dele opplysninger om oppfinnelsen med tredjemenn. Dette har selskapet og leverandøren avtaleregulert gjennom hemmeligholdsplikten i art. 34. Hvis

---

¹⁶⁷ Stenvik (2013) s. 424.

¹⁶⁸ Stenvik (2011) note 34.

¹⁶⁹ Ibid, se også Stenvik (2013) s. 182.

selskapet og leverandøren ønsker å utnytte oppfinnelsen som en bedriftshemmelighet, er det likeledes avgjørende å hemmeligholde idéen bak oppfinnelsen, jf. ovenfor.

3 Partenes eiendomsrett til kommersiell og teknisk informasjon som utveksles og utvikles i kontraktsforholdet

3.1 Innledning

Temaet i dette kapittelet er å drøfte selskapets og leverandørens eiendomsrett til «kommersiell og teknisk informasjon» som partene utveksler eller utvikler i løpet av prosjektet. Dette er regulert i NF art. 33. 1 (1) og art. 33. 2 (1).

Art. 33. 1 (1) fastslår hvilken teknisk og kommersiell informasjon *selskapet* skal ha eiendomsretten til. Art. 33. 2 (1) fastslår hva slags teknisk og kommersiell informasjon *leverandøren* skal ha eiendomsretten til.

Oppbygningen i art. 33 om rettighetsforholdet til teknisk og kommersiell informasjon og oppfinnelser, er i all hovedsak komplementær.¹⁷⁰ Hvis informasjonen ikke skal eies av selskapet etter art. 33. 1 (1), tilhører den leverandøren etter art. 33. 2 (1).

Jeg vil begynne kapittelet med å drøfte hva som menes med «kommersiell og teknisk informasjon». Avklaringen av dette begrepet er viktig, siden selskapets og leverandørens eiendoms- og bruksrett knytter seg til denne informasjonen.

Den neste overordnede problemstillingen er å drøfte *hvilke situasjoner* får partene eiendomsretten til teknisk og kommersiell informasjon fra prosjektet.

Det siste spørsmålet er å drøfte hva som ligger i at informasjonen skal være partenes *eiendom*.

3.2 Hva slags informasjon er vernet etter NF art. 33?

Beskyttelsesobjektet etter art. 33.1 (1) og art. 33.2 (1) er «kommersiell og teknisk informasjon». Når de andre leddene i art. 33. 1 og 33. 2 taler om «informasjon», viser de tilbake til «kommersiell og teknisk informasjon».

Det foreligger ingen legaldefinisjon av hva som menes med «kommersiell og teknisk informasjon» i NF. Art. 33. 1 (1) og art. 33. 2 (1) nevner «tegninger, dokumenter og

---

¹⁷⁰ Kaasen (2006) s. 833. Tilfellet som faller utenfor kontrakten, er når selskapet utvikler ny informasjon med leverandørens forutgående medvirkning.

dataprogrammer» som eksempler på hva som faller innenfor begrepet. Eksemplene skal ikke forstås som at bestemmelsene regulerer rettighetene til tegningene, dokumentene og dataprogrammet som sådan. Poenget er at kommersiell og teknisk informasjon nesten uten unntak kommer *til uttrykk* i tegninger, dokumenter og dataprogrammer. Beskyttelsesobjektet er *informasjonen* som er beskrevet.¹⁷¹

Det primære siktemålet bak passusen «kommersiell og teknisk informasjon» er å regulere rettighetene til informasjon som stammer fra partenes prosjekteringsarbeid. Det er tegningene og spesifikasjonene av kontraktsgjenstanden partene i utgangspunktet har størst interesse i å verne. Tegningene og spesifikasjonene kan være resultatet av partenes eksisterende informasjon (leverandøren bruker eksempelvis idéer fra andre kontraktsforhold) eller et nybrottsarbeid i kontrakten. «Kommersiell og teknisk informasjon» favner således både informasjon som partene hadde forut for inngåelsen av NF og informasjon som skapes i forbindelse med prosjektet.¹⁷²

Tegninger og spesifikasjoner som selskapet har utarbeidet utgjør en del av kontraktens vedlegg E og F, jf. art. 2.1.¹⁷³ Det kan være tegninger som leverandøren er forpliktet til å følge, eller «et tilbudt grunnlag for den prosjektering leverandøren skal utføre».¹⁷⁴ Det er ingen tvil om at informasjonsbegrepet i art. 33 favner informasjonen som er beskrevet i vedleggene i avtalen.¹⁷⁵ Foruten tegninger og spesifikasjoner omfatter vedleggene blant annet arbeidsbeskrivelsen og fremdriftsplanen, se nærmere i art. 2.1 vedlegg A til L.

Vilkåret etter art. 33 er imidlertid ikke begrenset til informasjonen som står i kontraktens vedlegg, men til all informasjon av teknisk og kommersiell art.

Eksempler på *teknisk informasjon* er kunnskap om hvorvidt plattformunderstellet bør bestå av stål eller betong, hva slags utfordringer et gitt grunnforhold medfører, metoder for å redusere risikoen for utblåsning, ulike brønnedesign, hvordan produksjonsutstyret på havbunnen pleier å være oppbygd, innsikt i fysiske sammenhenger til å styre og kontrollere trykket under boringen eller informasjon om hvordan kontraktsgjenstanden skal *utnyttes*. Hvis partene deler

---

¹⁷¹ Kaasen (2006) s. 838.

¹⁷² Kaasen (2006) s. 831.

¹⁷³ Kaasen (2006) s. 138.

¹⁷⁴ Kaasen (2006) s. 86.

¹⁷⁵ Kaasen (2006) s. 838.

slik informasjon under et diskusjons- eller idémyldringsmøte om prosjekteringsarbeidet, eller sender slik informasjon over e-post, vil informasjonsutvekslingen være omfattet av kontrakten.

Eksempler på *kommersiell informasjon* er hvor mange ansatte som trengs for å bygge en boremodul innen ett år, kundelister, økonomiske forhold hos partene (eksempelvis selskapets beregninger av forventet overskudd fra feltet) eller hvilke markeds- og strategiplaner de har for fremtiden. Det kan f.eks. tenkes selskapet forteller leverandøren at de forventer av fremtidens produksjonsutstyr nesten utelukkende vil befinne seg under vann. For leverandøren er denne informasjon av stor kommersiell interesse. Det gir mulighet for at leverandøren kan endre sine strategier, ved at alle forsknings- og utviklingsmidler brukes på subseautstyr. Kunnskap om politisk risiko, f.eks. hemmelig informasjon om Russlands (antatte) strategier i nordområdene, er også type kommersiell informasjon.

Det er verdt å merke seg at sondringen mellom «kommersiell og teknisk informasjon» er tilsvarende skillet mellom teknisk og kommersiell know-how i bakgrunnsretten. Art. 33 er derfor en kontraktsregulering av bedriftens tekniske og kommersielle know-how.

Vesentlige deler av informasjonen art. 33 vil dessuten oppfylle vilkårene for å være en «bedriftshemmelighet» etter mfl. § 28. Tegningene og spesifikasjonene av kontraktsobjektet er et opplagt eksempel.

Eksisterende oppfinnelser (både alminnelige og patenterbare) og patenter som partene deler med hverandre, må også regnes som en type «teknisk informasjon». Det kan f.eks. tenkes at selskapet gir leverandøren tilgang til en oppfinnelse eller patent som leverandøren kan bruke i sitt prosjekteringsarbeid.

Det kan muligens innvendes at strukturen i kontrakten taler mot at partenes eksisterende patenterbare oppfinnelser og patenter er en del av informasjonsbegrepet. Art. 33. 1 (1) 2.pkt. fastslår nemlig at selskapet skal ha eiendomsretten til all *informasjon* som leverandøren utvikler «hovedsakelig på grunnlag av» informasjon som selskapet har stilt til rådighet. Art. 33. 1 (2) sier at selskapet skal ha eiendomsretten til *oppfinnelser* som leverandøren utvikler hovedsakelig på grunnlag av selskapets informasjon. Som jeg senere vil vise sikter oppfinnelsesbe-

grepet i art. 33 til patenterbare oppfinnelser.¹⁷⁶ Ikke-patenterbare oppfinnelser må rettslig sett regnes som teknisk know-how eller bedriftshemmeligheter.¹⁷⁷

Når leverandøren videreutvikler selskapets informasjon, skiller altså kontrakten mellom informasjon og patenterbare oppfinnelser. På tilsvarende vis sonderer art. 33. 2 første og annet ledd mellom informasjon og patenterbare oppfinnelser som leverandøren utvikler i prosjektet. En kontekstuell tolkning kan derfor tilsi at «Kommersiell og teknisk informasjon» må være noe annet enn patenterbare oppfinnelser og – i forlengelsen av det - patenter. Etter mitt syn bør ikke art. 33 tolkes på samme måten.

Hvis informasjonsbegrepet skal avgrenses mot patenterbare oppfinnelser og patenter, vil det innebære at kontrakten ikke regulerer leverandørens videreutvikling av selskapets patenterbare oppfinnelser og patenter. Siden art. 33. 1 (2) knytter oppfinnelser til informasjonsbegrepet i første ledd, vil bestemmelsen i så fall være begrenset til oppfinnelser leverandøren gjør hovedsakelig på bakgrunn av selskapets know-how og ikke-patenterbare oppfinnelser. Rettighetsforholdet til leverandørens videreutvikling av selskapets patenterbare oppfinnelser og patenter, må derimot avgjøres etter bakgrunnsretten.¹⁷⁸ Det er vanskelig å se begrunnelsen for et slikt skille.

Hvis informasjonsbegrepet skal avgrenses mot patenterbare oppfinnelser og patenter, vil kontrakten dessuten være taus om partenes generelle utnyttelsesrett til medkontrahentens patenterbare oppfinnelser og patenter. Det er bakgrunnsretten som da vil avgjøre om leverandøren kan utnytte et patent som selskapet har stilt til rådighet for ham i kontraktsforholdet – eller omvendt.

Selv om konteksten i art. 33 muligens kan tilsi en sondring mellom informasjon og patenterbare oppfinnelser og patenter, taler både ordlyden («teknisk informasjon») og formålet bak bestemmelsen klart mot en slik tolkning. Formålet bak art. 33 må naturligvis være å kontraktsregulere all verdifull informasjon som utveksles i prosjektet. Konklusjonen er således at

---

¹⁷⁶ Se punkt 4.2.

¹⁷⁷ Jf. Stenvik (2012) note 1, selv om han ikke bruker likelydende betegnelser som i teksten.

¹⁷⁸ Kontrakten regulerer ikke oppfinnelser *selskapet* gjør i prosjektet, jf. punkt 4.1.

partenes eksisterende patenterbare oppfinnelser og patenter faller inn under informasjonsbegrepet.¹⁷⁹

Det er tre andre tolkningsspørsmål som oppstår ved «teknisk og kommersiell informasjon» som det er grunn til å behandle nærmere.

Det første er om informasjonsbegrepet skal avgrenses mot allment kjent kunnskap, uavhengig om den har teknisk eller kommersiell karakter. Det andre er om muntlig informasjonsutveksling er omfattet av informasjonsbegrepet. Det tredje er om informasjon og teknologi som ble utvekslet i anbudsrunden mellom selskapet og kontraktens leverandør, reguleres av art. 33.

3.2.1.1 Skal informasjonsbegrepet avgrenses mot allment kjent kunnskap?

Problemstillingen er informasjonsbegrepet skal avgrenses mot kunnskap som er allment kjent, selv om informasjonen er av teknisk eller kommersiell karakter. Det vil i så fall innebære at informasjonsbegrepet er begrenset til selskapets og leverandørens know-how, bedriftshemmeligheter, oppfinnelser og patenter.

Ordlyden stiller ikke krav om at informasjonen må tilfredstille kravene til know-how, bedriftshemmeligheter mv. Det tilsier i utgangspunktet at allment kjent kunnskap er omfattet.

Spørsmålet er om art. 33 bør tolkes innkrende i lys av konfidensialitetsregelen i art. 34 og formålet bak art. 33.

Art. 34. 1 (1) pålegger kontraktspartene å hemmeligholde «all informasjon» de utveksler i løpet av kontraktsforholdet overfor tredjemenn. Informasjonsbegrepet i art. 34 er mer vidtrekkende enn i art. 33, ettersom hemmeligholdelsesplikten også omfatter kunnskap som ikke er av teknisk eller kommersiell art.¹⁸⁰

Utgangspunktet i art. 34. 1 (1) er at partene ikke kan overføre noen form for kunnskap til tredjemenn, med mindre medkontrahenten har gitt sitt skriftlige samtykke. Plikten til å

---

¹⁷⁹ Som nevnt sonderer art. 33 mellom videreutvikling av «informasjon og oppfinnelser». Når kontrakten regulerer utvikling av ny «informasjon», er det altså tale om know-how og bedriftshemmeligheter, herunder ikke-patenterbare oppfinnelser. Utvikling av patenterbare oppfinnelser reguleres som utvikling av «oppfinnelser» i art. 33. 1 (2) og art. 33. 2 (2). Ved en eventuell revisjon av art. 33 kan det være grunn til å diskutere hensiktsmessigheten i å behandle eiendomsrettsspørsmålet for nye patenterbare oppfinnelser særskilt.

¹⁸⁰ Kaasen (2006) s. 837.

hemmeligholde informasjon gjelder derimot *ikke* for kunnskap som «allerede er kjent for vedkommende part på det tidspunktet informasjonen ble mottatt», jf. art. 34. 1 (1) bokstav b. Det samme gjelder for informasjon som «er eller blir alminnelig kjent på annen måte enn ved feil begått av Selskaps- eller Leverandørgruppen» jf. art. 34. 1 (1) bokstav c.

Bokstav b om «allerede er kjent for vedkommende part» må forstås som et krav om *faktisk* kunnskap. Det er ikke nok at medkontrahenten kunne fått tak i informasjonen uten problemer. Bokstav c om «alminnelig kjent» må derimot tolkes som at det er tilstrekkelig at en større gruppe av juridiske og fysiske personer har *mulighet* til å få tak i kunnskapen.

Etter mitt syn gir det lite mening at den ene parten skal «eie» informasjon i relasjon til art. 33, samtidig som medkontrahenten kan dele informasjonen med tredjemenn uten at det krenker den annen parts «eiendomsrett» etter art. 33. Siden betydningen av partenes eiendomsrett uthules i disse tilfellene, bør informasjonsbegrepet være begrenset til bedriftsintern kunnskap.

Tolkningen underbygges også av formålet bak art. 33. Den primære hensikten med bestemmelsen er å regulere partenes know-how, bedriftshemmeligheter mv. Når informasjon allerede er alminnelig kjent eller kjent direkte av den annen part, er det vanskelig å se behovet for å la dette være regulert i art. 33.

Det finnes to argumenter mot å tolke informasjonsbegrepet innskrenkende i lys av art. 34 og formålet bak art. 33.

Det første er at art. 34 (1) bokstav a fastslår at hemmeligholdsplikten ikke gjelder hvis informasjonen «kan overføres til Tredjemann i henhold til art. 33». Denne bestemmelsen tar primært sikte på tilfellene der selskapet ønsker å overlate sin bruksrett til leverandørens bedriftskunnskap etter art. 33. 2 (3) til en vedlikeholds- eller reparasjonsleverandør eller at leverandøren ønsker å overlate sin bruksrett etter art. 33. 1 (4) til en underleverandør.¹⁸¹ Poenget for vår problemstilling er at «overføres til Tredjemann i henhold til art. 33» viser at kontraktskonsipistene har vært bevisste over forholdet til art. 33 i formuleringen av art. 34. Når de likevel ikke stiller krav om at informasjonsbegrepet i art. 33 må avgrenses mot allment kjent kunnskap, taler det for at ordlyden i art. 33 er bevisst.

Det andre argumentet som taler for at informasjonsutveksling av allment kjent kunnskap er omfattet, er regelen i art. 33. 1 (1) 2. pkt. Det fremgår der at selskapets eiendomsrett også

---

¹⁸¹ Eksemplene er hentet fra Kaasen (2006) s. 853.

«gjelder informasjon som er utviklet av Leverandøren hovedsakelig på grunnlag av slik informasjon som selskapet har stilt til rådighet». Hvis allment kjent informasjon faller utenfor art. 33, vil situasjonen hvor leverandøren utvikler ny informasjon basert på en *sammenstilling* av allment kjent kunnskap han har fått fra selskapet, faller utenfor kontrakten. Argumentet er teoretisk, men det er likevel ingen tvil om at en del ny teknologi og informasjon er en kombinasjon av ulike allment kjente kunnskaper. Det kan synes urimelig at informasjonsbegrepet skal avgrenses mot allment kjent kunnskap i tilfellene hvor selskapets opplysninger om informasjonen har vært en nødvendig faktor for leverandørens videreutvikling.

Kaasen legger til grunn at det ikke er en «betingelse at informasjonen er ny eller ukjent» for medkontrahenten for at den skal falle inn under art. 33.¹⁸² Samtidig blir det understreket at art. 33 vil miste «mye av sin betydning» hvis kunnskapen allerede er kjent for den annen part.¹⁸³ Grunnen er at art. 34 tillater at man deler slik informasjon med tredjemenn uten at det krenker den annen parts rettigheter etter art. 33.

Etter mitt syn kan anføres gode grunner både for og mot at allment kjent kunnskap skal anses omfattet av kontrakten. Under noe tvil har jeg kommet til at utveksling av allment kjent kunnskap er regulert. Det avgjørende er at ordlyden er generelt utformet og forholdet til art. 33. 1 (1) 2. pkt. Selv om allment kjent kunnskap i prinsippet er regulert, er det ingen realitet i en «eiendomsrett» til allment kjent kunnskap.

3.2.1.2 Er muntlig informasjonsutveksling vernet av art. 33?

Ordlyden er generelt utformet, noe som i utgangspunktet taler for at muntlig kunnskap er vernet. Kaasen stiller seg avvisende til at muntlig informasjon er inkludert.¹⁸⁴ Begrunnelsen er dels at «informasjon av betydning vil knapt foreligge utelukkende muntlig» i komplekse tilvirkningsprosjekter, og dels at det er «vanskelig å substansiere den som objekt for eiendoms- og bruksrettigheter».¹⁸⁵

Det er riktig at betydningsfull informasjon sjeldent vil finnes utelukkende i muntlig form. Men i et dynamisk tilvirknings- og EPC(I)-prosjekt vil informasjon av ulike art og betydning utveksles, både skriftlig og i muntlig form. På den bakgrunn er det vanskelig å forstå hvorfor

---

¹⁸² Kaasen (2006) s. 838.

¹⁸³ Ibid.

¹⁸⁴ Kaasen (2006) s. 838.

¹⁸⁵ Ibid.

muntlig know-how m.v. prinsipielt skal falle utenfor art. 33. Det vil innebære at alle innvendinger og forslag som partene kommer med under et idémyldringsmøte eller prosjektmøte, *må* nedtegnes skriftlig for å være regulert av kontrakten.

Videre er det intet problem at det er vanskelig å «substansiere» muntlig informasjon som «objekt for eiendoms- og bruksrettigheter». Det er viktig å huske at spørsmålet handler om rettighetene til kunnskapen som abstrakt størrelse. Det er således ikke nødvendig at informasjonen har kommet til uttrykk i et dokument eller en tegning. At det kan oppstå vanskeligheter med å *bevise* en muntlig kunnskapsutveksling, er et annet spørsmål.

En annen faktor som taler for at muntlig informasjon er inkludert, er forholdet til bakgrunnsretten. Som nevnt i punkt 2.2.2.1 krever ikke mfl. § 29 om tekniske hjelpemidler at informasjonen er fiksert. Det er uheldig hvis rettighetsforholdet til muntlig teknisk know-how beror på mfl. § 29, mens all annen teknisk informasjon er regulert i art. 33.

Uavhengig av om muntlig informasjon er regulert i art. 33, vil art. 34 stenge for at kunnskapen deles med tredjemenn.¹⁸⁶ Den mest hensiktsmessig løsning er likevel at muntlig informasjonsutveksling også anses er regulert i art. 33.

3.2.1.3 Reguleres informasjonsutvekslingen i anbudsrunder av art. 33?

Før selskapet og leverandøren inngår en avtale, vil det som den klare hovedregel finne sted en anbudsrunde. Selskapet søker naturligvis å undersøke hvilken leverandør som er i stand til å levere det beste produktet på fastlagt tid og innenfor de økonomiske rammene.¹⁸⁷ Instrumentet som anvendes for å oppnå disse siktemålene, er å legge prosjektet ut på tilbud til potensielle leverandører. Oppdragsgiver vil ofte foreta en «prekvalifisering» av kandidatene, for å sikre høyeste mulig kvalitet på tilbyderne.¹⁸⁸

Anbudsgrunnlaget vil bestå av en beskrivelse av hva som ønskes bygget og det tiltenkte virkeområdet for kontraktsgjenstanden. Beskrivelsen innbefatter tegninger og spesifikasjoner av ytelsen.

I anbudet som inngis kan leverandøren komme med endringsforslag til selskapets tekniske tegninger og spesifikasjoner. Det kan være gjort på eget initiativ eller etter forespørsel fra

---

¹⁸⁶ Kaasen (2006) s. 838.

¹⁸⁷ Askheim/Arnesen (2012) s. 14.

¹⁸⁸ Askheim/Arnesen (2012) s. 14.

selskapet i anbudsinnbydelsen.¹⁸⁹ Konsekvensen er at det skjer en mulig gjensidig teknologi- og informasjonstveksling mellom selskapet og leverandøren allerede på anbudsstadiet.¹⁹⁰

Spørsmålet er om NF art. 33 regulerer rettigheter til informasjon som framkommer i selskapets anbudsgrunnlag eller leverandørens inngitte tilbud, dvs. *før* partene har inngått avtale om å bruke NF.

Problemstillingen gjelder bare leverandøren som blir tildelt oppdraget, ikke andre leverandører som har ytt informasjon til selskapet. Selskapets forhold til dem må - med mindre annet er avtalt - vurderes etter bakgrunnsretten.¹⁹¹ Jeg forutsetter videre at forholdet til kontraktens leverandør ikke løses gjennom klausuler i anbudsinnbydelsen.

Utgangspunktet er at det gir lite mening å anvende en kontrakt på forhold som fant sted forut for kontraktsinngåelsen. Det kan videre anføres at når partene gir fra seg teknologi i anbudsrunder, uten å stille krav om hemmelighold, foreligger det en frivillig overdragelse av kunnskapen. Mottakeren må derfor få anledning til utnytte kunnskapen fritt.¹⁹² Problemet med å anvende NF art. 33 på denne situasjonen, er at det hele får et preg av «tilbakevirkende avtalelovgivning».

På den annen side er det i enkelte tilfeller en klar sammenheng mellom tegningene og spesifikasjonene fra tilbudet, og de endelige tegningene som brukes til å bygge ytelsen.¹⁹³ Det gir en retts teknisk god løsning om all informasjon som er tilknyttet prosjektet, faller inn under kontrakten.¹⁹⁴ Det blir en rettslig komplisert situasjon hvis man skal sondre mellom tilnærmet samme informasjon, avhengig av om informasjon ble utvekslet i anbudsrunder eller etter kontraktsinngåelsen.

Hvis informasjonen som deles i anbudsrunder skal kunne brukes fritt, vil det også uthule betydningen av eiendomsrettsklausulene i art. 33. Da risikerer man eksempelvis at leverandøren skal «ei» informasjon etter art. 33. 2, men at selskapet tidligere har fått en fri

---

¹⁸⁹ Pedersen (1995) s. 25.

¹⁹⁰ Pedersen (1995) s. 25.

¹⁹¹ Mfl. § 28 er anvendelig på tilbudssituasjonen, jf. Irgens Jensen 2010 s. 56

¹⁹² Forutsetningen for drøftelsen er – som nevnt – at det ikke foreligger andre avtaler som regulerer spørsmålet.

¹⁹³ Pedersen (1995) s. 34.

¹⁹⁴ Pedersen (1995) s. 34.

tilgang til deler av kunnskapen. I slike tilfeller kan ikke leverandøren nekte selskapet å utnytte informasjonen med hjemmel i NF.

Under noe tvil må konklusjonen bli at anbudet ikke kan sees løsrevet fra den senere fabrikkasjonskontrakten. NF art. 33 regulerer følgelig utveksling av teknologi og informasjon under anbudsrunderen.¹⁹⁵

Oppsummeringsvis kan det sies at «kommersiell og teknisk informasjon» også favner allment kjent kunnskap, muntlig informasjon og informasjon som er delt i anbudsrunderen.

Den eneste avgrensningen som må gjøres i art. 33 er derfor mot informasjon som hverken angår kommersielle eller tekniske forhold. Her knytter det seg ingen økonomiske eller praktiske interesser, slik at begrensningen er betydningsløs.¹⁹⁶

3.3 I hvilke situasjoner har partene eiendomsretten til teknisk og kommersiell informasjon fra prosjektet?

3.3.1 Innledning

Problemstillingen i dette kapittelet er i hvilke situasjoner selskapet og leverandøren har eiendomsretten til teknisk og kommersiell informasjon som utveksles eller utvikles i prosjektet.

Selskapets eiendomsrett reguleres i art. 33. 1 (1). Art. 33. 1 (1) 1.pkt fastslår at selskapet skal ha eiendomsretten til teknisk og kommersiell informasjon han har «stilt til rådighet» for leverandøren. Selskapet skal videre ha eiendomsretten til all «informasjon som er utviklet av Leverandøren hovedsakelig på grunnlag av slik informasjon som Selskapet har stilt til rådighet», jf. art. 33. 1 (1) 2.pkt.

Leverandørens eiendomsrett reguleres i art. 33. 2 (1). Ifølge art. 33. 2 (1) 1. pkt. skal leverandøren ha eiendomsretten til «Kommersiell og teknisk informasjon» som han har «stilt til rådighet» for selskapet. Dette punktet er en speilvending av art. 33. 1 (1) 1.pkt. Leverandøren skal videre ha eiendomsretten til informasjon som er «utviklet av Leverandøren hovedsakelig på grunnlag av» informasjon han har stilt til rådighet for selskapet, jf. art. 33. 2 (1) 2.pkt. Le-

---

¹⁹⁵ Tilsvarende Pedersen (1995) s. 34.

¹⁹⁶ Kaasen (2006) s. 837. Art. 34 vil likevel hindre at den annen part kan dele kunnskapen med tredjemenn, ibid.

verandøren skal til slutt ha eiendomsretten til «all informasjon som for øvrig er utviklet av Leverandørgruppen i forbindelse med Arbeidet og som ikke omfattes av art. 33. 1», jf. art. 33. 2 (1) 2.pkt in fine.

En overordnet betraktning er at poenget med art. 33. 2 (1) er at leverandøren skal ha eiendomsretten til informasjon som faller utenfor selskapets eiendomsrett etter art. 33. 1 (1).¹⁹⁷

Det gjelder ett unntak fra utgangspunktet om at art. 33. 1 (1) og art. 33. 2 (1) er komplementære: Ingen av bestemmelsene regulerer eiendomsretten til know-how og bedriftshemmeligheter (herunder ikke-patenterbare oppfinnelser) som *selskapet* har utviklet basert på leverandørens informasjon. Denne situasjonen faller utenfor ordlyden i bestemmelsene, og det er heller ikke grunnlag for å innfortolke den. Rettighetsforholdet til informasjonen beror på alminnelige regler om sameie til know-how og bedriftshemmeligheter.¹⁹⁸

Siden kontrakten fastslår at selskapet og leverandøren skal ha eiendomsretten til informasjon de har «stilt til rådighet» for hverandre, vil jeg starte med å gi en felles behandling av «stilt til rådighet»-vilkåret.

Jeg vil deretter behandle hvilke andre situasjoner *selskapet* skal ha eiendomsretten til informasjon fra prosjektet. En underproblemstilling er om art. 33. 1 (1) 2.pkt (leverandørens videreutvikling av selskapets informasjon som selskapet skal eie) også regulerer eiendomsretten til informasjon som ville blitt eid i et «sameie» etter bakgrunnsretten.

Det neste spørsmålet er å drøfte hvilke andre situasjoner *leverandøren* skal ha eiendomsretten til informasjonen fra prosjektet. En underproblemstilling er om art. 33. 2 (1) 2.pkt regulerer eiendomsretten til sameietilfeller som faller utenfor art. 33. 1 (1) 2.pkt.

Den siste problemstillingen i kapittelet er å drøfte hva som ligger i at informasjonen skal være partenes «eiendom». Jeg vil gi en felles behandling av eiendomsrettsspørsmålet, men komme inn på forskjellene mellom selskapets og leverandørens eiendomsrett.

---

¹⁹⁷ Kaasen (2006) s. 845.

¹⁹⁸ Se nærmere i punkt 3.5.1

3.4 Hva ligger i at informasjon har blitt «stilt til rådighet» for medkontrahenten?

Art. 33. 1 (1) 1.pkt og art. 33. 2 (1) 1.pkt fastslår at selskapet og leverandøren skal ha eiendomsretten til informasjon de har «stilt til rådighet» for hverandre. Eiendomsretten gjelder «uansett lagringsmåte, og kopier av dette». Det er således irrelevant om partenes informasjoner har kommet til uttrykk i elektroniske eller fysiske dokument.

I utgangspunktet taler «stilt til rådighet» for at bestemmelsene bare regulerer partenes *bevisste* informasjonsutveksling i prosjektet. Det kan argumentes for at *stilt* til rådighet er lite treffende når det skjer er en *tilfeldig* overlatelse av informasjon.

Formålet bak art. 33 taler imidlertid sterkt for at den tilfeldige informasjonsflyten i prosjektet er regulert. Det kan ikke *utelukkes* at selskapet sender e-post med konfidensiell informasjon til leverandøren (f.eks. legger ved uriktig vedlegg) eller at leverandørens representanter glemmer igjen interne strategier etter et kontraktsmøte. Muligheten for feil og forglemmelser tilsier at art. 33 bør favne den tilfeldige informasjonsflyten i prosjektet.

Hensynet til en effektiv kontrakt taler også for at utilsiktet informasjon omfattes av «stilt til rådighet». Det er eksempelvis normalt at selskapet har «site-personell» hos leverandøren i forbindelse med kontraktsarbeidet. Det er vanskelig å se at partene har ønsket at informasjon som selskapets «site-personell» utilsiktet får tilgang til, skal falle utenfor art. 33.

Partenes interesser blir heller ikke tilstrekkelig ivaretatt av art. 34. 1 (1) som pålegger partene å hemmeligholde «All informasjon» som utveksles, herunder tilfeldig informasjon. Grunnen er at hvis tilfeldig kunnskap faller utenfor art. 33, vil ikke kontrakten regulere hvilken *utnyttelsesrett* den annen part har til informasjon. Art. 33. 1 (4) og art. 33. 2 (3) om partenes bruksrett til medkontrahentens informasjoner kan ikke anvendes. Det betyr at partenes

utnyttelsesadgang vil bero mfl. § 28 (så fremt informasjonen er en «bedriftshemmelighet»¹⁹⁹) eller § 25.²⁰⁰

Etter mitt syn blir det et kunstig skille i kontrakten om bevisst informasjonsutveksling må bedømmes etter kontrakten, mens den tilfeldige overlatelse av kunnskap beror på de skjønnsmessige reglene i mfl. §§ 28 og 25.

Konklusjonen er således at «stilt til rådighet» omfatter all teknisk og kommersiell informasjon som partene bevisst eller tilfeldig har overlevert hverandre i løpet av prosjektet.²⁰¹ Det avgjørende er da om det rent faktisk finner sted en informasjonsflyt mellom partene.

For selskapets vedkommende er det ingen tvil om at «stilt til rådighet»-alternativet omfatter informasjon selskapet har *utviklet* i anledning prosjektet og informasjon han hadde *forut for* kontraktsforholdet.

For leverandøren kan det muligens anføres at «stilt til rådighet» i art. 33. 2 (1) 1.pkt bare regulerer informasjon som leverandøren *bringer inn* i prosjektet og deretter deler med selskapet. Grunnen er at art. 33. 2 (1) skiller mellom informasjon som leverandøren har stilt til rådighet for selskapet og informasjon som han har *utviklet* på den bakgrunn. Det reiser et spørsmål om all informasjon leverandøren *utvikler* i prosjektet faller utenfor «stilt til rådighet»-alternativet, og i stedet skal reguleres av art. 33. 2 (1) *annet punktum*.

Etter mitt syn bør ikke tolkes «stilt til rådighet» slik at den bare regulerer leverandørens eksisterende informasjon. Hvis dette tolkningsalternativet velges, vil informasjon som leverandøren utvikler i prosjektet, men som *ikke* bygger på informasjon han tidligere har «stilt til rådighet» for selskapet, falle utenfor kontrakten. Det kan opplagt ikke være meningen at informasjon som leverandøren utvikler i anledning prosjektet, og deretter stiller til rådighet for selskapet, ikke er regulert i art. 33. 2 (1). Det bør langt klarere holdepunkter til før man gir «stilt til rådighet» ulik betydning, avhengig av om det står i art. 33. 1 eller art. 33. 2.

---

¹⁹⁹ I Rt. 2007 s. 1841 (premiss 17) la Høyesterett til grunn at straffeloven § 294 (1) nr. 3, som setter straff for den som «uberettiget gjør bruk av forretnings- eller bedriftshemmeligheter», omfatter «informasjon og data som oppdragstakeren tilfeldig eller utilsiktet får». Avgjørelsen må også legges til grunn for tolkningen av «bedriftshemmeligheter» i mfl. § 28.

²⁰⁰ Siden mfl. § 29 krever at de tekniske hjelpemidlene må være «betrodd», faller tilfeldig overlatelse av tekniske hjelpemidler utenfor bestemmelsen, jf. Lunde m.fl. (2010) s. 169.

²⁰¹ Tilsvarende Kaasen (2006) s. 838.

Eksempler på informasjon som omfattes av «stilt til rådighet»-alternativet, er prosjekteringsarbeidet som selskapet overlater til leverandøren, eller informasjon selskapets «site-personell» får tilgang til hos leverandøren. Det er rimelig at parten som har stilt informasjon til rådighet for medkontrahenten, beholder eiendomsretten til denne kunnskapen.

3.5 Særlig om selskapets eiendomsrett til teknisk og kommersiell informasjon

Art. 33. 1 (1) 2.pkt regulerer den andre situasjonen hvor *selskapet* skal ha eiendomsretten til informasjon fra prosjektet. Punktet fastslår at selskapet skal ha eiendomsretten til «informasjon som er utviklet av Leverandøren hovedsakelig på grunnlag av slik informasjon som Selskapet har stilt til rådighet».²⁰²

Formålet med bestemmelsen er å regulere tilfeller hvor selskapets informasjon har vært en avgjørende faktor for leverandørens nyutviklede know-how og bedriftshemmeligheter. Bestemmelsen tar hensyn til det dynamiske samarbeidet mellom selskapet og leverandøren i avtaleforholdet. Typesituasjonen er når selskapets foreløpige tegninger og spesifikasjoner av kontraktsgjenstanden blir tilbudt til leverandøren i kontraktsgrunnlaget, hvorpå leverandøren deretter utvikler de endelige tegningene og spesifikasjonene.²⁰³ Det er således utviklingen av teknisk know/tekniske bedriftshemmeligheter ordlyden primært retter seg mot, selv om videreutvikling av kommersiell informasjon i prinsippet er regulert.

Det må understrekes at det ikke er noe vilkår at leverandøren «hadde plikt til å videreutvikle selskapets informasjon slik han faktisk har gjort».²⁰⁴ Det avgjørende er om leverandøren rent faktisk har benyttet seg av selskapets informasjon til utviklingen.²⁰⁵

---

²⁰² Som nevnt ovenfor i punkt 3.2 omfatter *nyutviklet* «informasjon» know-how og bedriftshemmeligheter, herunder ikke-patenterbare oppfinnelser. Nyutvikling av *patenterbare* oppfinnelser behandles som «oppfinnelser» i kontrakten.

²⁰³ Jf. Kaasen (2006) s. 86 om den faktiske beskrivelsen.

²⁰⁴ Kaasen (2006) s. 839.

²⁰⁵ Kaasen (2006) s. 839.

Det avgjørende tolknings spørsmålet blir derfor *når vil leverandørens tegninger, spesifikasjoner osv. være utviklet «hovedsakelig på grunnlag av» selskapets informasjoner?*

Ordlyden er skjønnsmessig utformet. Den gir ingen klare retningslinjer for hva som vil utgjøre et hovedsakelig grunnlag. I kommentarutgaven sies det at «kriteriet gir rom for et samlet skjønn over den kvantitative og kvalitative betydningen av selskapets innspill. Vilkåret for å falle inn under art. 33. 1 må være at selskapets innspill etter en slik totalvurdering har vært det klart dominerende».²⁰⁶

Etter mitt syn bør vurderingen først og fremst ta utgangspunkt i den kvalitative betydningen av selskapets informasjon. Passusen «på grunnlag av» viser at det må være et årsaksforhold mellom selskapets informasjon og leverandørens nyutviklede kunnskap. Hvis selskapets informasjoner fortrinnsvis har vært av kvantitativ betydning, har jeg vanskelig for å se at informasjonen er *årsak til* at leverandøren har utviklet ny kunnskap. Hensynet bak regelen - å gi selskapet eiendomsretten til informasjon som ikke ville blitt skapt uten deres bidrag - taler også for å legge størst vekt på informasjonens kvalitative betydning. Hvis leverandøren i stor utstrekning har benyttet seg av selskapets informasjon rent kvantitativ, vil det imidlertid være en indikator på at selskapets informasjon har vært kvalitativt viktig. Et eksempel på at selskapets innspill har hatt kvalitativ vekt, er hvis idéene/strukturen bak tegningene og spesifikasjonene i kontraktsgrunnlaget er en del av leverandørens endelige tegninger.

Kommentarutgaven fremholder at selskapets informasjoner har vært det hovedsakelige grunnlaget for leverandørens nyutvikling, dersom den har vært «klart dominerende». Etter mitt syn er denne terskelen for streng. Den naturlige språklige forståelsen av «hovedsakelig» er at selskapets informasjoner har vært *klart viktigere* enn leverandørens bidrag. Det er en lavere terskel enn «klart dominerende».

Formålet bak regelen taler også for å sette terskelen til «klart viktigere». Hvis terskelen settes for høyt, vil det innebære at leverandøren får eiendomsretten til informasjon hvor selskapets informasjoner har vært det viktigste grunnlaget. Leverandøren skal nemlig få eiendomsretten

---

²⁰⁶ Kaasen (2006) s. 838.

til all informasjon som faller utenfor art. 33.1, jf. art. 33. 2 (1). Det er lite rimelig overfor selskapet og må anses i strid med formålet bak regelen.

Dersom terskelen settes for lavt, f.eks. at det er tilstrekkelig at informasjon i *større grad* er utviklet på grunnlag av selskapets informasjoner enn på leverandørens, vil det på den annen side være urimelig overfor leverandøren. I slike situasjoner vil leverandøren ha ytt et vesentlig bidrag til utviklingen, men uten å bli tilgodesett med noe eiendomsrett. Formålet bak regelen taler derfor for å sette terskelen mellom «i større grad» og «klart dominerende».

Man skal være meget forsiktig med å sette tall på juridiske avveininger, men de kan være til hjelp for tanken: Selskapets bidrag er «hovedsakelig» dersom den utgjør mer enn 70-75 % av grunnlaget for den nyutviklede kunnskapen.

Den konkrete vurderingen av hvorvidt selskapets informasjoner har vært det hovedsakelige grunnlaget (dvs. klart viktigste), er meget utfordrende. Dels fordi vurderingstemaet er vagt og skjønnsmessig, og dels fordi selve prosjektet vil være preget av «tett og løpende kommunikasjon mellom kontraktspartene på alle nivåer».²⁰⁷ Etter mitt syn bør fremgangsmåten for eiendomsrettsspørsmålet løses slik: Først må rettsanvenderen vurdere hva som er *verdifullt* ved informasjonen. Deretter må rettsanvenderen avgjøre om selskapets bidrag er den klart viktigste årsaken til at informasjonen utgjør en konkurransefortrinn. For å stille sterkt i en eventuell tvistesak, bør selskapet (og for så vidt leverandøren) sikre elektroniske bevis for informasjon som overføres til medkontrahenten.

3.5.1 Regulerer art. 33. 1 (1) 2.pkt eiendomsretten til informasjon som ville blitt eid i et sameie etter bakgrunnsretten?

Samspillet mellom partene i frambringelsen av informasjonen, reiser et spørsmål om art. 33. 1 (1) 2. pkt regulerer eiendomsretten til informasjon som ville blitt eid i et «sameie» etter bakgrunnsretten.

Det finnes ingen lovgivning som regulerer sameie til know-how og bedriftshemmeligheter. Sameieloven regulerer først og fremst fysiske objekter, og passer i utgangspunktet dårlig på

---

²⁰⁷ Kaasen (2006) s. 838.

abstrakt informasjon som formelt sett ikke kan «eies».²⁰⁸ Det rettslige grunnlaget er derfor rettspraksis og juridisk teori.

Hovedregelen er at alle rettssubjekter som har bidratt til framstillingen av ny kunnskap, har rett til å utnytte informasjon.²⁰⁹ Siden abstrakt informasjon ikke er gjenstand for slitasje, er det ingen hindringer for at begge sameierne kan utnytte samme kunnskap så mye de ønsker. Det tilsier at sameiernes utnyttelsesadgang hvert fall er like stor som etter sameieloven.²¹⁰ Ifølge sameieloven²¹¹ § 3 (1) har hver enkelt sameier «rett til å nytta sameigetingen til det han er etla eller vanleg brukt til, og til anna som høver med tida og tilhøva.»

Etter mitt syn er forholdet som er beskrevet i art. 33. 1 (1) 2.pkt et typisk sameietilfelle etter bakgrunnsretten. Både selskapet og leverandøren bidrar til den nyutviklede informasjonen. Konklusjonen må derfor være at klausulen regulerer sameie til abstrakt informasjon så fremt *leverandøren* har stått for den endelige utviklingen. Et interessant poeng er at leverandøren derfor gir fra seg informasjon som han ville hatt en sameieandel i utenfor kontraktsforholdet. Leverandøren får en bruksrett til «Arbeidet» som motytelse, jf. art. 33. 1 (4), men leverandøren får ingen rettigheter til informasjonen i etterkant av kontraktsforholdet. Det er lite gunstig for oppbygningen av leverandørens know-how.²¹²

Art. 33. 1 (1) 2.pkt regulerer derimot ikke situasjonen når *selskapet* utvikler informasjon som er basert på leverandørens know-how mv. Siden ordlyden taler om «utviklet av Leverandøren», må klausulen avgrenses mot selskapets videreutvikling.

Sameiesituasjonen hvor selskapet står for den endelige utviklingen, omfattes heller ikke av art. 33. 1 (1) 1.pkt. Selv om den regulerer informasjon som *selskapet* har utviklet, er det en forutsetning at leverandøren ikke har ytt et bidrag.

---

²⁰⁸ Irgens Jensen (2010) s. 318.

²⁰⁹ Jf. RG-1984-351 og Irgens Jensen (2010) s. 315-318.

²¹⁰ Irgens Jensen (2010) s. 318.

²¹¹ LOV 1965-06-18 nr 06: Lov om sameige [sameigelova].

²¹² På den annen side får leverandøren eiendomsretten til sameietilfellene som omfattes av art. 33. 2 (1) 2.pkt.

Siden art. 33. 2 knytter seg til informasjon som er utviklet av «leverandøren» eller «leverandørgruppen», vil informasjonen som selskapet utvikler generelt falle utenfor art. 33. 2.

Konklusjonen er derfor at art. 33 ikke regulerer sameietilfeller hvor *selskapet* fullfører utviklingen av informasjonen. Rettsforholdet til informasjon som selskapet har utviklet med leverandørens forutgående bidrag, må avgjøres etter reglene i bakgrunnsretten om sameie til know-how og bedriftshemmeligheter.

En avgjørende vurdering for sameiespørsmålene blir derfor om leverandøren (faller innenfor kontrakten) eller selskapet (faller utenfor kontrakten) må sies å ha «utviklet» informasjon til slutt. Spørsmålet blir da *når har en part ferdigutviklet en informasjon?*

Denne problemstillingen er meget vanskelig å besvare presist; det blir lett at man tyr til sirkelargumentasjon. Man kommer kanskje ikke nærmere enn at en type informasjon er «ferdigutviklet» av en part, dersom informasjon benyttes i næringsvirksomhet uten at den annen part kommer med ytterligere innspill.

Bortsett fra sameietilfellet hvor selskapet fullfører utviklingen, er art. 33. 1 (1) og art. 33. 2 (1) komplementære til hverandre. Hvis konklusjonen er at leverandøren *ikke* har utviklet informasjonen hovedsakelig basert på selskapets know-how mv., vil den tilhøre leverandøren etter art. 33. 2 (1).²¹³

3.5.2 Gir art. 33. 1 (1) selskapet eiendomsretten til informasjon underleverandørene har utviklet basert på selskapets informasjon?

Som jeg senere vil vise, har leverandøren rett til å overlate selskapets teknisk og kommersiell informasjon til sine underleverandører i kraft av art. 33. 1 (4) 1.pkt. Bestemmelsen omhandler leverandørens bruksrett til selskapets informasjon. Art. 34 om hemmelighold vil ikke stenge for dette, da det følger av art. 34. 1 (1) bokstav a at hemmeligholdsplikten ikke gjelder når informasjonen «kan overføres til Tredjemenn i henhold til art. 33». Leverandørens overlatelse av selskapets kunnskap åpner for at underleverandørene vil videreutvikle selskapets informa-

---

²¹³ Kaasen (2006) s. 838.

sjon. Spørsmålet blir om art. 33. 1 (1) regulerer rettighetsforholdet til informasjon som *underleverandørene* i kontrakten har utviklet hovedsakelig basert på selskapets informasjoner.²¹⁴

Pliktsubjektet i art. 33. 1 (1) er «Leverandøren», ikke underleverandører. Konklusjonen må derfor bli at bestemmelsen ikke gir selskapet noen umiddelbare rettigheter til underleverandørens informasjoner.²¹⁵ Selskapets interesser i informasjon som underleverandøren har utviklet på bakgrunn av selskapets informasjon, er ivaretatt gjennom art. 8.3 (1) bokstav d.²¹⁶ Den sier at alle underleveransekontrakter skal sikre selskapet «de rettigheter til informasjon, teknologi og oppfinnelser som fremgår av art. 33». I praksis vil leverandøren oppfylle art. 8. 3 (1) bokstav d gjennom å bruke NF «back-to-back» med underleverandøren.

3.6 Særlig om leverandørens eiendomsrett til teknisk og kommersiell informasjon

Art. 33. 2 (1) 2.pkt regulerer de to andre situasjonene hvor *leverandøren* skal ha eiendomsretten til informasjon fra prosjektet.

Det første alternativet i art. 33. 2 (1) 2.pkt fastslår at leverandørens eiendomsrett omfatter all informasjon som «er utviklet av Leverandøren hovedsakelig på grunnlag av» informasjon han har stilt til rådighet for Selskapet.

Det andre alternativet avgjør at leverandøren skal ha eiendomsretten til «all informasjon for øvrig som er utviklet av Leverandørgruppen i forbindelse med Arbeidet og som ikke omfattes av art. 33. 1.». Jeg vil behandle alternativene hver for seg.

Ovenfor la jeg til grunn at «stilt til rådighet» omfatter informasjon som leverandøren *bringer* med og *utvikler* i anledning kontraktsforholdet. Det reiser et spørsmål om art. 33. 2 (1) 2.pkt første alternativ har noen selvstendig betydning ved siden av «stilt til rådighet»-alternativet.

---

²¹⁴ Se Kaasen (2006) s. 839.

²¹⁵ Kaasen (2006) s. 839.

²¹⁶ Kaasen (2006) s. 839.

Selv om det ikke framkommer klart av ordlyden, må forutsetningen være at *selskapet* kommer med innspill til informasjonen som er blitt stilt til rådighet for ham. Leverandøren vil deretter videreutvikle informasjon basert på sin opprinnelige informasjon og selskapets bidrag. Ellers vil ikke klausulen ha selvstendig betydning ved siden av «stilt til rådighet»-alternativet.

Poenget med at det står «hovedsakelig på grunnlag av slik informasjon», er at informasjonen som leverandøren stiller til rådighet for selskapet, utgjør det hovedsakelige innholdet av den nyutviklede kunnskapen. Selskapets innspill er således av mindre betydning. Et bidrag er «hovedsakelig» dersom det er «klart viktigere» enn alle andre bidrag til sammen.²¹⁷ Vurderingen må primært ta utgangspunkt i den kvalitative betydningen av innspillet. Rettsanvenderen må se på det verdifulle ved informasjonen og bestemme hvilken part som har tatt med/utviklet denne kunnskapen.

Dette tolkningsresultatet samsvarer også godt med art. 33. 1 (1) 2.pkt. I henhold til denne bestemmelsen skal selskapet få eiendomsretten til informasjon som leverandøren «hovedsakelig» har utviklet basert på selskapets informasjoner. Art. 33. 2 (1) 2.pkt regulerer derfor situasjonen hvor selskapets bidrag er lavere enn «hovedsakelig». Det gjør bestemmelsene komplementære til hverandre.

Det må videre legges til grunn at art. 33. 2 (1) 2.pkt er en kontraktsregulering av informasjon som ville bli eid i et sameie mellom selskapet og leverandøren etter bakgrunnsretten.²¹⁸ Det innebærer at selskapet *gir fra seg en sameieandel* til leverandøren, på samme måte som leverandøren gjør etter art. 33. 1 (1) 2.pkt. Men så lenge begge parter gir fra en sameieandel til hverandre, ivaretas balansen i kontraktsforholdet.

Det andre alternativet i art. 33. 2 (1) 2.pkt går ut på at leverandøren skal ha eiendomsretten til «all informasjon for øvrig som er utviklet av Leverandørgruppen i forbindelse med Arbeidet og som ikke omfattes av art. 33. 1.».

---

²¹⁷ Jf. drøftelsen i punkt 3.5.

²¹⁸ Se gjennomgang av bakgrunnsretten for sameie i know-how og bedriftshemmeligheter i punkt 3.5.1.

Art. 1.15 definerer *Leverandørgruppen* som «Leverandøren, hans Tilknyttede Selskaper som deltar i Arbeidet, hans Underleverandører og deres leverandører og underleverandører, deltagere i et foretak som er etablert for å utføre Arbeidet, og de ansatte i de nevnte selskaper og foretak».

Art. 1.1 definerer *Arbeidet* som «alt arbeid som Leverandøren skal utføre eller besørge utført i henhold til Kontrakten».

Art. 33. 2 (1) 2.pkt annet alternativ kan ikke tas helt på ordet. Årsaken er at selskapet og leverandøren mangler kompetanse til å bestemme at leverandøren skal eie denne informasjon overfor *sine underleverandører og deres leverandører og underleverandører mv.* Hvilket rettssubjekt som har eiendomsretten til denne informasjonen, beror på avtaler mellom partene i leverandørgruppen. Art. 33 avgjør ikke dette spørsmålet. Poenget med art. 33. 2 (1) 2.pkt in fine må derfor være at *hvis* leverandøren får eiendomsretten til denne informasjonen, så skal han *også* eie den overfor selskapet.

Kaasen reiser kritikk mot oppbygningen av art. 33. 2 (1). Han skriver at «Hverken forholdet mellom alternativene eller deres enkeltvise innhold fremstår uten videre som klart og velbegrunnet».²¹⁹ Jeg er enig i at bestemmelsen kunne vært formulert klarere. Jeg mener likevel at tolkningen av bestemmelsen ovenfor har en forholdsvis logisk indre sammenheng.

Det er et aspekt ved art. 33. 2 (1) som er meget viktig for forståelsen av klausulen. Art. 33. 2 (1) beskriver som nevnt tre situasjoner hvor leverandøren får eiendomsretten til «Kommersiell og teknisk informasjon». Det er 1) når informasjonen er «stilt til rådighet for Selskapet», 2) informasjon som er «utviklet av Leverandøren hovedsakelig på grunnlag av slik informasjon» og 3) «all informasjon for øvrig som er utviklet av Leverandørgruppen i forbindelse med Arbeidet og som ikke omfattes av art. 33.1.».²²⁰

Disse vilkårene har betydning på to måter. For det første fastslår vilkårene når leverandøren skal eie en type informasjon overfor selskapet. For det andre *vil kriteriene begrense omfanget*

---

²¹⁹ Se Kaasen (2006) s. 847 note 26.

²²⁰ Oppbygningen av argumentasjonen er sterkt inspirert av Kaasen (2006) s. 845.

av selskapets bruksrett til leverandørens informasjoner etter art. 33. 2. (3).²²¹ Selskapets bruksrett er saklig begrenset til «informasjon som nevnt i første avsnitt», jf. art. 33. 2 (3). Det innebærer at hvis leverandøren ikke har stilt informasjon til rådighet for selskapet, utviklet informasjon på den bakgrunn eller at leverandørgruppen har utviklet informasjon, så har selskapet ingen rett til å utnytte leverandørens know-how mv.

Det må understrekes at art. 33. 2 (1) på ingen måte skal tolkes antitetisk.²²² Leverandøren vil selvsagt beholde «eiendomsretten» til informasjon han besitter eller utvikler i egen næringsvirksomhet, men som har ikke «stilt til rådighet» for selskapet osv.

3.7 Hva ligger i at informasjonen skal være partenes «eiendom»?

Det følger av art. 33. 1 (1) 1.pkt at kommersiell og teknisk informasjon som selskapet har stilt til rådighet for leverandøren, skal være «Selskapets eiendom». Art. 33. 1 (1) 2.pkt fastslår at det «Det samme gjelder» informasjon som leverandøren har utviklet hovedsakelig på bakgrunn av selskapets informasjoner.

På tilsvarende vis bestemmer art. 33. 2 (1) 1.pkt at informasjon som leverandøren stiller til rådighet for selskapet, skal være «Leverandørens eiendom». Art. 33. 2 (1) 2.pkt sier at det «samme gjelder» informasjon som er utviklet av «Leverandøren hovedsakelig på grunnlag av slik informasjon og all informasjon som for øvrig er utviklet av Leverandørgruppen i forbindelse med Arbeidet».

Den rettslige problemstillingen er hvilke beføyelser denne «eiendomsretten» gir selskapet og leverandøren.

«Eiendom» må her ses som et inter partes-begrep kontrakten bruker for å beskrive hvilke rettigheter partene skal ha til teknisk og kommersiell informasjon. Men siden eiendomsrettsbe-

---

²²¹ Kaasen (2006) s. 845.

²²² Kaasen (2006) s. 845.

grepet er en velkjent rettslig figur, må den alminnelige forståelsen av eiendomsrettsbegrepet trekkes inn i tolkningen av «eiendom».

I rettspraksis og juridisk teori er det vanlig å si at eiendomsrett er et koblingsord for at eieren har en rekke faktiske og rettslige beføyelser over formuesgodet han rår over.²²³ Beføyelsene kan være «rådighet i positiv og negativ henseende».²²⁴

Eksempler på faktisk utnyttelse av eiendomsretten i positiv forstand, er når eieren bruker riggen til å bore etter olje. Eksempler på faktisk utnyttelse av eiendomsretten i negativ forstand, er når eieren nekter andre å befinne seg på oljeplattformen. De rettslige beføyelser går ut på at eieren kan selge, gi bort og pantsette formuesgodet sitt eller nekte andre å foreta rettslige handlinger over formuesgodet. Det er henholdsvis de positive og negative aspektene av den rettslige beføyelsen.

Eiendomsrett er en tinglig rett.²²⁵ Det som særpreger den tinglige rett - i motsetning til den obligatoriske - er den gjelder over enhver annen fysisk og juridisk person.²²⁶ Hovedregelen er at eieren har absolutt rådighet over formuesgodet, så fremt annet ikke følger av lov, rettspraksis, sedvane eller avtale.²²⁷

Den naturlige forståelsen av «eiendom» i art. 33. 1. (1) er derfor at partene skal ha enerett til å utnytte informasjonen faktisk og rettslig. Men det er viktig å huske at «eiendom» er en obligatorisk rett. Art. 33 bestemmer bare hva slags informasjon selskapet skal eie *overfor* leverandøren, og hva slags informasjon leverandøren skal eie *overfor* selskapet. Siden know-how og bedriftshemmeligheter ikke er gitt en lovbestemt enerett til utnyttelse i markedsføringsloven,

---

²²³ Se Falkanger & Falkanger (2013) s. 41 og Rt. 1918 s. 403 («Hjemfallsdommen») hvor Høyesterett uttalte at «Eiendomsretten til en gjenstand er etter en formentlig fastslaaet definition retten at raader over sin eiendom».

²²⁴ Falkanger & Falkanger (2013) s. 41.

²²⁵ Høgberg (2010) s. 102.

²²⁶ Kinander (2003) s. 674.

²²⁷ Eiendomsrettsbegrepet er således «negativt avgrenset», jf. Falkanger & Falkanger s. (2013) s. 41 i margen og Rt. 1918 s. 403 som sier at eiendomsretten gjelder med de «indskrænkninger, som flytter umiddelbart av loven eller retsordenen».

vil ikke partene eie informasjon på samme måte som de eier maskiner og annet produksjonsutstyr.²²⁸ Selskapet kan forby leverandøren å utnytte informasjon som selskapet skal eie, men det er fordi leverandøren har forpliktet seg *kontraktsrettslig* til ikke å utnytte informasjon. På tilsvarende vis kan leverandøren nekte selskapet å utnytte informasjon leverandøren skal eie, men det hviler på et *avtalemessig* grunnlag.

Selskapet og leverandøren kan imidlertid ikke forby andre tredjemenn å utnytte informasjonen i kraft å være «eier» i art. 33. Partenes rettigheter overfor tredjemenn er begrenset til vernet i mfl. §§ 25, 28 og 29. Eiendomsrettens betydning overfor tredjemenn er at parten er (eller forblir) innehaveren av rettighetsposisjonen etter mfl. §§ 25, 28 og 29.

Det er essensielt at spørsmålet om partenes eiendomsrett sees i sammenheng med hemmeligholdsklausulen i art. 34. Hovedregelen i art. 34. 1 (1) er at «All informasjon som partene utveksler, skal holdes hemmelig og ikke overføres til Tredjemann uten den annen parts skriftlige samtykke».

Art. 34. 1 (1) bokstav a-d oppstiller enkelte unntak fra hemmeligholdsplikten. Partene kan blant annet dele informasjon som de kan overlate etter art. 33 (bokstav a)²²⁹, informasjon som allerede er kjent for parten ved mottagelsen (bokstav b), informasjon som blir allment kjent på andre måter enn «ved feil begått av Selskaps- eller Leverandørgruppen» (bokstav c) eller informasjon som «mottas av Tredjemann på rettmessig måte uten plikt til hemmeligholdelse» (bokstav d). Etter art. 34. 1 (2) 1.pkt kan partene dessuten overføre «hemmelig informasjon til Tredjemann i den utstrekning dette er nødvendig for utførelse av og kontroll med Arbeidet og bruken av Kontraktsgjenstanden».

---

²²⁸ I punkt 3.2 ble det lagt til grunn at informasjonsbegrepet omfatter *patenter* som partene stiller til rådighet for hverandre. Ifølge patl. § 3 er en patentrett en lovbestemt eiendomsrett til oppfinnelser, se nærmere i punkt 2.8. For patenter vil «eiendom» i art. 33. 1 (1) og art. 33. 2 (1) bety at partene skal beholde eiendomsretten til patentet. Patentrettigheter kan gjøres gjeldende *overfor enhver*, ikke bare medkontrahtenten.

²²⁹ Poenget med henvisningen til art. 33 er at partenes bruksrett gir dem rett til å overlate den annen parts informasjon til andre rettssubjekter. Leverandøren kan eksempelvis gi underleverandørene tilgang til selskapets know-how mv., mens selskapet kan gi reparasjonsleverandører tilgang til leverandørens know-how mv, jf. Kaasen (2006) s. 843 og 847.

Det er ved informasjonsdeling etter art. 34. 1 (1) bokstav a og art. 34. 1 (2) at parten som eier informasjonen, har behov for å beskytte sin eiendomsrett. Her vil informasjonen bare være kjent mellom partene. I de andre tilfellene vil opplysningene allerede være allment kjent eller kjent av andre rettssubjekter. Det reduserer betydningen av eiendomsretten i art. 33.

Ifølge art. 34. 1 (2) 2.pkt skal partene sikre at tredjemann «undertegner skriftlig avtale om hemmeligholdelse» ved informasjonsdeling etter art. 34. 1 (2) 1.pkt. I utgangspunktet stiller ikke art. 34 krav om at partene skal sikre hemmelighold når informasjon deles etter art. 34. 1 (1) bokstav a. Det er likevel åpenbart at partene må kreve taushetsplikt fra tredjemenn når de deler verdifull informasjon som medkontrahenten skal eie. Hvis tredjemenn fritt skal kunne dele informasjonen videre, vil det sterkt uthule betydningen av eiendomsretten i art. 33. Art. 34. 1 (1) bokstav a må naturligvis tolkes slik at art. 33 når sin tiltenkte mening.²³⁰

Siden partenes tekniske og kommersielle informasjon som hovedregel skal holdes hemmelig, er det irrelevant at partene ikke har en formell «eiendomsrett» til kunnskapen etter bakgrunnsretten. For så lenge tredjemenn er i uvitenhet om den tekniske og kommersielle kunnskapen, vil de ikke kunne utnytte informasjon rent *faktisk*. Hemmeligholdet gjør det altså unødvendig å vurdere om selskapet eller leverandøren har *rett* til å forby tredjemannens utnyttelse. Hemmelighold gir dermed partene en «de facto eiendomsrett» til informasjonen.²³¹

Selskapet og leverandøren kan utnytte sin eiendomsrett på flere måter.

---

²³⁰ Tilsvarende Kaasen (2006) s. 852 note 34, som sier at «det kan neppe være tvil om regelen».

²³¹ Kaasen (2006) s. 839 er av den oppfatning at art. 34 vil ha betydning for selskapets eiendomsrett utover at den sikrer hemmelighold. Kaasen skriver at selv om selskapet eier informasjonen etter art. 33. 1, kan det tenkes at «selskapet må respektere leverandørens mulige rett til hemmeligholdelse i hht. art. 34». Tilfellet hvor leverandørne har krav på hemmelighold etter art. 34, mens selskapet skal eie informasjonen etter art. 33. 1, er når leverandøren har utviklet informasjon «hovedsakelig på grunnlag av» selskapets informasjon, jf. art. 33. 1 (1) 2.pkt. Siden leverandørens utveksler egen informasjon med selskapet, er man innenfor virkeområdet til art. 34. Etter mitt syn bør art. 34 tolkes innskrenkende for disse tilfellene. Ettersom selskapet skal eie informasjonen, spiller det ingen rolle for leverandøren om informasjonen hemmeligholdes eller ikke. Da er det heller ikke nødvendig at leverandøren har krav på hemmelighold etter art. 34. Når selskapet gir et bidrag til leverandørens nyutviklede informasjon etter art. 33. 2 (1) 2.pkt første alternativ, vil en tilsvarende problemstilling oppstå for leverandørens eiendomsrett. Konklusjonen må bli den samme.

Selskapet kan eksempelvis bruke informasjon som beslutningsgrunnlag for sentrale avgjørelser i prosjektet (for eksempel en analyse om utvinningsgraden i feltet forsvarer et stort vedlikeholdsarbeid), til å få en effektiv bruk av kontraktsgjenstanden eller som springbrett til å utvikle ny informasjon (selskapets ingeniører utvikler ny renseteknologi basert på tegninger og spesifikasjoner fra kontraktsforholdet).

I vurderingen av selskapets utnyttelsesmåter, er det viktig å huske at rettighetshavergruppen er rettighetssubjektet i kontrakten.²³² Rettighetshavergruppen er dannet for én spesiell lisens. Det innebærer at all *nyutviklet* informasjon som selskapet skal eie, vil bli begrenset til utnyttelse innenfor lisensen. Deltakerne får derved ikke utviklet sin know-how gjennom prosjektet.

Informasjon som deltakerne *bringer med seg* til rettighetshavergruppen, og som deretter blir stilt til rådighet for leverandøren, kan derimot benyttes utenfor utvinningstillatelsen. Deltakerne gir naturligvis ikke fra seg «eiendomsretten» til sin eksisterende kunnskap ved å delta i rettighetshavergruppen. Men deltakeren ikke får noen selvstendige rettigheter til know-how mv. som rettighetshavergruppen eller leverandøren har videreutviklet på grunnlag av deres informasjoner. Deltakerne får heller ingen rett til informasjon som de andre deltakerne har medbrakt.

Selskapet kan videre utnytte eiendomsretten sin ved å selge informasjonen eller ved å inngå ulike lisensavtaler (eksklusive, enkle osv.). Selskapet kan eksempelvis bestemme seg for å selge eller lisensiere ut informasjonen de eier til én eller flere av deltakerne.²³³ Det rettslige grunnlaget som avgjør vilkårene for en slik overdragelse, er *samarbeidsavtalen* mellom partene.²³⁴

Leverandørens eiendomsrett er ikke underlagt noen saklige begrensninger. Leverandøren kan ta med seg all kunnskap han erverver i kontraktsforholdet til andre prosjekter. Han vil derfor styrke sin know-how-kompetanse gjennom kontraktsforholdet, noe som øker hans konkurranseevne.

---

²³² Se punkt 1.2 om partsforholdet i NF.

²³³ Kaasen (2006) s. 834.

²³⁴ Kaasen (2006) s. 834.

Den viktigste måten leverandøren kan utnytte sin eiendomsrett på, er å bruke informasjonen som beslutningsgrunnlag for avgjørelser/handlinger i fremtidige prosjekter. Det kan eksempelvis tenkes at leverandøren har utviklet informasjon som gjør det enklere å drive oljeutvinning i krevende naturforhold. Det er opplagt at andre oljeselskaper enn deltakerne i «Selskapet» vil ha stor interesse i slik informasjon. Leverandøren kan derfor bruke informasjonen han har utviklet i prosjektet til å vinne framtidige kontrakter, som igjen øker inntektene til firmaet. Det illustrerer det grunnleggende poeng at kontroll over know-how og bedriftshemmeligheter er avgjørende for bedriftens konkurransekraft.

Leverandøren kan dessuten utnytte eiendomsretten ved å selge eller lisensiere ut informasjonen. Siden en overdragelse vil ha negativ innflytelse på hans konkurransevne, vil ulike former for lisenser (enkle, eksklusive) være det gunstigste alternativet.

Et viktig poeng som følger motsetningsvis av at selskapet eller leverandøren skal eie en type informasjon, er at den annen part *er avskåret* fra å utnytte informasjonen på denne måten.

Leverandørens utnyttelsesrett (bruksrett) til selskapets informasjon er uttømmende regulert til «Arbeidet», jf. art. 33. 1 (4).²³⁵ Leverandøren kan derfor ikke la seg inspirere eller på noen annen måte utnytte selskapets informasjon i andre prosjekter han arbeider med. Hvis leverandøren utnytter informasjonen utover de saklige og tidsmessige grensene i bruksretten, vil det utgjøre et kontraktsbrudd som kan medføre et erstatningsansvar overfor selskapet.

På tilsvarende vis kan selskapet bare utnytte leverandørens informasjon innen grensene i selskapets bruksrett til leverandørens informasjon i art. 33. 2 (3).²³⁶ Andre former for utnyttelse vil krenke leverandørens eiendomsrett til informasjonen.

I motsetning til mfl. §§ 28 og 29 stiller altså ikke art. 33 noe krav om at den annen parts utnyttelse må være «rettstridig». I NF er det ikke nødvendig å foreta noe vurdering om informasjonen er verdifull, om måten informasjonen har blitt utnyttet på er kritikkverdig eller hvilken

---

²³⁵ Leverandørens bruksrett behandles nærmere i punkt 6.2.

²³⁶ Selskapets bruksrett behandles nærmere i punkt 6.3.

betydning utnyttelsen har på konkurransevnen til «eieren» av informasjonen.²³⁷ *All utnyttelse* som faller utenfor partenes bruksrett, vil utgjøre et mislighold.

---

²³⁷ Se punkt 2.2.2.1 og 2.3.1.2 for en oversikt over relevante momenter i rettstridighetsvurderingen i henholdsvis mfl. § 29 og § 28.

4 Partenes eiendomsrett til oppfinnelser som utvikles i kontraktsforholdet

4.1 Innledning

En vesentlig del av leveransene på norsk sokkel er teknologisk nyskapende. Det kan for eksempel være tale om en riggkonstruksjon som takler krevende dypvannsforhold eller ny renseteknologi som begrenser CO₂-utslippene fra oljeplattformen.

Selve riggen og rensaneanlegget vil være underlagt oppdragsgivers eiendomsrett i framtiden. Det fremgår av NF art. 22.1 (1) 1.pkt at «Selskapet blir eier av Kontrakts-gjenstanden etter hvert som Arbeidet utføres».²³⁸ Et annet rettsspørsmål er hvem som får rettighetene til den underliggende idéen/løsningen bak kontrakts-gjenstanden. I NF art. 33 er vurderingen av hvem som får eiendomsretten til teknisk *nyskapende* løsninger og idéer, løst som et spørsmål om hvem som eiendomsretten til *oppfinnelser* som gjøres i kontraktsforholdet. Annen teknisk kunnskap som partene tar med inn i prosjektet eller utvikler underveis, beskyttes som teknisk informasjon etter art. 33.1 (1) eller 33. 2 (1).

Selskapets eiendomsrett til oppfinnelser som utvikles i prosjektet, er regulert i art. 33. 1 (2). Leverandørens eiendomsrett til oppfinnelser som utvikles i prosjektet, er regulert i art. 33. 2 (2). Bestemmelsene er komplementære til hverandre: Oppfinnelsen vil enten eies av selskapet etter art. 33. 1 (2) eller av leverandøren etter art. 33. 2 (2).²³⁹

Art. 33. 1 (2) og art. 33. 2 (2) er saklig begrenset til oppfinnelser som *leverandøren* utvikler, enten alene eller basert på selskapets informasjoner. Oppfinnelser som *selskapet* gjør, enten på egenhånd eller med leverandørens medvirkning, reguleres etter bakgrunnsretten.²⁴⁰

---

²³⁸ Som Kaasen (2006) s. 534-535 påpeker er *hovedformålet* med art. 22 å regulere forholdet til tredjemenn, herunder kreditorer, ikke forholdet mellom selskapet og leverandøren. Men bestemmelsen har naturligvis også betydning inter partes.

²³⁹ Kaasen (2006) s. 833.

²⁴⁰ Selskapets innovasjon skjer først og fremst når de har det (hovedsakelige) prosjekteringsansvaret, dvs. i tilvirkningskontraktene. Det er under utarbeidelse av tegninger og spesifikasjoner av kontrakts-gjenstanden, at selskapet vil utvikle nye idéer, jf. Krüger 1999 s. 640. I totalkontrakter vil selskapet sjeldnere gi store innovative bidrag. Noe av hensikten med totalkontrakter er nettopp at leverandøren har (hoved)ansvaret for utvikling av teknologi.

Jeg vil begynne med kapittelet med en drøftelse av hva som menes med en *oppfinnelse* i art. 33. Etter å ha fastlagt hva som ligger i beskyttelsesobjektet i reguleringen, vil jeg vurdere hvilke situasjoner *selskapet* får eiendomsretten til leverandørens oppfinnelser. Jeg vil deretter drøfte hvilke beføyelser denne eiendomsretten gir selskapet.

Den neste problemstillingen er hva som ligger i at «Tredjemanns rett» kan være et legitimt hinder for selskapets eiendomsrett.

Art. 33. 1 (3) pålegger selskapet og leverandøren flere plikter i forbindelse med at selskapet skal eie oppfinnelser som leverandøren har utviklet hovedsakelig på grunnlag av selskapets informasjon. Det vil redegjøres nærmere for disse etter behandlingen av selskapets eiendomsrett.

Den neste problemstillingen er i hvilke situasjoner *leverandøren* får eiendomsretten til oppfinnelser som han utvikler i prosjektet. Jeg vil deretter drøfte hva som ligger i leverandørens eiendomsrett. Grunnen til at jeg gir en separat behandling av eiendomsspørsmålet for oppfinnelser, er at art. 33. 1 annet og tredje ledd knytter flere vilkår og forpliktelser til selskapets eiendomsrett. Det blir mer pedagogisk hvis jeg drøfter partenes eiendomsrett hver for seg.

En underproblemstilling for art. 33. 1 (1) og art. 33. 2 (2) er om bestemmelsene regulerer oppfinnelser som ville være eid i et sameie etter bakgrunnsretten, dvs. i tilfellene når *leverandøren* utvikler en oppfinnelse basert på selskapets forutgående bidrag.

4.2 Hva menes med en «oppfinnelse» i NF art. 33?

NF definerer ikke hva som menes med «oppfinnelse», verken i art. 1 om definisjoner eller i art. 33. I fraværet av en definisjon må man falle tilbake på oppfinnelsesbegrepet i patentloven.²⁴¹ At det er kontraktkonsipistenes mening støttes også av art. 33. 1 (3) 2.pkt. Der pålegges leverandøren å «yte Selskapet den bistand som er nødvendig for at Selskapet skal få oppfinnelsene patentert». Det gir naturligvis ingen mening at kontraktens oppfinnelsesbegrep skal være annerledes enn patentlovens, når bestemmelsen indirekte henviser til patentloven.

---

²⁴¹ Tilsvarende Kaasen (2006) s. 840.

En oppfinnelse i patentlovens forstand en «praktisk løsning av et problem, der løsningen løsningen har teknisk karakter, teknisk effekt og er reproduserbar».²⁴² For å oppnå *patent*, må oppfinnelsen i tillegg må ha *nyhetsverdi* og *oppfinnelsehøyde*, jf. patl. § 2 (1).²⁴³

Spørsmålet blir om «oppfinnelser» i art. 33 sikter til patentlovens generelle oppfinnelsesbegrep, eller om art. 33 i tillegg krever at oppfinnelsene må ha nyhetsverdi og oppfinnelsehøyde.

Ordlyden i art. 33. 1 (2) 1.pkt og art. 33. 2 (2) trekker i utgangspunktet i retning av at oppfinnelsesbegrepet omfatter både patenterbare og «alminnelige» oppfinnelser. Det står ingen ting om at oppfinnelsene må være patenterbare. En kontekstuell tolkning taler imidlertid for at «Oppfinnelser» må tolkes som «patenterbare oppfinnelser».

Ikke-patenterbare oppfinnelser må rettslig sett regnes som teknisk know-how eller bedriftshemmeligheter.²⁴⁴ NF art. 33 bygger på at slik kunnskap reguleres i art. 33. 1 (1) og art. 33. 2 (1). «Oppfinnelser» må derfor forutsetningsvis være noe annet enn det som allerede er regulert i art. 33. 1 (1) og art. 33. 2 (1). Ellers vil teknisk know-how/bedriftshemmeligheter være regulert to steder, noe som ikke kan være meningen.²⁴⁵ Art. 33. 1 (3) forutsetter dessuten at oppfinnelsene i kontrakten kan patenteres.

Konklusjonen er således at «oppfinnelse» i art. 33s forstand er en oppfinnelse som tilfredsstillende kravene til nyhetsverdi og oppfinnelsehøyde.²⁴⁶

4.3 Selskapets eiendomsrett til oppfinnelser som utvikles i kontraktsforholdet

Problemstillingen er i hvilke tilfeller selskapet får eiendomsretten til oppfinnelser som utvikles som følge av kontraktsforholdet.

---

²⁴² Stenvik (2013) s. 122, jf. gjennomgangen i punkt 2.5.

²⁴³ Jeg gikk nærmere gjennom vilkårene om nyhetsverdi og oppfinnelsehøyde i punkt 2.6 og 2.7.

²⁴⁴ Slik også Stenvik (2012) note 1, jf. punkt 3.2.

²⁴⁵ Kaasen (2006) s. 840.

²⁴⁶ Tilsvarende Kaasen (2006) s. 840.

Dette er regulert i art. 33. 1 (2). Det fremgår av bestemmelsen at "Oppfinnelser gjort av Leverandøren hovedsakelig basert på slik informasjon som er nevnt i første avsnitt skal også være Selskapets eiendom".

Utgangspunktet i NF art. 33 er naturligvis at leverandøren får eiendomsretten til oppfinnelser han selv utvikler. Det fremgår av en sammenliknende tolkning av art. 33. 1 (2) og art. 33. 2 (2), og er en ren stadfestelse av utgangspunktet etter bakgrunnsretten.²⁴⁷ Art. 33. 1 (2) om at eiendomsretten tilhører selskapet er derfor et unntak fra hovedregelen. Begrunnelsen for unntaket er at selskapets informasjon har vært den avgjørende faktoren for frambringelsen av oppfinnelsen.

Ordlyden i art. 33. 1 (2) knytter vurderingen av selskapets eiendomsrett opp mot informasjonsbegrepet i art. 33. 1 (1). Informasjonsbegrepet i art. 33. 1 (1) omfatter informasjon som selskapet har «stilt til rådighet» for Leverandøren og informasjon som er «utviklet av Leverandøren hovedsakelig på grunnlag av slik informasjon som Selskapet har stilt til rådighet».

Det innebærer for det første at selskapet skal få eiendomsretten til oppfinnelser som er «hovedsakelig basert på» teknisk og kommersiell informasjon som selskapet har stilt til rådighet for leverandøren.

Selskapet skal for det annet få eiendomsretten til oppfinnelser som er «hovedsakelig basert på» informasjon som *leverandøren* har utviklet «hovedsakelig på grunnlag av» teknisk og kommersiell kunnskap som *selskapet* har stilt til rådighet for dem. I denne situasjonen har leverandøren altså først utviklet bedriftskunnskap «hovedsakelig på grunnlag» av know-how og bedriftshemmeligheter som selskapet har stilt til rådighet for ham. Denne nyutviklede kunnskapen har deretter dannet det hovedsakelige grunnlaget for utviklingen av oppfinnelsen.

Formelt sett er det en forskjell mellom de to alternativene som er beskrevet ovenfor. Men etter mitt syn gir det lite mening å skille mellom alternativene som beskrives i art. 33. 1 (2) 1. pkt. jf. art. 33. 1 (1). Det grunnleggende hensynet - hvorvidt selskapets informasjon har dannet det hovedsakelige grunnlaget for oppfinnelsen - er det samme.

---

²⁴⁷ Slik også Kaasen (2006) s. 840, selv om han "bare" begrunner det i en tolkning av art. 33. 2 (2).

Det avgjørende spørsmålet etter begge alternativene, er derfor *når skal en oppfinnelse som leverandøren utvikler anses for å være "hovedsakelig basert på" selskapets informasjon?*

Ordlyden er skjønnsmessig og vagt utformet. I kommentarutgaven sies det at ordlyden «inviterer til en samlet vurdering av forbindelsen mellom selskapets informasjoner og leverandørens oppfinnelse. Så vel kvalitative som kvantitative betraktninger spiller inn».²⁴⁸

I drøftelsen av hva som som lå i «hovedsakelig på grunnlag av» i art. 33. 1 (1) 2.pkt, la jeg til grunn at det avgjørende spørsmålet er den kvalitative betydningen av selskapets innspill.²⁴⁹ Dette samme må gjelde ved «hovedsakelig»-vurderingen etter art. 33. 1 (2). Med «kvalitativ» menes at selskapets må komme med tanker og idéer som kan settes i sammenheng med selve oppfinnelsen. Hvis leverandøren har hatt tilgang til store mengder av selskapets informasjon, uten at det har hatt noen betydning for selve innovasjonsprosessen, er det lite treffende å si at oppfinnelsen er «hovedsakelig basert på» selskapets informasjoner. Etter mitt syn bør klausulen i art. 33. 1 (2) derfor generelt avgrenses mot de tilfellene hvor leverandøren selvstendig tolker faktisk informasjon den har mottatt fra selskapet, og på den bakgrunn utvikler en oppfinnelse. Hvis selskapet klart definerer hvilket problem de står overfor (f.eks. at de sliter med å fjerne slammet fra oljen med dette produksjonsutstyret og har prøvd følgende løsninger) kan bidraget etter forholdene utgjøre et kvalitativt innspill. Den underliggende tanken er at selskapets bidrag i slike tilfeller klart vil definere rammene og retningen for leverandørens oppdrag.

Kommentarutgaven sier at den konkrete vurderingen etter art. 33. 1 (2) kan være «meget vanskelig», fordi «det spørres etter den kunnskapsmessige basis for oppfinnelsen».²⁵⁰ Hvis hensikten med utsagnet er at det er tilstrekkelig at selskapets bidrag er av ren informativ art, kan jeg ikke slutte meg til uttalelsen.²⁵¹ Formålet bak bestemmelsen må rimeligvis være at selskapet er berettiget til eiendomsretten fordi deres informasjon har vært premisset for *oppfinnelsen*. Hvis leverandøren står for innovasjonen, mens selskapets innspill gjelder faktisk

---

²⁴⁸ Kaasen (2006) s. 841.

²⁴⁹ Se punkt 3.5.

²⁵⁰ Kaasen (2006) s. 841.

²⁵¹ Med mindre selskapets innspill er klart problematiserende (angir rammene og retningen for leverandørens bidrag).

informasjon, er det lite rimelig at selskapet skal få eiendomsretten til teknologien. Hensynet til selskapets interesser blir tilstrekkelig ivaretatt gjennom at de har en vid bruksrett til leverandørens oppfinnelser i art. 33. 2 (3).

At selskapets kvalitative innspill må ha vært avgjørende, følger etter mitt syn også av kravet til årsakssammenheng mellom selskapets informasjon og frambringelsen av oppfinnelsen, jf. «basert på».

Konklusjonen må derfor bli at kvantitative betraktninger først og fremst har betydning som et tolkningsmoment. Hvis leverandøren har brukt selskapets informasjoner i stor grad (kvantitativ betydning), vil det være en klar indikasjon på at informasjonen har hatt kvalitativ betydning.

Art. 33. 1 (2) stiller et krav om at selskapets informasjon har vært det «hovedsakelige» grunnlaget for oppfinnelsen. Med «hovedsakelig» menes at selskapets informasjoner har vært «klart viktigst» for frambringelsen av oppfinnelsen.²⁵² Denne vurderingen blir naturligvis meget konkret og skjønnsmessig. En rettesnor for å operasjonalisere vurderingen kan være å ta utgangspunkt i *nyhetsverdien og oppfinneshøyden ved oppfinnelsen, og vurdere om selskapets bidrag er den hovedsakelige grunnen til at disse foreligger*. Rent logisk kan en oppfinnelse - en praktisk løsning innenfor det tekniske område - ikke være utviklet på grunnlag av kommersiell informasjon. Oppfinnelsesbegrepet fordrer således at selskapets tekniske informasjon har vært brukt.

Det er fullt mulig at en oppfinnelse vil bli skapt hovedsakelig på bakgrunn av selskapets informasjoner både i tilvirknings- og EPC(I)-prosjekter. Et nærliggende eksempel fra et tilvirkningsprosjekt er når leverandøren utvikler en oppfinnelse i sin «sluttprosjektering» (detailed design) som baserer seg på tegninger og spesifikasjoner fra selskapets prosjekteringsarbeid. Da må oppfinnelsen som hovedregel anses som en videreutvikling av idéer/løsninger selskapet har frembrakt i prosjekteringen.

---

²⁵² Jf. drøftelsen i punkt 3.5.

Hvis det er tale om en totalkontrakt, er sannsynligheten mye mindre for at oppfinnelsen er hovedsakelig basert på selskapets informasjon. I slike prosjekter har leverandøren det primære ansvaret for teknologiutviklingen. Selskapet kan imidlertid komme med forslag til tegninger og spesifikasjoner i kontraktsgrunnlaget til leverandøren. Hvis den grunnleggende idéen i selskapets tegning kan gjenfinnes i den endelige oppfinnelsen, er det rimelig å si at leverandørens oppfinnelser er hovedsakelig basert på selskapets informasjon. Det er dessuten mulig at selskapet i løpet av prosjektets gang vil komme med innspill som vil utgjøre det hovedsakelige grunnlaget for leverandørens oppfinnelse. Det kan eksempelvis tenkes at selskapet under et idémyldringsmøte foreslår å anvende anerkjente vitenskapelige teorier på et nytt problem, som leverandøren deretter setter ut i livet.²⁵³ Da vil den grunnleggende idéen bak oppfinnelsen komme fra selskapet, mens leverandøren konkretiserer eller videreutvikler tanken. Det vil være et tilfelle som omfattes av ordlyden i art. 33. 1 (2).

Hvis leverandøren utvikler en oppfinnelse basert på en eksisterende oppfinnelse eller patent som selskapet eier, må den nye oppfinnelsen regnes som «hovedsakelig basert på» selskapets informasjon. Det kan f.eks. tenkes at selskapet eier et patent om filterteknologi som leverandøreren videreutvikler i den grad at leverandørens bidrag er en selvstendig oppfinnelse.²⁵⁴

Et spørsmål som kommentarutgaven tar opp, er om oppfinnelsen trenger å ha saklig og tidsmessig sammenheng til kontraktsarbeidet for å være omfattet av art. 33. 1 (2). Kommentaryutgavens syn er at «Hverken tidsmessig eller saklig trenger oppfinnelsen å ha tilknytning til Arbeidet».²⁵⁵

Selv om den norske utgaven av art. 33. 1 (2) ikke krever at oppfinnelsen blir gjort i anledning «Arbeidet», sier den engelske oversettelsen at «Inventions made by Contractor during the performance of the Work mainly based on such information as stated in the first paragraph shall also be the property of Company».²⁵⁶ Den norske og engelske versjonen av art. 33. 1 (2)

---

²⁵³ Se eksempelvis bruken av "Bernoullis prinsipp" for å lukke og åpne en oljeventil i saksforholdet i TOSLO-2009-067562.

²⁵⁴ Stenvik (2013) s. 389-393 redegjør for såkalte avhengighetspatenter.

²⁵⁵ Kaasen (2006) s. 840.

²⁵⁶ Min uthevning.

har således ulik formulering. Det reiser et spørsmål om man skal følge forutsetningen i den norske eller engelske språkversjon.

Art. 2 om tolkningsregler er taus om dette spørsmålet. I kommentarutgaven sies det at «NF/NTK er forhandlet på norsk og med opprinnelig norsk tekst, men en engelsk oversettelse er autorisert av partene. De to versjonene foreligger trykket som parallelltekster».²⁵⁷ Det innebærer at ingen av tekstene har formell forrang. Kommentارutgaven sier deretter at hvis «kontrakten inngås på engelsk, vil naturligvis den engelske versjonen være den som gjelder i kontraktsforholdet», men at «Ved tolkningstvil kan imidlertid den norske originalen være relevant».²⁵⁸ Det motsatte er naturligvis tilfellet hvis kontrakten inngås på norsk.²⁵⁹ Siden den engelske versjonen klart stiller et krav om tilknytning til «Work», er ikke aktuelt å fjerne dette vilkåret basert på at den norske versjonen ikke stiller et slikt vilkår. Det reelle tolknings spørsmål er derfor om den norske versjonen bevisst utelater et krav om tilknytning til «Arbeidet», eller om det – lest i lys av den engelske versjonen – beror på en inkurie.

Etter mitt syn bør man innfortolke et krav om at oppfinnelsen må ha tilknytning til «Arbeidet» i den norske versjonen av art. 33. 1 (2). Bruken av «Work» i den engelske versjonen er et klart bevis på at partene forutsetter at leverandørens oppfinnelse har en saklig og tidsmessig forbindelse til arbeidet. Det er ingen grunn til å skille mellom de to språkversjonene.

Det er dessuten vanskelig for å se hvordan leverandøren kan utvikle en oppfinnelse basert på selskapets informasjoner uten saklig eller tidsmessig tilknytning til «Arbeidet», uten at det samtidig utgjør et kontraktsbrudd fra leverandørens side. Årsaken er at art. 33. 1 (4) 1.pkt fastslår at leverandøren ikke kan bruke selskapets informasjoner til «andre formål enn Arbeidet».

I art. 1.1 er «Arbeidet» definert som «alt arbeid som Leverandøren skal utføre eller besørge utført i henhold til Kontrakten». Det stenger for at leverandøren kan benytte seg av selskapets informasjoner utenfor kontraktsarbeidet, enten det skjer underveis i kontraktsforholdet eller i

---

²⁵⁷ Kaasen (2006) s. 21.

²⁵⁸ Kaasen (2006) s. 21.

²⁵⁹ Ibid.

etterkant. Hvis leverandøren likevel utnytter kunnskapen, vil det utgjøre et mislighold av art. 33. 1 (4) overfor selskapet. Konklusjonen må derfor være at oppfinnelsen må ha saklig eller tidsmessig forbindelse til kontraktsarbeidet.

4.3.1 Regulerer art. 33. 1 (2) oppfinnelser som ville blitt eid i et sameie etter bakgrunnsretten?

Problemstillingen er om art. 33. 1 (2) – «Oppfinnelser gjort av Leverandøren hovedsakelig basert på» selskapets informasjon – omfatter oppfinnelser som ville blitt eid i et sameie etter bakgrunnsretten.

Patentloven har ingen bestemmelser som regulerer hva som skal til for sameie i oppfinnelser skal stiftes.²⁶⁰ Det er rettspraksis og juridisk teori som har utviklet og beskrevet normen for når oppfinnerrett etableres. Det avgjørende er at man har «ytt et selvstendig og intellektuelt bidrag» til oppfinnelsen.²⁶¹ Det er ingen tvil om at to eller flere personer kan yte et slikt bidrag, slik at oppfinnelsen blir et sameie mellom oppfinnerne. Det er sameieloven som da vil regulere retten til å søke patent og utøvelsen av patentrettighetene.²⁶²

Selvstendighetsvilkåret volder som regel få problemer. Det går ut på at det intellektuelle bidraget må være utviklet på eget initiativ, ikke som følge av instruks fra en overordnet eller medkontrahent.²⁶³

Kravet for at bidraget har «intellektuell» karakter, er at innspillet/ideén har bidratt til at patenterbarhetsvilkårene foreligger.²⁶⁴ Det må med andre ord være en forbindelse mellom bidraget og det faktum at oppfinnelsen er ny og skiller seg vesentlig fra teknikkens stand.²⁶⁵ Det er derimot ingen forutsetning at bidraget i seg selv har oppfinneshøyde.²⁶⁶ Innsatsen må på den annen side heller ikke være ubetydelig.²⁶⁷

---

²⁶⁰ Ørstavik (2011) s. 101.

²⁶¹ LB-2000-556, TOSLO-2011-113128, Hygen Meyer (2011) s. 1 og Stenvik (2013) s. 252.

²⁶² Stenvik (2013) s. 251 og mer inngående Hygen Meyer (2013) s. 154 flg.

²⁶³ Se Hygen Meyer (2011) s. 4.

²⁶⁴ Ibid.

²⁶⁵ Hygen Meyer (2011) s. 4.

²⁶⁶ TOSLO-2006-174383 og Hygen Meyer (2011) s. 5.

²⁶⁷ TOSLO-2006-174383 og Hygen Meyer (2011) s. 9.

Så fremt bidraget er intellektuelt, setter bare fantasien begrensninger på hva slags former det kan ha. Innspillet kan gå ut på å anvende anerkjente vitenskapelige teorier på et nytt problem, foreslå en kjemisk komponent i legemiddelet eller gi innspill på hva slags materiale som best takler påkjenningene ved borevirksomheten.

Når flere utvikler en oppfinnelse sammen, vil den enkeltes idé ofte bli videreutviklet eller modifisert av de andre. Det kan f.eks. hende at selskapet framsetter en idé i kontraktsgrunnlaget til som leverandøren senere videreutvikler. I teorien antas det at så lenge «katalysatoridéen» kan identifiseres eller gjenkjennes i den ferdige oppfinnelse, er det nok til å bli medoppfinner.²⁶⁸

Den klare hovedregelen er at en ren angivelse av hva som skal løses, ikke er tilstrekkelig til å få en sameierett.²⁶⁹ Hvis selskapet legger ut på anbud at de ønsker en rigg som takler arktiske forhold, vil ikke det gi dem en sameieandel. Men i enkelte tilfeller «kan selv det å peke på et problem, og angi en oppgave være det vesentligste bidraget til at en oppfinnelse har oppfinneshøyde».²⁷⁰

Et grunnleggende poeng er at praktisk bistand til at oppfinnelsen utvikles ikke gir oppfinnerrett.²⁷¹ Å bidra med kapital, lokaler og utstyr er som regel helt avgjørende forutsetninger for at en oppfinnelse ser dagens lys. Men siden de mangler den nødvendige intellektuelle karakter, blir man ikke sameier.²⁷² Det samme gjelder for den som står for den «håndverkmessige utførelse» av oppfinnelsen.²⁷³ Leverandøren får derfor ingen sameieandel av å tilvirke en oppfinnelse som selskapet har prosjektert.

Det er omdiskutert om partene må ha samarbeidet for at sameie skal stiftes.²⁷⁴ I teorien er det lagt til grunn at samarbeid ikke er et vilkår.²⁷⁵

---

²⁶⁸ Hygen Meyer (2011) s. 8

²⁶⁹ Hygen Meyer (2011) s. 11.

²⁷⁰ Hygen Meyer (2011) s. 11, tilsvarende Stenvik 2013 s. 252.

²⁷¹ Hygen Meyer (2011) s. 4, Stenvik (2013) s. 252.

²⁷² Hygen Meyer (2011) s. 4, Stenvik (2013) s. 252. Det er ofte arbeidsgiver som står for slike typer bidrag. Deres interesser i oppfinnelsen blir ivaretatt ved at de kan kreve oppfinnelsen overført til seg etter arbeidstakeroppfinnelsesloven § 4 (1), eventuelt i kraft av arbeidsavtalen.

²⁷³ Jf. TOSLO-2006-174383, Hygen Meyer (2011) s. 4

²⁷⁴ I LB-2000-556 la retten til grunn at samarbeid var en betingelse for sameie, mens TOOSLO-2006-174383 tok det motsatte standpunkt.

Når det er avgjort at det foreligger et sameie, må den enkeltes sameieandel fastlegges. Det rettslige utgangspunktet er at sameierne eier like mye hver, jf. saml. § 2 (1). En annen fordeling kan fastslås dersom det er «vesentlige kvantitative eller kvalitative forskjeller mellom sameiernes bidrag til oppfinnelsen».²⁷⁶ For å avgjøre dette, må betydningen av de enkelte bidragene sammenlignes med hverandre og holdes opp mot den endelige oppfinnelsen.²⁷⁷

Basert på gjennomgangen ovenfor må det vurderes om art. 33. 1 (2) regulerer oppfinnelser som ville blitt eid i et sameie etter bakgrunnsretten.

Ordlyden i art. 33. 1 (2) taler om oppfinnelser som er «gjort av Leverandøren». Ordlyden trekker tilsynelatende i retning av at bestemmelsen bare regulerer oppfinnelser som er gjort av *leverandøren alene*. Det står ingen ting om at selskapets bidrag ville gitt dem en sameieandel etter bakgrunnsretten, slik at det egentlig er *to oppfinnere*.

Formålet bak bestemmelsen taler imidlertid klart for at klausulen regulerer sameiesituasjonen. Kravet for at selskapet skal eie oppfinnelsen er - som nevnt - at dets bidrag har hatt kvalitativ betydning for utviklingen av oppfinnelsen. Kvalitativ betydning er i realiteten det samme som at selskapets bidrag har vært av «selvstendig og intellektuell» karakter.

Eksemplene jeg gav på hva som er kvalitative bidrag (at idéene til selskapet blir videreutviklet av leverandører) vil klart regnes som et intellektuelt bidrag etter bakgrunnsretten. Hvis art. 33. 1 (2) ikke favner sameiesituasjonen, vil kontrakten bare regulere tilfeller hvor selskapets bidrag *ikke* har vært av intellektuell karakter. Ikke-intellektuelle bidrag er innspill om rent faktiske forhold. En slik tolkning vil sterkt redusere den praktiske betydningen av art. 33. 1 (2). Det kan åpenbart ikke være partenes mening at leverandørens videreutvikling av selskapets løsninger og idéer fra prosjekteringsfasen, skal avgjøres etter bakgrunnsrettens regler.

Kommentarutgaven drøfter ikke sameieproblemstillingen. Ørstavik legger eksplisitt til grunn at art. 33. 1 (2) regulerer sameie. Hun skriver følgende om bestemmelsen:

---

²⁷⁵ Hygen Meyer (2011) s. 8-9

²⁷⁶ Jf. TOSLO-2006-174383, Hygen Meyer (2011) s. 17.

²⁷⁷ Ørstavik (2011) s. 103, Hygen Meyer (2011) s. 17

«Videre plikter oppdragstaker å overføre oppfinnelser dersom oppfinnelsen hovedsakelig er basert på informasjon som er gjort tilgjengelig for ham av oppdragsgiver. Fordi det er oppdragstaker som gjør det siste innovative skritt, ville han vært deleier i oppfinnelsen uten en slik kontraktsregulering»²⁷⁸

Ørstaviks tolkning av «gjort av Leverandøren» er således at leverandøren står for «det siste innovative skritt», ikke at han har utviklet oppfinnelsen alene. Jeg er enig i denne tolkningen.

Konklusjonen er derfor at art. 33. 1 (2) regulerer oppfinnelser som ville blitt eid i sameie etter bakgrunnsretten. Leverandøren gir derfor fra seg sameierettigheter til oppfinnelsen. Men det er viktig å huske at klausulen bare regulerer oppfinnelser som *leverandøren* gjør. Den tar ikke stilling til sameieoppfinnelser hvor *selskapet* står for det siste innovative bidraget.

Hvis leverandøren utvikler en oppfinnelse som faller utenfor selskapets eiendomsrett etter art. 33. 1 (2), skal den tilhøre leverandøren etter art. 33. 2 (2). Nedenfor vil jeg drøfte om art. 33. 2 (2) regulerer sameieoppfinnelser hvor selskapets bidrag ikke er det «hovedsakelige» grunnlaget. Det vil i så fall innebære at selv om leverandøren gir fra seg sameierettigheter etter art. 33. 1 (2), vil han få selskapets sameieandel i art. 33. 2 (2)-tilfellene.

4.4 Hva ligger i at oppfinnelsen skal være "Selskapets eiendom"?

Det følger av art. 33. 1 (2) 1.pkt in fine at oppfinnelser som leverandøren gjør hovedsakelig basert på selskapets informasjon, skal være selskapets *eiendom*. Problemstillingen i dette delkapittelet er hvilke rettighetsbeføyelser selskapet får som følge av eiendomsretten.

Utgangspunktet er at innholdet av «eiendom» må fastlegges etter en objektiv tolkning av ordlyden. På samme måte som for «kommersiell og teknisk informasjon», må eiendomsrettsbegrepet i kontrakten imidlertid forstås i lys av de alminnelige reglene i bakgrunnsretten.

---

²⁷⁸ Ørstavik (2011) s. 108.

Jeg har tidligere slått fast at den primære beføyelsen for den som har gjort en oppfinnelse, er retten til å søke *patent* på oppfinnelsen han har gjort, jf. patl. § 1 (1).²⁷⁹ Retten til å søke om patent betegnes som *oppfinnerretten*.²⁸⁰ Oppfinnerretten oppstår med en gang oppfinnelsen gjøres; det er ikke noe registreringskrav.²⁸¹

Oppfinnerretten «kan gjøres gjeldende overfor enhver».²⁸² En tredjemann som får kjennskap til oppfinnelsen kan derfor ikke søke patent på oppfinnelsen. At patentsøkeren har eiendomsretten til oppfinnelsen er derfor et patenterbarhetsvilkår, jf. patl. § 1.²⁸³ Oppfinneren har også anledning til å holde oppfinnelsen hemmelig og utnytte den som en *bedriftshemmelighet*.²⁸⁴

Siden leverandøren «gjør» oppfinnelsen, vil oppfinnerretten i utgangspunktet tilfalle ham. Hvis selskapets bidrag gir ham en umiddelbar sameieandel, vil begge parter få en sameieandel.

Poenget med at oppfinnelsen skal være selskapet «eiendom» i art. 33. 1 (2), er derfor at selskapet skal ha *eiendomsretten til oppfinnerretten*. Leverandøren er pliktig til å overføre eiendomsretten til oppfinnerretten (evt. sin sameieandel i oppfinnerretten) til selskapet i kraft av art. 33. 1 (2). Det rettslige grunnlaget for at oppfinnerretten kan overføres er alminnelige formuerettslige regler om at rettigheter kan overføres, med mindre annet er bestemt.²⁸⁵ Patentloven har ingen eksplisitt hjemmel for overføring av oppfinnerretten, selv om patl. § 8 (4) 2. pkt forutsetter at overføring kan skje.²⁸⁶

---

²⁷⁹ Stenvik (2013) s. 250.

²⁸⁰ Stenvik (2013) s. 250.

²⁸¹ Stenvik (2013) s. 250.

²⁸² Stenvik (2013) s. 250. Unntaket er hvis det foreligger en «parallell selvstendig oppfinner», *ibid.*

²⁸³ Stenvik (2013) s. 29.

²⁸⁴ Stenvik (2013) s. 250.

²⁸⁵ Stenvik (2013) s. 251.

²⁸⁶ *Ibid.*

Selskapet står fritt til å velge hvordan de skal utnytte sin eiendomsrett: De kan søke patent på oppfinnelsen eller beholde den som en bedriftshemmelighet.²⁸⁷

Hvis selskapet velger å beholde oppfinnelsen som en bedriftshemmelighet, vil oppfinnelsen være beskyttet som en bedriftshemmelighet. Jeg viser til drøftelsen ovenfor i punkt 3.7 om hva som ligger i eie en bedriftshemmelighet i NF.

Hvis selskapet søker om patent og Patentstyret innvilger søknaden, vil de få en lovbestemt enerett til utnyttelse av oppfinnelsen i næringsvirksomhet, jf. patentloven § 3.²⁸⁸ Selskapet får monopol til å bruke oppfinnelsen i egen næringsvirksomhet, lage nye eksemplarer av den osv. På lik linje med nyutviklet teknisk og kommersiell informasjon, så vil patentet være bundet til utnyttelse innenfor lisensen. Den enkelte deltakeren får ingen selvstendige patentrettigheter.

Selskapets eiendomsrett til patentet kan overføres gjennom avtale i kraft av alminnelige obligasjonsrettlige regler.²⁸⁹ Selskapet kan således beslutte å overdra patentet til en av deltakerne i interessentskapet eller eksterne parter. Han kan også inngå forskjellige lisensavtaler (eksklusive, enkle osv.) med deltakerne eller andre. Overføringsretten innebærer at patenthaveren har rettslig rådighet over oppfinnelsen, som er parallell med rådigheten til eieren av en fysisk gjenstand. En patentrett kan dessuten pantsettes dersom den «brukes i eller er bestemt for hans næringsvirksomhet», jf. panteloven § 3-4 (1), jf. § 3-4 (2) bokstav b.

Samlet sett vil patentrettighetene gi selskapet omfattende muligheter til å utnytte oppfinnelsen kommersielt.

NF bygger på en forutsetning om at selskapet vil velge patentbeskyttelsen. Det fremkommer særlig av art. 33. 1 (3). Ørstavik har sågar beskrevet NF som en «kontraktsregulering av fremtidige patentrettigheter».²⁹⁰

---

²⁸⁷ Det kan tenkes at rettighetshavergruppen er uenige internt om hvilken strategi de skal velge. Slike uenigheter må løses etter *Samarbeidsavtalen* mellom deltakerne.

²⁸⁸ Forutsetningen i avhandlingen er som kjent at oppfinnelsene oppfyller patenterbarhetsvilkårene.

²⁸⁹ Stenvik (2013) s. 430. Eiendomsretten kan også overføres gjennom arv eller kreditorbeslag, *ibid.*

²⁹⁰ Ørstavik (2011) s. 108.

Selv om patentloven gir patenthaveren en lovbestemt enerett til utnyttelse, er oppfinneren avhengig av å hemmeligholde oppfinnelsen før patentsøknaden er inngivet. Årsaken er at hvis idéen bak oppfinnelsen blir allment kjent, vil den ikke lenger oppfylle patenterbarhetsvilkårene om nyhetsverdi og oppfinnelseshøyde.²⁹¹ Når patenterbare oppfinnelser gjøres i et prosjekt, er det derfor essensielt å pålegge medkontrahenten konfidensialitetserklæring om oppfinnelsen. Det er mulig å hevde at det foreligger en stilltiende avtale mellom partene om hemmelighold, men det innebærer en uakseptabel risiko når det er snakk om verdifulle opplysninger. Selskapet og leverandøren har løst denne problemstillingen gjennom art. 34.²⁹²

Utgangspunktet er i art. 34. 1 (1) er at «All informasjon som partene utveksler, skal holdes hemmelig og ikke overføres til Tredjemann uten den annen parts skriftlige samtykke». Det kan ikke være noen tvil om at patenterbare løsninger er en type «informasjon».²⁹³ Art. 34 oppstiller unntak fra hemmeligholdsplikten i art. 34. 1 (1) bokstav a-d, art. 34. 1 (2) og art. 34. 3. Jeg kan ikke se at unntakene kan ødelegge for nyhetsverdien og oppfinnelseshøyden til oppfinnelsen.

Art. 34. 1 (1) bokstav b-d omhandler informasjon som allerede er kjent for parten ved mottagelsen (bokstav b), informasjon som blir allment kjent på andre måter enn «ved feil begått av Selskaps- eller Leverandørgruppen» (bokstav c) eller informasjon som «mottas av Tredjemann på rettmessig måte uten plikt til hemmeligholdelse» (bokstav d). Hvis informasjonen blir allment kjent, vil partene selvsagt ikke kunne ta patent på løsningen. Hvis leverandøren eller en tredjemann kjenner til informasjon, kan leverandøren eller tredjemannen selv søke patent på oppfinnelser. Da vil leverandøren og tredjemann ha like sterke interesser som selskapet i å hemmeligholde informasjon.

Unntaket i art. 34. 3 går ut på at art. 34 ikke skal «være til hinder for at partene overfører hemmelig informasjon til Olje- og energidepartementet, Oljedirektoratet, Petroleumstilsynet

---

²⁹¹ Patl. § 2 (5) nr. 1 oppstiller et snevert unntak fra dette, jf. nedenfor.

²⁹² Som Krüger (1999) s. 646 påpeker i relasjon til NF 92 er det en «nær sammenheng» mellom kravene til nyhetsverdi og oppfinnelseshøyde og art. 34.

²⁹³ Kaasen (2006) s. 851 definerer «informasjon» som «alle former for opplysninger, uansett deres saklige innhold eller formelle form».

eller til Tredjemann i den utstrekning dette er nødvendig i henhold til gjeldende lovgivning». Dette unntaket tar åpenbart ikke sikte på informasjon i form av patenterbare opplysninger.

Art. 34. 1 (1) bokstav a og art. 34. 1 (2) 1.pkt at åpner for at leverandøren kan overlate selskaps patenterbare oppfinnelser til underleverandører. For at nyhetsverdien og oppfinneshøyden skal forbli intakt, er det essensielt at leverandøren sikrer at underleverandørene undertegner avtale om å hemmeligholde informasjonen. Det fremgår eksplisitt av art. 34. 1 (2) 2.pkt at leverandøren skal sikre hemmelighold i tilfeller som omfattes av art. 34. 1 (1) 1.pkt. For informasjonsutveksling etter art. 34. 1 (1) bokstav a stiller art. 34 i utgangspunktet ikke noe krav om fortrolighet. Det er likevel åpenbart at leverandøren må sikre hemmelighold fra underleverandørene når han overlater informasjon etter art. 34. 1 (1) bokstav a.²⁹⁴

Det er vanlig at leverandøren bruker NF-kontrakten overfor sine underleverandører (såkalt «back to back»), slik at reguleringen i art. 34 også gjelder i forholdet mellom leverandøren og underleverandøren. Leverandøren vil da få samme stilling som selskapet i hovedkontrakten, mens underleverandøren tar leverandørens posisjon.²⁹⁵

Det er mulig at leverandøren (eller selskapets for leverandørens oppfinnelser) vil krenke art. 34, med den virkning at idéen bak oppfinnelsen blir allment kjent. Spørsmålet blir om det hindrer at selskapet kan søke på patent på oppfinnelsen. Ettersom nyhetskravet og oppfinneshøyden er objektive vilkår, er det i utgangspunktet irrelevant *hvorfor* de har gått tapt.

I patl. § 2 (5) nr. 1 finnes et snevert unntak fra denne hovedregelen. Den fastslår at patent kan meddeles selv om oppfinnelsen har blitt alment tilgjengelig innen seks måneder før inngivelsen av patentsøknaden, dersom tilgjengeliggjøringen skyldes «åpenbart misbruk i forhold til søkeren eller noen denne utleder sin rett fra». Ørstavik skriver at «i avtaleforhold vil en avtalepart som bringer opplysninger om oppfinnelsen videre i strid med en uttrykkelig

---

²⁹⁴ Jf. drøftelsen av dette for teknisk og kommersiell i punkt 3.7. Kravet til å sikre fortrolighet gjelder naturligvis også i tilfellene selskapet overlater leverandørens oppfinnelser til tredjemenn.

²⁹⁵ Kaasen (2006) s. 853.

plikt til fortrolighet, være i en misbrukssituasjon».²⁹⁶ Det er tilstrekkelig at avtaleparten *uakt-somt* bringer opplysningene videre, for at det skal foreligge «åpenbart misbruk i forhold til søkeren».²⁹⁷ Et mislighold av art. 34 er derfor ikke nødvendigvis ødeleggende for en senere patentering.

4.5 Unntaket for selskapets eiendomsrett

Utgangspunktet i art. 33. 1 (2) 1. pkt. er altså at oppfinnelser som leverandøren gjør hovedsakelig basert på selskapets informasjon, skal tilhøre selskapet. I art. 33. 1 (2) 2.pkt finner man et unntak fra denne hovedregelen. Bestemmelsen sier at selskapet ikke får eiendomsretten til oppfinnelsen dersom «Tredjemanns rett er til hinder for det og Leverandøren har gjort det som med rimelighet kan kreves for å sikre seg retten».

Art. 1. 26 definerer tredjemann som «alle andre enn Leverandøren og Selskapet». Ordlyden omfatter prinsipielt sett alle rettssubjekter som kan ha rettigheter som hindrer selskapets eiendomsrett. I realiteten tar unntaket i art. 33. 1 (2) 2.pkt sikte på å regulere forholdet til vedkommende arbeidstaker hos leverandøren som utvikler en oppfinnelse hovedsakelig basert på selskapets informasjon.

Jeg har tidligere nevnt at juridiske personer mangler evnen til å være en originær oppfinner. Utgangspunktet i norsk rett er at arbeidstakeren som står for det innovative bidraget, får eiendomsretten til oppfinnelsen, jf. arbeidstakeroppfinnelsesloven § 3. Hverken selskapet eller leverandøren får derfor noen umiddelbar rettigheter til oppfinnelser som skapes i et tilvirknings- eller EPC(I)-prosjektet.

En nødvendigvis forutsetning for at en arbeidsgiver får eiendomsretten til en oppfinnelse, er at det skjer en overdragelse fra arbeidstakeren som gjør oppfinnelsen. Det innebærer at leverandøren bare kan overdra en oppfinnelse til selskapet dersom det først finner sted en overdragelse fra arbeidstakeren som gjør oppfinnelsen hos leverandøren. Dette kan skje på tre måter.

For det første gir arbeidstakeroppfinnelsesloven § 4 (1) arbeidsgiver en overdragelsesrett under nærmere bestemte vilkår.²⁹⁸ For det andre kan leverandøren ha en overdragelsesrett i ar-

---

²⁹⁶ Ørstavik (2011) s. 132.

²⁹⁷ Ørstavik (2011) s. 133.

²⁹⁸ Se mer utfyllende nedenfor.

beidsavtalen.²⁹⁹ For det tredje kan Leverandøren inngå særskilt avtale om overdragelse med arbeidstakeren etter at utviklingen av oppfinnelsen har funnet sted.

Hvis ingen av disse alternativene foreligger, vil ikke leverandøren få eiendomsretten til oppfinnelsene som er utviklet av hans ansatte. Konsekvensen er at leverandøren ikke kan oppfylle plikten etter art. 33. 1 (2) 1.pkt om at selskapet skal ha eiendomsretten til oppfinnelser som hovedsakelig er utviklet på bakgrunn av selskapets know-how m.v. Ettersom leverandøren ikke kan være sikker på at han kan *kreve* oppfinnelsen overdratt fra sine ansatte, har leverandøren valgt å ta et forbehold overfor selskapet ved å si at «tredjemanns rett» kan hindre en overdragelse.

Hvis kontrakten ikke hadde tatt hensyn til arbeidstakerens rettigheter til oppfinnelsen, ville leverandøren risikert å misligholde sine forpliktelser overfor selskapet uten å kunne kontrollere utfallet.

Et sentralt spørsmål når det gjøres en oppfinnelse i et tilvirknings- eller EPC-(I)-prosjekt, er derfor om arbeidsavtalen (eller annet avtale) eller arbeidstakeroppfinnelsesloven § 4 (1) gir hjemmel for å kreve oppfinnelsen overdratt fra arbeidstakeren som gjør oppfinnelsen.

Spørsmålet om hvorvidt leverandøren har et avtalemessig grunnlag for å kreve oppfinnelsen overført, må avgjøres etter en objektiv tolkning av avtalen(e). Hvis det ikke foreligger noen avtale, må leverandøren falle tilbake på arbeidstakeroppfinnelsesloven § 4 (1).

Arbeidstakeroppfinnelsesloven § 4 (1) gir arbeidsgiveren rett til å «kreve retten til oppfinnelsen helt eller delvis overført til seg» i to alternative situasjoner. Med «retten» menes oppfinnerretten til oppfinnelsen.

Det første alternativet er når arbeidstakeren har «forsknings- eller oppfinnervirksomhet som sine vesentligste arbeidsoppgaver», og oppfinnelsen er utviklet «ved utførelsen av disse oppgaver». I teorien er «forsknings- eller oppfinnervirksomhet» definert som «kvalifisert teknisk arbeid av nyskapende karakter».³⁰⁰ Et nærliggende eksempel er arbeidstakerne hos leverandø-

---

²⁹⁹ Partene kan inngå en overdragelsrett i arbeidsavtalen siden arbeidstakeroppfinnelsesloven bare kommer til anvendelse «når annet ikke er eller må anses avtalt», jf. arbeidstakeroppfinnelsesloven § 2. Unntaket fra avtalefriheten er av «de begrensninger som følger av bestemmelsene i § 7 første ledd, § 9 og § 10».

³⁰⁰ Stenvik (2013) s. 256.

ren som arbeider med å videreutvikle tegninger og spesifikasjoner fra selskapets prosjektering.

Det andre alternativet som gir arbeidsgiveren rett til å kreve eiendomsretten til oppfinnelsen, er når oppfinnelsen er «resultat av en nærmere angitt oppgave som en arbeidstaker er blitt pålagt i sin tjeneste», jf. arbeidstakeroppfinnelsesloven § 4 (1). I slike tilfeller vil arbeidsgiveren legge rammene for arbeidstakerens arbeidsoppgaver ved å angi en oppgave som arbeidstakerne skal løse.³⁰¹ Det er imidlertid ikke noe «vilkår at arbeidstakeren har fått direktiver for *hvorledes* oppgaven skal løses, eller at oppfinnelsen er det tilsiktede resultat av den angitte oppgave».³⁰²

Et generelt vilkår for at arbeidstakeroppfinnelsesloven § 4 (1) kommer til anvendelse, er at «utnyttelsen av oppfinnelsen faller innenfor bedriftens virkeområde».

En overordnet betraktning er at de fleste ansatte som arbeider med fabrikasjon- og EPC(I)-prosjekter hos leverandøren, vil falle inn under ett av alternativene i arbeidstakeroppfinnelsesloven § 4 (1). Spesielt må ingeniører som arbeider med tekniske tegninger og spesifikasjoner av kontraktsgjenstanden, regnes for å ha «forsknings- eller oppfinnervirksomhet som sine vesentligste arbeidsoppgaver», jf. arbeidstakeroppfinnelsesloven § 4 (1) første alternativ. Selv om leverandøren ikke har nedfelt noen overdragelsrett i sine arbeidsavtaler, vil altså *bakgrunnsretten* som hovedregel gi dem eiendomsretten til oppfinnelser som deres arbeidstakere har utviklet. Det betyr at unntaket for «Tredjemanns rett er til hinder for det» sjeldent vil utgjøre noen skranke for at selskapet får eiendomsretten til oppfinnelser som hovedsakelig er utviklet på grunnlag av deres informasjoner.

Det må nevnes at selv om leverandøren får oppfinnelsen overdratt fra sine ansatte, er det ikke gitt at selskapet har overdragelsrett overfor sine ansatte. Ovenfor har jeg vist at NF art. 33 regulerer sameie til oppfinnelser mellom ansatte hos selskapet og ansatte hos leverandøren. For at selskapet skal få enerett til oppfinnelsen, må de i tillegg få overdratt sameieandelen fra arbeidstakeren hos selskapet som har den originære sameieandelen til oppfinnelsen, jf. det rettslige utgangspunktet i arbeidstakeroppfinnelsesloven § 3. Forholdet mellom selskapets og hans ansatte er imidlertid ikke regulert i NF.

---

³⁰¹ Stenvik (2013) s. 256.

³⁰² Ibid.

For at leverandøren skal bli ansvarsfri er det ikke tilstrekkelig at «Tredjemanns rett er til hinder» for selskapets eiendomsrett. Art. 33. 1 (2) 2. pkt in fine stiller et ytterligere krav om at leverandøren har gjort «det som med rimelighet kan kreves for å sikre seg retten» til oppfinnelsen som tredjemann har.

Det er i hovedsak to forpliktelser som kan utledes av passusen i art. 33. 1 (2) 2. pkt in fine.

For det første må formuleringen i art. 33. 1 (2) 2.pkt forplikte leverandøren til å gjøre det som er nødvendig for å overta eiendomsretten til oppfinnelsen etter arbeidstakeroppfinnelsesloven § 4 (1). Etter arbeidstakeroppfinnelsesloven § 6 må en «arbeidsgiver som vil erverve rett til en oppfinnelse i medhold av § 4 første ledd...underrette arbeidstakeren skriftlig om dette innen 4 måneder etter mottakelsen av meldingen etter § 5». Arbeidstakerens meldingsplikt etter § 5 går ut på at han «uten unødig opphold» må gi arbeidsgiveren «skriftlig melding» med opplysning om hva oppfinnelsen «består i».

Arbeidsgiverens erklæring om å erverve oppfinnelsen er således et gyldighetsvilkår for å overta oppfinnelsen, selv om den ikke i seg selv gir noen eiendomsrett til oppfinnelsen.³⁰³ Det foreligger først en overdragelse idet arbeidstakeren svarer på erklæringen fra arbeidsgiveren.³⁰⁴ Arbeidstakeren må anses forpliktet til å svare arbeidsgiveren «straks etter at krav er fremsatt».³⁰⁵ Hvis leverandøren unnlater å kreve oppfinnelsen innen fristen på 4 måneder fra han får melding fra arbeidstakeren, vil han ikke ha gjort «det som med rimelighet kan kreves for å sikre seg retten», jf. NF art. 33. 1 (2) 2. pkt. in fine.

Den andre forpliktelsen som ligger i art. 33. 1 (2) 2. pkt in fine, er at leverandøren må prøve å inngå separat overdragelsesavtale med arbeidstakeren som har gjort oppfinnelsen, hvis han ikke kan kreve oppfinnelsen overdratt etter arbeidstakeroppfinnelsesloven § 4 (1). Leverandøren må ta kontakt med arbeidstakeren, gå inn i forhandlinger om overtagelse og legge inn bud innenfor en rimelig kostnadsramme. Siden leverandørens plikter er begrenset til det som med «rimelighet kan kreves» av ham, vil ikke pliktene hans gå langt i denne situasjonen.

---

³⁰³ Stenvik (2012) note 15.

³⁰⁴ Stenvik (2012) note 15.

³⁰⁵ Stenvik (2012) note 15.

Hvis leverandøren forsømmer å gjøre det som med «rimelighet kan kreves» av ham, kan han bli erstatningsansvarlig etter alminnelige kontraktsrettslige prinsipper for det tapet selskapet lider ved ikke å få eiendomsretten til oppfinnelsen.³⁰⁶

4.6 Leverandørens øvrige plikter overfor selskapet i forbindelse med overdragelsen av eiendomsretten til oppfinnelsen

Art. 33. 1 (3) første og annet punktum regulerer leverandørens øvrige handleplikter overfor selskapet i forbindelse med overdragelsen.

Det følger av art. 33. 1 (3) 1.pkt at «Leverandøren skal varsle Selskapet om slike oppfinnelser som skal være Selskapets eiendom».

I utgangspunktet taler ordlyden for at varslingsplikten bare gjelder dersom selskapet har krav på eiendomsretten til oppfinnelsen. Det vil i så fall bety at leverandøren ikke trenger å varsle selskapet dersom «tredjemanns rett» vil hindre en overdragelse. På dette punkt må ordlyden tolkes utvidende, slik at den også omfatter tilfeller hvor det tredjemanns rett tilsynelatende står i veien for en overdragelse.³⁰⁷ Ellers vil ikke selskapet ha mulighet til å etterprøve om leverandøren har «gjort det som med rimelighet kan kreves for å sikre seg retten», jf. art. 33. 1 (2) 2.pkt. Det er dessuten mulig at selskapet har en annen oppfatning enn leverandøren om hvorvidt leverandøren har rettslig adgang til å kreve oppfinnelsen overdratt.

Ordlyden sier ingen ting om når varslingsplikten oppstår. Kommentirutgaven er av den oppfatning at varselet må gis «så snart leverandøren har grunn til å tro at det foreligger en oppfinnelse selskapet skal ha rett til».³⁰⁸ Jeg er enig i dette, med den tilføyelse at varselet må gis fra det tidspunktet det foreligger en oppfinnelse selskapet *kan* ha krav på, jf. diskusjonen ovenfor. I henhold til art. 36. 1 skal varselet være skriftlig.

---

³⁰⁶ Tilsvarende Kaasen (2006) s. 841-842.

³⁰⁷ Kaasen (2006) s. 842.

³⁰⁸ Kaasen (2006) s. 842.

Hvis leverandøren forsømmer å varsle eller varsler for sent, kan de prinsipielt bli erstatningsansvarlig for tapet selskapet lider ved ikke å få eiendomsretten til oppfinnelsen.³⁰⁹ Etter mitt syn er det mer naturlig å forankre et erstatningskrav i art. 33. 1 (2) 2.pkt om at leverandøren må gjøre «det som med rimelighet kan kreves for å sikre seg retten», enn i varslingsplikten.

I art. 33. 1 (3) 2.pkt reguleres den andre delen av leverandørens handleplikter i forbindelse med overdragelsen. Den pålegger leverandøren å «yte Selskapet den bistand som er nødvendig for at Selskapet skal få oppfinnelsene patentert». Denne handleplikten har en faktisk og rettslig side. Primært handler leverandørens bistandsplikt om at de må benytte seg av sine rettigheter etter arbeidstakeroppfinnelsesloven § 4 (1) eller etter arbeidsavtale med arbeidstakeren som gjør oppfinnelsen, jf. gjennomgangen ovenfor.³¹⁰ Det er en form for bistand som er nødvendig for at selskapet senere kan «få oppfinnelsene patentert». Men bistandsplikten har også en praktisk side. Leverandøren må svare på nødvendige spørsmål selskapet har i forbindelse med overdragelsen, sende over arbeidstakerens arbeidsavtale osv. Alle «rimelige utgifter» leverandøren har hatt i forbindelse med bistandsplikten, skal selskapet dekke, jf. art. 33. 1 (3) 3.pkt.³¹¹

4.7 Selskapets betalingsplikt for leverandørens utgifter i forbindelse med bistanden

Art. 33. 1 (3) 3.pkt fastslår at «Selskapet skal betale Leverandøren for alle rimelige utgifter i forbindelse med slik bistand, inkludert godtgjørelse til Leverandørens ansatte eller andre i henhold til gjeldende lov eller generelle avtaler om godtgjørelse for oppfinnelser».

Det sentrale elementet i leverandørens bistandsplikt er at leverandøren skal gjøre benytte seg av overdragelsesretten i arbeidstakeroppfinnelsesloven § 4 (1) eller overtagelsesrett etter arbeidsavtalen med arbeidstakeren. Når leverandøren overtar eiendomsretten til oppfinnelsen, er hovedregelen at arbeidstakeren har krav på en «rimelig godtgjøring» fra arbeidsgiveren, jf. arbeidstakeroppfinnelsesloven § 7 (1). Godtgjørelsesplikten både gjelder når arbeidsgiver

---

³⁰⁹ Kaasen (2006) s. 842.

³¹⁰ Kaasen (2006) s. 842.

³¹¹ Se neste punkt.

overtar eiendomsretten i kraft av § 4 (1) og når det skjer på «annet grunnlag», for eksempel på grunn av en arbeidsavtale med arbeidstakeren.

Godtgjørelsen er dels en belønning for at han har utviklet oppfinnelsen, og dels et vederlag for at han må gi fra seg oppfinnelsen. Formålet med 33. 1 (3) 3.pkt er at selskapet skal dekke leverandørens utgifter i den anledning.

Etter ordlyden er godtgjørelsen til «Leverandørens ansatte eller andre» bare et eksempel på hvilke utgifter leverandøren kan få dekket, jf. «inkludert». I praksis vil ikke leverandøren ha særlige utgifter utover arbeidstakerens krav på vederlag etter arbeidstakeroppfinnelsesloven § 7. Det kan påløpe kostnader i forbindelse med oversendelse av dokumenter, advokatbistand for å tolke arbeidsavtalen eller å få patentkyndige til å vurdere om oppfinnelsen har oppfinneshøyde, men det vil sjeldent utgjøre noen stor sum.

Det er viktig å understreke at selskapet ikke er forpliktet til å betale noe *vederlag* til leverandøren for overdragelsen av oppfinnelsen.³¹² Selskapet skal dekke leverandørens *utgifter*, herunder vederlaget til leverandørens ansatte. Grunnen til at leverandøren ikke har krav på noe særskilt vederlag, er at utvikling av teknologi regnes for å være en del av hans hovedforpliktelse etter kontrakten.

Det kan diskuteres hvor rimelig det er at selskapet blir eier av oppfinnelser som leverandøren utvikler, uten at leverandøren blir tilgodesett med et særskilt vederlag. Selv om selskapets informasjon har vært et hovedsakelig grunnlag for oppfinnelser, vil leverandøren stå for de avgjørende innovative bidragene.³¹³ Det kan argumenteres for at det blir større balanse i kontraktsreguleringen om leverandøren får et særskilt vederlag for sin innovasjon. Det gjelder spesielt hvor teknologien er særlig verdifull. Hvis kontraktssummen tar høyde for innovasjon fra leverandøren, vil det imidlertid ikke være urimelig at selskapet får eiendomsretten til oppfinnelsen. Da vil kontraktssummen omfatte leverandørens prosjekteringsarbeid, i tillegg til kontraktsgjenstanden.

---

³¹² Kaasen (2006) s. 842.

³¹³ I sameietilfellene vil selskapet også yte innovative bidrag. Men selv i disse tilfeller vil leverandøren fullføre den innovative prosessen, jf. «leverandøren gjør».

4.8 Leverandørens eiendomsrett til oppfinnelser de utvikler i kontraktsforholdet

Problemstillingen er i hvilke situasjoner leverandøren får eiendomsrett til oppfinnelser de utvikler i kontraktsforholdet.

Leverandørens eiendomsrett til oppfinnelser er regulert i art. 33. 2 (2). Det fremgår av bestemmelsen at «Oppfinnelser som Leverandøren gjør under utførelsen av Arbeidet og som ikke omfattes av art. 33. 1, andre avsnitt skal være Leverandørens eiendom».

Det kan kort fastslås at med «oppfinnelser» sikter kontrakten til patenterbare oppfinnelser, jf. punkt 4.3.

Det sentrale kriterium etter art. 33. 2 (2) er at leverandøren skal få *eiendomsretten* til oppfinnelsene som utvikles.³¹⁴ Hensikten med «under utførelse av Arbeidet» er å begrense det saklige virkeområdet til *selskapets bruksrett* etter art. 33. 1 (3).³¹⁵ Leverandøren får naturligvis eiendomsretten til alle oppfinnelser de gjør - med mindre de overdrar eiendomsretten til oppfinnelsen. Ettersom selskapets bruksrett omfatter oppfinnelser «som nevnt i andre avsnitt», vil bruksretten bare gjelde oppfinnelser som utvikles i tilknytning til «utførelsen av Arbeidet». Selskapet får selvfølgelig ingen rettigheter til oppfinnelser som leverandøren gjør uavhengig av kontraktsforholdet.

Art. 33. 2. fastslår at leverandørens eiendomsrett gjelder oppfinnelser «som ikke omfattes av art. 33. 1, andre avsnitt». Spørsmålet blir da hvilke oppfinnelser faller utenfor selskapets eiendomsrett etter art. 33. 1 (2)?

For det første vil det omfatte oppfinnelser som leverandøren utvikler utelukkende basert på egen bedriftsinformasjon. Det er spesielt i totalkontrakter at leverandøren vil utvikle oppfinnelsen på egenhånd. Dette er helt selvsagt og skaper ingen tolkningsproblemer eller praktiske utfordringer.

---

³¹⁴ Kaasen (2006) s. 845-846.

³¹⁵ Kaasen (2006) s. 846.

For det andre vil leverandørens eiendomsrett omfatte oppfinnelser som *ikke* er hovedsakelig basert på selskapets informasjon, jf. at de disse faller utenfor selskapet eiendomsrett etter art. 33. 1 (2). Det er meget vanskelig å formulere i presise vendinger hva slags oppfinnelser som *ikke* er utviklet hovedsakelig på grunnlag av selskapets informasjon. Rettsanvenderen må ta utgangspunkt i nyhetsverdien og oppfinneshøyden ved oppfinnelsen, og vurdere hvem som er hovedansvarlig for denne.

Jeg har tidligere beskrevet hvordan art. 33. 1 (2) omfatter oppfinnelser som befinner seg i et sameie mellom selskapet og leverandøren. En nærliggende problemstilling blir da om art. 33. 2 (2) avgjør rettighetsforholdet til alle sameieoppfinnelsene som faller utenfor art. 33. 1 (2)?

Ordlyden taler om oppfinnelser som «Leverandøren gjør». Det avgjørende spørsmålet er om «Leverandøren gjør» betyr oppfinnelser som leverandøren utvikler på egenhånd eller oppfinnelser hvor leverandøren står for det siste innovative spranget også er omfattet?

I utgangspunktet skal kontrakter i næringsforhold tolkes etter sin ordlyd. Det trekkes muligens i retning av at art. 33. 2 (2) utelukkende regulerer oppfinnelser som leverandøren gjør på egenhånd. Hvis partene ønsket at bestemmelsen også skulle omfatte sameietilfeller, burde de ha nedfelt dette eksplisitt i kontrakten.

Et annet moment som taler imot at sameie er omfattet, er at art. 33. 2 mangler et avsnitt som tilsvarer art. 33.1 (3).

Siden det er leverandøren som «gjør» oppfinnelsen, er det ikke nødvendig at selskapet skal ha noen varslingsplikt overfor leverandøren. Men det er grunn til å forvente at selskapet skulle ha en eksplisitt bistandsplikt overfor leverandøren. Hvis art. 33. 2 (2) regulerer sameie, må man innfortolke en plikt for selskapet til å få oppfinnelsen overdratt fra sine ansatte, enten etter arbeidstakeroppfinnelsesloven § 4 (1) eller etter arbeidsavtalen. I utgangspunktet kan man si at en overdragelsesplikt kan følge implisitt av at leverandøren skal eie oppfinnelsen. Men det er vanskeligere å se hvordan man skal pålegge leverandøren en plikt til å betale for selskapets utgifter i tilknytning til overdragelsen, uten eksplisitt hjemmel.

Mangelen på bistands- og betalingsplikter er ikke et avgjørende argument mot at sameie er regulert i art. 33. 2 (2). Men siden partene har nedfelt regler om det i art. 33. 1 (3), er det grunn til å forvente en tilsvarende regulering i art. 33. 2 (2).

På den annen side la jeg til grunn at «gjort av Leverandøren» i art. 33. 1 (2), betyr at «leverandøren fullfører innovasjonsprosessen». I utgangspunktet må det klare holdepunkter til før det er grunnlag for å tolke samme formulering på to forskjellige måter. Hensynet til konsistens og sammenheng i kontrakten tilsier derfor at «Leverandøren gjør» betyr at leverandøren fullfører den innovative prosessen, men at selskapet kan ha gitt et forutgående intellektuelt bidrag. Passusen «som ikke omfattes av art. 33. 1, andre avsnitt» taler også for at art. 33. 2 (2) skal regulere sameietilfellene som faller utenfor art. 33. 1 (2).

Formålet bak art. 33. 2 (2) er dessuten at den skal være komplementær til art. 33. 1 (2). Hvis sameie faller utenfor art. 33. 2 (2), vil ikke kontrakten oppfylle formålet om å være heldekkende for oppfinnelser som «leverandøren gjør».

Hensynet til intern konsistens i tolkningen av «Leverandøren gjør» og formålet bak bestemmelsen tilsier at art. 33. 2 (2) regulerer sameietilfellene som faller utenfor art. 33. 1 (2).

Det må bety at selskapet - til tross for mangelen på en konkret bestemmelse - er forpliktet til å yte leverandøren den bistand som er nødvendig for at leverandøren får eiendomsretten. Om det begrunnes i lojalitetshensyn eller at det fremgår forutsetningsvis av at leverandøren skal være eier, er likegyldig.

Det er betraktelig mer problematisk å anta at leverandøren skal betale for godtgjørelsen selskapets ansatte har krav på etter arbeidstakeroppfinnelsesloven § 7 (1). Reguleringen i art. 33.1 (3) vitner om at partene har vært klare over problemstillingen. Når de likevel ikke har nedfelt noen likelydende plikt i art. 33.2, må konklusjonen være at utelatelsen er bevisst. Leverandøren er således fritatt fra å betale selskapets utgifter i forbindelse med overdragelsen fra selskapets ansatte.

Etter bakgrunnsretten vil ikke sameie oppstå hvis bidraget til den ene parten er «ubetydelig».³¹⁶ Art. 33. 2 (2) åpner for at oppfinnelsen i betydelig grad er basert på selskapets informasjon. Men oppfinnelsen trenger ikke å ha noen særlig sammenheng til selskapets informasjon; selskapets informasjon kan minimal betydning. Da vil ikke selskapet ha noen umiddelbar sameierett etter bakgrunnsretten.

Konklusjonen i oppgaven er altså at NF art. 33 regulerer oppfinnelser som *leverandøren gjør*, men som selskapet har gitt et forutgående intellektuelt bidrag til. Selskapets intellektuelle bidrag kan være av ulik størrelse, noe som vil avgjøre om den tilfaller selskapet etter art. 33.1 (2) eller leverandøren etter art. 33. 2 (2). Etter gjeldende rett vil slike oppfinnelser befinne seg i et sameie mellom partene.

Art. 33 regulerer imidlertid ikke oppfinnelser hvor *selskapet* fullfører innovasjonsprosessen, og hvor leverandøren har gitt en forutgående intellektuelt bidrag. Art. 33. 1 (2) og 33. 2. (2) tar generelt ikke stilling til oppfinnelser selskapet gjør, hverken med eller uten leverandørens medvirkning. Kommentartutgaven tar også utgangspunkt i at avtalen ikke behandler nevnte sameiekonstruksjon.³¹⁷

Etter mitt syn medfører det at NF art. 33 er ufullstendig og til dels ulogisk. Det er viktig å huske på at det ikke er sammenheng mellom hvem som «gjør» oppfinnelsen og hvor stor sameieandel vedkommende får i oppfinnelsen. Sameieandelene beregnes som utgangspunkt likt mellom oppfinnerne, jf. saml. § 2 (1). En annen fordeling kan fastslås ved «vesentlige kvantitative eller kvalitative forskjeller mellom sameiernes bidrag til oppfinnelsen».³¹⁸

Hvis leverandøren har ytt det dominerende bidraget til oppfinnelsen, vil han altså få den største sameieandelen, selv om selskapet har «gjort» oppfinnelsen. Denne situasjonen er i alt det vesentlige lik forholdet som er beskrevet i NF art. 33.2 (2). Der skal leverandøren få eiendomsretten til alle oppfinnelser som ikke er hovedsakelig basert på selskapets informasjon.

Fellestrekket er at oppfinnelsen hovedsakelig er skapt på grunnlag av leverandørens informasjon. Ulikheten er at leverandøren har «gjort» oppfinnelsen etter NF, mens selskapet har «gjort» oppfinnelsen i det imaginære tilfellet. *Den rettslige konsekvensen er ganske*

---

³¹⁶ Stenvik (2013) s. 252.

³¹⁷ Kaasen (2006) s. 840.

³¹⁸ Jf. TOSLO-2006-174383, Hygen Meyer (2011) s. 17.

forskjellig: Leverandøren får den totale kontroll etter NF, mens oppfinnelsen befinner seg i et sameie etter det hypotetiske tilfellet. Begrunnelsen for hvorfor det skal sondres mellom dem – når de grunnleggende hensynene er de samme – er krevende å forstå.

På liknende vis kan det konstrueres et tilfelle som slår negativt ut for selskapet. Forutsetningen er at selskapet har «gjort» oppfinnelsen og gitt det vesentlige intellektuelle bidraget. Leverandørens innspill gir sameieandel, men bidraget er lite sammenlignet med selskapets. Etter NF art. 33.1 annet ledd skal alle oppfinnelser som *leverandøren* har gjort, men «hovedsakelig basert» på selskapets informasjon, tilhøre selskapet. Hvorfor den første oppfinnelsen blir et sameie som reguleres av sameieloven, men det andre tilfaller selskapets totale rådighet, har ingen god forklaring.

På denne bakgrunn er det kritikkverdigg at NF art. 33 er taus om oppfinnelser hvor selskapet står for det siste kreative innspill. Særlig fordi det kan by på utfordringer å fastslå helt eksakt hvem som har «gjort» en oppfinnelse. De samme tegningene kan ha blitt sendt fram og tilbake, eller så kan partene ha kommet fram til den mest hensiktsmessige løsningen i fellesskap. Som kommentarutgaven påpeker er den «faktiske vurderingen» av vilkårene etter art. 33 vanskelig, «siden partene i betydelig grad samvirker om for eksempel tekniske løsninger i løpet av kontraktsperioden».³¹⁹ NF art. 33 bør derfor knytte reguleringen til størrelsen på det intellektuelle bidraget, og unngå avgrensninger mot oppfinnelser selskapet har stått for i siste instans.

4.9 Hva ligger i at oppfinnelsen skal være «Leverandørens eiendom»?

Art. 33. 2 (2) sier at oppfinnelsene skal være «Leverandørens eiendom». Leverandørens eiendomsrett er i all hovedsak tilsvarende selskapets eiendomsrett til oppfinnelser etter art. 33. 1 (2). Jeg viser til drøftelsen om selskapets eiendomsrett ovenfor.

Forskjellen fra selskapets eiendomsrett er at leverandørens eiendomsrett – naturlig nok - ikke er saklig begrenset til lisensen. Siden oljebransjen er en høyteknologisk næring, gir leverandørens eiendomsrett gode muligheter for å tjene penger på oppfinnelsen. Oppfinnelser er derfor

---

³¹⁹ Kaasen (2006) s. 833.

en sentral del av konkurransekraften til bedrifter i leverandørindustrien (det samme gjelder naturligvis for oljeselskaper).

Jeg minner om at NF art. 33 regulerer forholdet *mellom* selskapet og leverandøren. Kontrakten har ingen påvirkning på det *interne* forholdet mellom leverandøren som arbeidsgiver og arbeidstakerens rettsstilling som den originære oppfinner.³²⁰ Betingelsen for at leverandøren får eiendomsretten til oppfinnelsen, er derfor at de først kan kreve oppfinnelsen overdratt etter arbeidstakeroppfinnelsesloven § 4 (1), arbeidsavtale med arbeidstakeren eller særskilt avtale etter at oppfinnelsen er frembrakt.

---

³²⁰ Kaasen (2006) s. 846.

5 Retten til åndsverk

5.1 Innledning

En grunnsetning i opphavsretten er at den aldri verner idéer, fakta og metoder.³²¹ Åndsverkloven vil med andre ord ikke beskytte leverandørens nyskapende idé for mer effektiv utvinning av olje, seismiske undersøkelser selskapet har av havbunnen på feltet eller markedsføringsplanene til leverandøren. Det opphavsretten verner er den *konkrete utforming/uttrykk* en idé, fakta eller metode har fått.³²² Spørsmålet blir da om partenes kommersielle og tekniske informasjon eller oppfinnelser kan være *utformet* slik at den faller innenfor åndsverkbegrepet i åvl. § 1.

Jeg vil begynne kapitlet med å behandle vilkårene for at et åndsverk skal foreligge. Den neste problemstillingen er hvilke åndsverktyper i åvl. § 1 som er aktuelle for selskapet og leverandøren. Jeg vil deretter gå inn på hvilke beføyelser opphavsmannen får til åndsverket. Avslutningsvis vil jeg drøfte om NF regulerer eiendomsretten til åndsverkene som (eventuelt) skapes i prosjektet.

5.1.1 Åndsverkbegrepet - kort gjennomgang av vilkårene for at et «åndsverk» foreligger

For å oppnå åndsverkbeskyttelse må tre kumulative betingelser være oppfylt.

Det første vilkåret er at det må foreligge en frambringelse av verket som kan «reproduseres eller meddeles til andre».³²³ Betingelsen kommer til uttrykk i åvl. § 1 (1), som sier at opphavsmannen må *skape* et verk.³²⁴ Et krav om en ytre realitet er imidlertid ikke ensbetydende med at verket må fikseres eller framstilles i et eksemplar.³²⁵

---

³²¹ Jf. 1962 s. 964 (på side 966-967) og Rt. 2013 s. 822 (premiss 49). Ønsker man et idévern, må man ty til patentinstituttet (evt. beskytte idéen som en bedriftshemmelighet).

³²² Rognstad (2009) s. 89.

³²³ Rognstad (2009) s. 79.

³²⁴ Rognstad (2009) s. 77.

³²⁵ *Immaterialrett* (2009) s. 435.

Det andre vilkåret er at frambringelsen må være av *kunstnerisk eller litterær art*, jf. åvl. § 1 (2).³²⁶ Det følger av eksemplifikasjonen i åvl. § 1 (2) nr. 1-13 at kart, tekniske tegninger og dataprogrammer er potensielle åndsverk.

Det tredje vilkåret er frambringelsen er resultatet av en «*original og individuelt preget åndsvirksomhet fra opphavsmannens side*».³²⁷ Kravet til original åndsinnsetts går ofte under betegnelsen «verkshøyde».³²⁸

Det beror på en konkret helhetsvurdering om frambringelsen har den nødvendige originalitet. Retningslinjer for vurderingen er muligheten for dobbelfrembringelser og hvilke variasjonsmuligheter opphavsmannen hadde da han utformet verket.³²⁹ Hvis det er en ikke-eksisterende risiko for at en annen person ville produsert et likeartet verk, taler det for at frambringelsen er original. Hvis opphavsmannen mangler valgfrihet med hensyn til ulike løsninger, er det vanskelig å identifisere hva som er det skapende element. Det er likevel ingen tvil at et verk kan ha verkshøyde, selv om valgfriheten er liten og risikoen for dobbelfrembringelser er stor.³³⁰

5.1.2 Nærmere om hvilke åndsverkstyper i åvl. § 1 som kan være aktuelle

Avtalepartenes spesifikasjoner og manualer vil ofte komme til uttrykk i e-poster eller i vedlegg til kontrakten. Det medfører at de kan være «skrifter av alle slag», jf. åvl. § 1 (2) nr. 1. Det er setningsoppbygningen (variasjonen i språket) og struktureringen av informasjonen som er det individuelt skapende element.

I Rt. 1997 s. 199 var ett av spørsmålene i saken om byggespesifikasjoner av en luftputekatamaran kunne vernes som åndsverk. Førstvoterende uttalte på (side 220) at:

---

³²⁶ Lovteksten nevner også "vitenskapelige" verk, men det er på det rene at "vitenskapelig" ikke har noe selvstendig betydning ved siden av de andre alternativene, jf. Rognstad (2009) s. 80.

³²⁷ Jf. Ot.prp.nr.26 (1959-1960) s. 12, se liknende formulering i Rt. 2007 s. 1329 (premiss 43).

³²⁸ Jf. Rt. 2013 s. 822 premiss 40. I det følgende vil jeg bruke verkshøyde og kravene om originalitet og skapende åndsinnsetts vekselvis.

³²⁹ Se Rt. 2007 s. 1329 (premiss 44) og Rognstad (2009) s. 83-84. Momentene har en nær sammenheng med hverandre. Dobbelfrembringelser er den naturlige konsekvens av at det ikke er noen valgfrihet.

³³⁰ I Rt. 2013 s. 822 var spørsmålet om typehuset *Ambassadør* var et åndsverk. Høyesteretts flertall la til grunn at på typehusenes område må «det antas å være en reell mulighet for dobbelfrembringelse». Det hindret ikke flertallet i å konkludere med at *Ambassadør* var et åndsverk.

«Etter åndsverkloven er byggespesifikasjonene et åndsverk. Det faller inn under § 1 nr 1, «skrifter av alle slag», og kravet til verkshøyde her er ikke stort. Det må antas at også dette er oppfylt».

Avgjørelsen har betydelig overføringsverdi til kontraktobjektene i oppgaven. Når byggespesifikasjoner av en luftputekatamaran kan være et åndsverk, må det samme gjelde for partenes byggespesifikasjoner og manualer av f.eks. boremoduler og FPSO-er. Særlig når det er en lav verkshøydeterskel, jf. «kravet til verkshøyde her er ikke stort».

I tilvirkningsprosessen vil leverandøren benytte seg av tekniske tegninger. Slike tegninger kan vernes som åndsverk etter åvl. § 1 (2) nr. 11. Det som beskyttes er *beskrivelsen* av den tekniske løsning eller det tekniske produktet.³³¹ Som Høyesterett understreket i Rt. 1997 s. 199 (på side 219):

«Det er et grunnleggende prinsipp at når åndsverkloven beskytter tekniske tegninger, jf § 1 nr 11, gjelder beskyttelsen ikke de tekniske løsninger eller det produkt som tegningen beskriver.»

I utgangspunktet vil de fleste tekniske tegninger mangle verkshøyde. Årsaken er at det er begrenset hvor originalt man kan beskrive en teknisk løsning uten at det går på bekostning av riktigheten/presisjonen.³³² Men siden åvl. § 1 (2) nr. 11 er der av en grunn, må det likevel kunne antas at selskapet eller leverandøren vil utvikle tekniske tegninger med verkshøyde.

Formålet med tilvirkningskontraktene er å utvikle komplekse ytelser til petroleumssektoren. Det hindrer ikke at kontraktsgjenstanden og tegningene av ytelsen samtidig kan ha *kunstnerisk verdi*. Det fremgår av åvl. § 1 (2) nr. 9 at «byggningskunst, så vel tegninger og modeller som selve byggverket» kan være åndsverk.

Med «byggverket» menes ikke bare konstruksjoner mennesker kan bo og oppholde seg i, f.eks. hus, hoteller, museer. Også broer, havneanlegg, hagekonstruksjoner og skroget på et skip omfattes av åvl. § 1 (2) nr. 9.³³³ Det betyr at en FPSO eller en Sevan prinsipielt sett kan beskyttes som byggningskunst.

---

³³¹ Rognstad (2009) s. 110. Tekniske tegninger er regnet som litterære verk, siden den tekniske beskrivelsen alternativt kunne være beskrevet med ord, *ibid*.

³³² Rognstad (2009) s. 111.

³³³ Rognstad (2009) s. 109.

Et særtrekk ved bygningskunsten er at den - i tillegg til sitt kunstneriske preg - vil ha vesentlige funksjonelle elementer.³³⁴ Det får betydning for verkshøydevurderingen. Dersom utformingen er bestemt av de funksjonelle krav og naturens lover, er det uaktuelt med åndsverkbeskyttelse.³³⁵ Begrunnelsen er at spillerommet for kreativitet er ikke-eksisterende i slike tilfeller.³³⁶ Forutsetningen for at bygningskunst skal være et åndsverk, er dermed at utformingen er produktet av *noe mer* enn det rent funksjonelle. Selve verkshøydeterskelen er dog den samme for bygningskunst som for andre verkstyper, jf. Rt-2013-822 (premiss 64).

Det må vurderes konkret om skroget på FPSO-en er resultatet av andre hensyn enn båtens flyteegenskaper og lagringskapasitet.. I utgangspunktet tror jeg at domstolene vil vegre seg meget sterkt for å gi åndsverkbeskyttelse til praktiske ytelser på kontinentalsokkelen. Men det er en unik innovasjonstakt i norsk petroleumsnæring. Det kan ikke *helt utelukkes* at en leverandør vil tilvirke en ytelse med både kunstneriske og praktiske aspekter. Og Høyesterett uttalte i Rt. 1997 s. 199 (side 219) at et skips linjeføring *etter forholdene* kan vernes som bygningskunst.

5.1.3 Hvilke beføyelser får opphavsmannen til åndsverket?

Opphavsmannen til et åndsverk får enerett til å framstille nye eksemplarer av verket og tilgjengeliggjøre det «i opprinnelig eller endret skikkelse, i oversettelse eller bearbeidelse, i annen litteratur- eller kunstart eller i annen teknikk», jf. åvl. § 2, jf. § 1.

Eksemplarframstillingsretten innebærer bl.a. at opphavsmannen vil ha monopol på å trykke kopier av byggespesifikasjoner av boremodulen eller den tekniske tegningen av kompressoren. Her kan det oppstå en spenning med kontraktens regulering av hvem som *eier* dokumentet eller tegningen. Utgangspunktet i åndsverkloven er at «overdragelse av eksemplar innbefatter ikke overdragelse av opphavsretten», jf. åvl. § 39 (2) 1. pkt. Det betyr at selskapet i prinsippet kan eie de *fysiske uttrykkene* etter art. 33. 1 (4) 2.pkt, samtidig som leverandøren er opphavsmann til *åndsverket*.

Betydningen av eneretten må likevel ikke overdrives. Åndsverkloven beskytter ikke idéene bak verkene og informasjon som kommer til uttrykk i dem. Det utgjør altså ingen *eksemplarframstilling* om man bruker idéene bak bygningskunsten eller informasjon i

---

³³⁴ Rognstad (2009) s. 109. Eksempelvis har skroget på en FPSO en åpenbar praktisk verdi.

³³⁵ Ibid.

³³⁶ Jf. Rt. 2012 s. 1062 (premiss 67).

byggespesifikasjonene. At idéen er fri illustreres også med vernet for tekniske tegninger. Det tekniske produkt/den tekniske løsning kan aldri være et eksemplar av selve tegningen.³³⁷

Tilgjengeliggjøringsretten innebærer at opphavsmannen har enerett på å legge fram åndsverket på bransjetreff, trykke det i tidsskrift o.l.

5.2 Regulerer art. 33 eiendomsretten til åndsverkene som utvikles?

Kontrakten nevner ikke «åndsverk» eller «opphavsrett» direkte i art. 33. Bruken av «eiendom» som betegnelse på partenes rettigheter er formelt sett et argument for at bestemmelsen ikke regulerer overdragelse av opphavsretten. Eiendomsrett har man i utgangspunktet over fenomener man kan ta på, føle eller se. Et åndsverk kan imidlertid ikke observeres med det blotte øye.

Konteksten i kontrakten vitner likevel om at kontraktspartene klart forutsetter at åndsverk er regulert. I overskriften til kontraktens del x står det «OPPHAVSRETT M.V» Det gir ingen mening at partene skriver «opphavsrett» i overskriften dersom kontrakten ikke regulerer opphavsrettlige spørsmål.

Det er mulig at leverandøren vil utvikle et åndsverk gjennom sin frambringelse av informasjon etter art. 33. 1 (1) 2.pkt og oppfinnelser etter art. 33. 1 (2). Den tekniske tegningen av kontraktsgjenstanden kan ha verkshøyde, eller så kan spesifikasjonene være utformet på en original måte. Selskapet skal eie de fysiske uttrykkene som beskriver informasjonen etter art. 33. 1 (4) 2.pkt. Spørsmålet blir om art. 33. 1 (4) 2.pkt også bestemmer at selskapet skal eie *åndsverket*.

Etter mitt syn må svaret må det være ja. Det gir ingen mening at selskapet skal eie informasjonen og de fysiske uttrykkene, mens leverandøren skal eie åndsverket og dermed ha enerett til å lage nye kopier av tegningene som selskapet skal eie (eksemplarframstillingsretten). Det kan rimeligvis ikke være slik at selskapet må be leverandøren om tillatelse hver gang han trenger å lage en ny kopi av informasjonen og oppfinnelsene han eier etter art. 33. 1 første og annet ledd.

Opphavsmannens enerett på tilgjengeliggjøring av verket har i utgangspunktet begrenset nytteverdi for problemstillingene i oppgaven. Kontraktspartene har vide

---

³³⁷ *Immaterialrett* (2009) s. 438.

konfidensialitetsklausuler om at «all informasjon som partene utveksles, skal holdes hemmelig», jf. art. 34. 1 (1). Hvis partene legger fram dokumenter med informasjon fra prosjektet, vil de samtidig tilgjengeliggjøre *utformingen* av informasjonen.

6 Partenes bruksrett til informasjon og oppfinnelser medkontrahenten skal eie

6.1 Innledning

Temaet i det følgende er partenes bruksrett til informasjon og oppfinnelser den annen part skal eie. Jeg vil først drøfte leverandørens bruksrett til selskapets informasjoner og oppfinnelser. Deretter vil jeg drøfte selskapets bruksrett til leverandørens informasjoner og oppfinnelser. Hovedproblemstillingen i kapittelet er å drøfte de saklige og tidsmessig begrensningene for partenes bruksrett.

6.2 Leverandørens bruksrett til selskapets informasjon og oppfinnelser

Leverandørens bruksrett (lisensrett) til selskapets informasjoner og oppfinnelser er regulert i art. 33. 1 (4). Bestemmelsen lyder: «Leverandøren skal ikke benytte informasjon som nevnt i første avsnitt og oppfinnelser som nevnt i andre avsnitt til andre formål enn Arbeidet». Art. 33. 1 (4) sier ikke eksplisitt at leverandøren har bruksrett. Tatt på ordet regulerer klausulen «bare *begrensningene* i retten».³³⁸

I art. 1.1 er «Arbeidet» definert som «alt arbeid som Leverandøren skal utføre eller besørge utført i henhold til Kontrakten». Det betyr at leverandørens bruksrett er saklig og tidsmessig begrenset. Definisjonen innebærer at leverandøren kan bruke selskapets informasjon og oppfinnelser ved tilvirkningen og eventuelt prosjekteringen av kontraktsgjenstanden, jf. «utføre». Det er ingen begrensninger på omfanget av utnyttelsen, så lenge den er konsentrert til kontraktsarbeidet.³³⁹ Selskapet har naturligvis interesse av at hans informasjoner og oppfinnelser kommer prosjektet til gode, uavhengig om det skjer gjennom medkontrahentens ytelsesplikter.

---

³³⁸ Kaasen (2006) s. 842.

³³⁹ Kaasen (2006) s. 843.

Men det er bare *kontraktsforholdet* mellom selskapet og leverandøren som kan høste fordeler av bruksretten.³⁴⁰ Leverandøren har ikke anledning til å utnytte bruksretten i parallelle prosjekter, selv om det også har positive ringvirkninger for kontrakten mellom selskapet og leverandøren.³⁴¹ Det kan være tilfelle hvis kapasiteten til leverandøren er sprengt på grunn av endringsarbeider eller dårlig planlegging, og bruk av selskapets know-how og oppfinnelser vil få fortgang på sideprosjektet.³⁴² Hvis leverandøren ønsker å utnytte selskapets oppfinnelser og informasjon utenfor kontraktsforholdet, må han inngå egen lisensavtale med selskapet.³⁴³

Bruksrettens saklige omfang innebærer at leverandøren er avskåret fra å la seg inspirere *av* eller på andre måter utnytte selskapets informasjon og oppfinnelser etter at «Arbeidet» er ferdig. Leverandøren kan eksempelvis ikke videreutvikle informasjonen og oppfinnelsene i etterkant av prosjektet. Det vil innebære et kontraktsbrudd overfor selskapet, som kan gi grunnlag for erstatning.

Det er grunn til å stille spørsmål ved hvor gjennomtenkt dette er fra selskapets side. Det er i selskapets interesse at leverandøren kan trekke lærdom av prosjektet og *dermed stille sterkere ved senere kontraktsforhold med selskapet*.³⁴⁴ Dette gjelder først og fremst for selskapets know-how. Å legge omfattende bånd på leverandørens rett til å bruke know-how fra prosjektet er - etter mitt syn - et utslag av en kortsiktig tankegang.

Det er essensielt at art. 33. 1 (4) sees i sammenheng med art. 34 om hemmeligholdelse av informasjon.³⁴⁵ Det utgjør nemlig *ikke* et kontraktsbrudd om leverandøren bruker informasjon selskapet har gitt ham dersom den allerede var kjent for leverandøren idet han mottok den, jf. art. 34. 1 (1) bokstav b. Det samme gjelder hvis kunnskapen senere «blir alminnelig kjent på annen måte enn ved feil begått av Selskaps- eller Leverandørgruppen», jf. art. 34 1 (1) bokstav c.³⁴⁶

Poenget er at selskapets bidrag ikke utgjør noen nødvendig betingelse for at leverandøren får tilgang til informasjonen. Hvor stor betydning art. 33. 1. (4) 2.pkt får, avhenger derved av

---

³⁴⁰ Kaasen (2006) s. 843.

³⁴¹ Kaasen (2006) s. 843

³⁴² Kaasen (2006) s. 843.

³⁴³ Kaasen (2006) s. 843.

³⁴⁴ Kaasen (2006) s. 843.

³⁴⁵ Kaasen (2006) s. 843.

³⁴⁶ Han kan derimot ikke råde over de fysiske uttrykkene informasjonen står i, jf. nedenfor i kapittel 7.

hvor mye informasjon som faller innenfor art. 34. 1 (1) bokstav b og c.³⁴⁷ Kommentartutgaven påpeker at «i denne dynamiske prosessen er det vanskelig å trekke grensen mellom det (mer eller mindre allment) kjente og det som alene skriver seg fra selskapets informasjonsoverføring».³⁴⁸

I kraft av bruksretten kan leverandøren kan også overlevere selskapets informasjon og oppfinnelser til sine underleverandører. Det følger av at art. 1.1 omfatter arbeid som leverandøren skal «besørge utført».³⁴⁹ I likhet med hovedleverandøren kan underleverandørene bare benytte informasjon til kontraktsarbeidet, jf. «i henhold til kontrakten» i art. 1.1. Det kan være praktisk viktig at selskapets bedriftskunnskap blir kanalisert videre til underleverandørene. Hvis underleverandørene utnytter selskapets informasjon utenfor rammene av kontrakten, må selskapet kunne kreve erstatning av dem etter alminnelige kontraktsrettslige regler.

Uttrykket «besørge utført» må videre tolkes som at leverandøren kan bruke selskapets informasjon i valget av underleverandører. En av deltakerne i selskapet har for eksempel identifisert en underleverandør som den primære årsaken til at tidsrammene i et tidligere prosjekt ble overskredet. Hvis selskapet viderebringer denne informasjonen til leverandøren, er det klart at det må kunne tas i betraktning.

Leverandøren trenger ikke å betale noe vederlag til selskapet for å benytte seg av bruksretten.

6.3 Selskapets bruksrett til leverandørens informasjon og oppfinnelser

Selskapets bruksrett til leverandørens informasjon og oppfinnelser er regulert i art. 33. 2 (3).

Bestemmelsen fastslår at «Leverandøren skal gi Selskapet en ugjenkallelig, royalty-fri, ikke-eksklusiv bruksrett til informasjon som nevnt i første avsnitt og oppfinnelser som nevnt i andre avsnitt i den utstrekning dette er nødvendig i forbindelse med drift, reparasjon, modifikasjon, utvidelse, ombygging og vedlikehold av Kontraktsgjenstanden».

---

³⁴⁷ Kaasen (2006) s. 843-844.

³⁴⁸ Kaasen (2006) s. 844.

³⁴⁹ Kaasen (2006) s. 843.

Det er verdt å merke seg at art. 33.2 (3) formelt sett ikke gir selskapet en bruksrett. Ordlyden pålegger leverandøren å inngå særskilt avtale om bruksrett med selskapet, som oppfyller kravet i art. 33. 2 (3). I utgangspunktet er det en merkelig konstruksjon at partene er nødt til å inngå en sekundær avtale, når innholdet allerede er fastlagt. Hvis leverandøren ikke følger opp plikten, vil han jo misligholde kontrakten. Bakgrunnen for regelen er at bestemmelsen også regulerer bruksrett for informasjon som er utviklet av «Leverandørgruppen», jf. art. 33. 2 (1) 2.pkt.³⁵⁰

I henhold til art. 1.15 er leverandørgruppen «Leverandøren, hans Tilknyttede Selskaper som deltar i Arbeidet, hans Underleverandører og deres leverandører og underleverandører, deltagere i et foretak som er etablert for å utføre Arbeidet, og de ansatte i de nevnte selskaper og foretak». Siden leverandøren ikke får noen umiddelbart eiendomsrett til informasjon som de andre bedriftene i leverandørgruppen utvikler, kan leverandøren heller ikke gi selskapet en ubetinget bruksrett til slik informasjon. Det er mer naturlig å påby leverandøren om å sørge for selskapets rettigheter gjennom kontraktsklausuler nedover i systemet.³⁵¹ Som nevnt krever art. 8 (3) bokstav d at alle kontrakter om underleveranser skal sikre selskapet de rettigheter som fremgår av art. 33.

Art. 33. 2 (3) sier ingen ting om *når* leverandøren er forpliktet til å inngi avtale om bruksrett med selskapet. Spørsmålet blir da når leverandørens plikt oppstår. Det avgjørende må etter mitt syn være at formålet bak bruksretten oppnås. Det innebærer at leverandøren må inngi avtale om bruksrett før det er aktuelt med «drift, reparasjon...» osv. Selskapets krav om at avtale om bruksrett skal inngås, må meldes skriftlig, jf. det generelle kravet til skriftlighet i art. 36. 1.

Et spørsmål som kommentarutgaven diskuterer utførlig er om selskapets bruksrett vil omfatte all informasjon og oppfinnelser som omfattes av alternativene i art. 33. 2 (1) og art. 33. 2 (2), eller om det må stilles et krav om at informasjonen og oppfinnelsen rent «faktisk har vært benyttet under tilvirkningen».³⁵²

Art. 33. 2 (3) stiller ikke vilkår om at informasjon og oppfinnelsen faktisk har vært benyttet under fabrikkasjonsarbeidet. Kravet etter ordlyden at informasjonen har vært «stilt til rådig-

---

³⁵⁰ Kaasen (2006) s. 846.

³⁵¹ Kaasen 2006 s. 846 note 24.

³⁵² Kaasen (2006) s. 849, jf. diskusjonen på side 846-849.

het», «utviklet av Leverandøren hovedsakelig på grunnlag av slik informasjon» eller at informasjonen har vært utviklet av «Leverandørgruppen i forbindelse med Arbeidet». Når det gjelder oppfinnelser, er vilkåret at oppfinnelsen har vært «under utførelsen av Arbeidet». Hvis det er tilfelle, så skal selskapet ha en bruksrett til «drift, reparasjon..» osv.

Bakgrunnen for at kommentarutgaven drøfter om det bør gjelde et krav om at informasjonen og oppfinnelsene har vært en del av leverandørens fabrikkasjon, er at selskapets bruksrett ellers vil bli meget vidtfaende. Hvis leverandøren i etterkant av kontraktsforholdet utvikler ny informasjon som bygger på informasjon han tidligere har stilt til rådighet for selskapet, vil det formelt sett omfattes av ««utviklet av Leverandøren hovedsakelig på grunnlag av slik informasjon»-alternativet.³⁵³ Vilkåret i art. 33. 2 (3) om at bruksretten bare gjelder «i den utstrekning den er nødvendig» vil ikke nødvendigvis hindre selskapet få bruksrett til slik informasjon. Kommentarutgaven nevner som et eksempel at leverandøren etter kontraktsforholdet utvikler «sin know-how (på en måte som angitt i første ledd) til teknologi som muliggjør eksempelvis en utvidelse av kontraktsgjenstandens kapasitet som ellers ikke ville vært mulig. Her er bruk av informasjonen «nødvendig» for å foreta modifikasjonen»³⁵⁴

Leverandørgruppen kan dessuten utvikle en masse informasjon i forbindelse med «Arbeidet» som ikke har vært brukt under tilvirkningen.³⁵⁵ Selskapets bruksrett vil ut fra ordlyden omfatte denne informasjonen.

Når det gjelder oppfinnelser, må passusen «under utførelsen av Arbeidet» tolkes som et «krav om saklig sammenheng mellom oppfinnelsen og kontraktsarbeidet».³⁵⁶ Selskapets bruksrett til oppfinnelser vil derfor ikke ha like merkelige utslag som for informasjoner. Men som kommentarutgaven påpeker kan oppfinnelsen være «foranlediget av kontraktsarbeidet, uten å være benyttet til dette – for eksempel fordi den gjelder teknologi som vil være relevant først ved en senere modifikasjon av kontraktsgjenstanden tilskyndet ved en endret forståelse av reservoarret».³⁵⁷

---

³⁵³ Kaasen (2006) s. 846-847.

³⁵⁴ Kaasen (2006) s. 848.

³⁵⁵ Kaasen (2006) s. 847.

³⁵⁶ Kaasen (2006) s. 849. Som Kaasen (2006) s. 848-849 understreker kan formuleringen klart ikke tolkes som «en rent tidsmessig avgrensning. Dette ville gi selskapet bruksrett til alle oppfinnelser gjort i kontraktsperioden, uansett oppfinnelsens tilknytning til kontraktsarbeidet».

³⁵⁷ Kaasen (2006) s. 849.

Spørsmålet blir om man skal innfortolke et krav om at informasjonen og oppfinnelsene rent «faktisk har vært benyttet under tilvirkningen»³⁵⁸, eller om bestemmelsen skal tolkes strengt etter sin ordlyd.

Argumentet mot å innfortolke et slikt krav, er naturligvis ordlyden. Ettersom partene er meget profesjonelle, må man legge til grunn at utformingen av ordlyden er bevisst.

Motargumentet er formålet bak art. 33. 2 (3) og reelle hensyn. Selskapets bruksrett til leverandørens informasjon og oppfinnelser er «ugjenkallelig» og «royalty-fri». Hvis bruksretten omfatter informasjon og oppfinnelser som ikke har vært et grunnlag for fabrikasjonsarbeidet, vil selskapet få en *gratis og tidsubegrenset bruksrett til leverandørens know-how og oppfinnelser uten at de har vært brukt til kontraktsgjenstanden*. En slik løsning vil være meget urimelig overfor leverandøren og gi selskapet rettigheter utover hva som er formålet bak bruksretten (sette selskapet i stand til å utnytte kontraktsytelsen).³⁵⁹

Konklusjonen er derfor at selskapets bruksrett bare omfatter informasjon og oppfinnelser som rent «faktisk har vært benyttet under tilvirkningen».³⁶⁰

Selskapets bruksrett er uttømmende regulert til å gjelde «drift, reparasjon, modifikasjon, utvidelse, ombygging og vedlikehold av Kontraktsgjenstanden». Som Kaasen påpeker «dekker disse alternativene alle aktuelle aktiviteter tilknyttet kontraktsgjenstanden».³⁶¹ Det er særlig i totalkontrakter at selskapet vil ha stor interesse av å ha en slik vidtfavnende bruksrett. I totalkontrakter vil leverandøren ha det primære ansvaret for å utvikle ny teknologi. Selskapets bruksrett sikrer at selskapet kan bruke teknologi og informasjon leverandøren har utviklet i prosjekteringsfasen, selv om leverandøren skal ha eiendomsretten.

Det er i utgangspunktet naturlig at selskapet får en bruksrett til leverandørens informasjon og teknologi som angår «alle aktuelle aktiviteter tilknyttet kontraktsgjenstanden». Hvis ikke selskapet får en bruksrett som er *nødvendig* for driften av kontraktsgjenstanden, vil formålet med kjøpet av kontraktsgjenstanden (utnytte den i lisensen) bortfalle.

---

³⁵⁸ Kaasen (2006) s. 849.

³⁵⁹ Tilsvarende Kaasen (2006) s. 848-849, selv om han bruker «mildere» betegnelser.

³⁶⁰ I samme retning Kaasen (2006) s. 849 som sier «Trolig bør det derfor oppstilles som et vilkår for bruksretten at den gjelder oppfinnelser (og informasjon) som faktisk har vært benyttet under tilvirkningen».

³⁶¹ Kaasen (2006) s. 847.

Et spørsmål som ordlyden ikke tar stilling til direkte, er om selskapet personlig må stå for den utførelsen av bruksretten, eller om selskapets bruksrett kan delegeres til eksterne aktører.

I utgangspunktet er problematisk å utlede en rett til overlatelse av art. 33. 2 (3), siden den bare taler om «selskapet». En overlatelsesrett må imidlertid kunne begrunnes i formålet bak regelen. Det må antas at selskapet ikke alltid er i stand til å nyttiggjøre seg av bruksretten de har fått. For at regelen skal få den tiltenkte effekt, må selskapet kunne hente inn ekspertise utenfra ved behov.³⁶²

En selvsagt forutsetning er at alle avtaler med eksterne reparasjons-, vedlikeholds-, og modifikasjonsleverandører må holde seg innenfor rammen av selskapets bruksrett i art. 33. 2 (3).³⁶³ Selskapet er eksempelvis avskåret fra å be en annen leverandør om å tilvirke en ny manifold basert på leverandørens tegninger.³⁶⁴ Hvis selskapet aksepterer eller påbyr en annen leverandør om å bruke leverandørens informasjoner og oppfinnelser utover rammene i art. 33. 2 (3), vil selskapets stå ansvarlig for det tap leverandøren eventuelt lider.

Selve muligheten for at konkurrenter får tilgang til verdifull informasjon er betenkelig sett fra leverandørens ståsted. Leverandørens legitime interesser blir ivaretatt ved at selskapet må sikre hemmelighet fra alle eksterne parter de overlater leverandørens informasjoner og oppfinnelser til.

Et spørsmål art. 33. 2 (3) ikke regulerer eksplisitt, er om selskapet kan overdra bruksretten til andre rettssubjekter. Kommentartutgaven stiller seg imot at selskapet har noen «alminnelig overdragelses- eller lisensieringsrett» av bruksretten, men mener at bruksretten kan overdras «begrenset til de angitte formål» i art. 33. 2 (3).³⁶⁵

Det er klart at selskapets bruksrett ikke gir dem anledning til å lisensiere ut bruksretten. Poenget med at leverandøren skal ha eiendomsretten til informasjonen og oppfinnelsene, er at han skal ha enerett på å stifte lisenser. Det er videre klart at selskapet ikke kan gi en tredjemand større rettigheter enn de selskapet selv har. Selskapet må imidlertid ha anledning til å overdra bruksretten til andre rettssubjekter innenfor de saklige rammene av art. 33. 2 (3).

---

³⁶² Kaasen (2006) s. 847.

³⁶³ Kaasen (2006) s. 847.

³⁶⁴ Ibid.

³⁶⁵ Kaasen (2006) s. 849.

Kommentarutgaven legger dessuten «formodentlig» til grunn at staten kan overta bruksretten hvis det er tale om en statlig overtagelse av installasjonen i henhold til petrl. § 5-6 (1).³⁶⁶ Det fremgår av petrl. § 5-6 (1) at »Staten har rett til å overta rettighetshavers faste innretning når tillatelsen utløper, oppgis eller tilbakekalles, eller når bruken av slike innretninger opphører endelig». Etter mitt syn er det lite rimelig at staten blir tilgodesett med en bruksrett bare fordi de har en særstilling i det norske petroleumssystemet. Om staten ønsker å utnytte leverandørens informasjon og oppfinnelser, må de inngå en separat lisensavtale med ham.

Art. 33. 2 (3) oppstiller en generell begrensning for selskapets bruksrett: den gjelder bare «i *den utstrekning dette er nødvendig* i forbindelse med drift, reparasjon...». ³⁶⁷ Det er altså ikke tilstrekkelig at leverandørens informasjon og oppfinnelser er *nyttige* («nødvendig») for selskapet.

Selskapet har videre ikke rett til å bruke informasjon og oppfinnelsene i større *omfang* («utstrekning») enn det som er nødvendig.

Det er ikke alltid slik at leverandørens informasjon er nedfelt i et dokument, datafil eller lignende. Hvis det er nødvendig for at selskapet skal kunne utøve bruksretten, må leverandøren sette informasjonen i fysiske uttrykk. Siden dette er av hensyn til *selskapet*, er det rimelig at selskapet bærer kostnadene ved utarbeidelsen. ³⁶⁸ For oppfinnelser er det lite sannsynlig at idéen bak løsningen ikke er gitt et fysisk uttrykk.

Det fremgår av art. 33.2 (3) at selskapets bruksrett skal være «ugjenkallelig, royalty-fri og ikke-eksklusiv».

Med «ugjenkallelig» menes at bruksretten i prinsippet er evigvarende. Den teknologiske utviklingen vil sannsynligvis medføre at selskapets behov for å bruke leverandørens informasjon og oppfinnelser, blir mindre med tiden.

I «royalty-fri» ligger at selskapet ikke må betale særskilt for bruksretten. Kontraktssummen inkluderer «vederlaget» for bruksretten. Siden selskapets bruksrett må være «nødvendig» til «drift» mv. og at informasjonen og oppfinnelsen må ha vært faktisk brukt til kontraktsgjenstanden, er det en akseptabel løsning. Et spørsmål kan diskuteres er hvorvidt *leverandøren* har krav på en del av godtgjørelsen selskapet mottar ved en videreoverdragelse av

---

³⁶⁶ Kaasen (2006) s. 847 note 27.

³⁶⁷ Egen utheving.

³⁶⁸ Kaasen (2006) s. 848 note 28.

bruksretten. Ordlyden er taus om dette spørsmålet. Så fremt man legger til grunn at selskapet har en overdragelsesrett som er «begrenset til de angitte formål»³⁶⁹ i art. 33. 2 (3), må *selskapet* få inntektene fra overdragelsen. Ellers vil leverandøren få betalt to ganger for samme bruksrett: Først gjennom kontraktsummen og deretter ved videreoverdragelsen.

Meningen med «ikke-eksklusiv» er at leverandøren har anledning til å lisensiere ut samme type informasjon og oppfinnelsen til andre rettssubjekter. En annen løsning ville innskrenket leverandørens muligheter til utnytte sin eiendomsrett kommersielt.

En overordnet betraktning er at selskapets vide bruksrett (som er gratis og tidsbegrenset) er av vesentlig kommersiell verdi for selskapet. Det gjelder spesielt i totalkontraktene, hvor bruksretten er helt avgjørende for at selskapet får tilgang til teknologien som utvikles i prosjektet.

---

³⁶⁹ Jf. Kaasen (2006) s. 849.

7 Hvem får rettighetene til de fysiske uttrykkene av kunnskapen?

På lik linje som spørsmålet om eieforholdet til kontraktsgjenstanden må holdes adskilt fra hvem som får rettighetene til den underliggende teknologien, må rettighetene til den *abstrakte kunnskapen* prinsipielt skilles fra hvem som får rettighetene til de fysiske uttrykkene. Rettighetene til de fysiske informasjonsbærerne må videre skilles fra eiendomsretten til *åndsverket*.

I det følgende vil jeg drøfte hvem som får rettighetene til de *fysiske uttrykk* som selskapets og leverandørens know-how, bedriftshemmeligheter og oppfinnelser står i. Eksempel på fysiske uttrykk er tegninger, dokumenter, e-poster eller datafiler.³⁷⁰ Det er selvfølgelig helt utenkelig at et tilvirknings- eller EPC(I)-prosjekt blir gjennomført uten omfattende mengder dokumenter, e-post-korrespondanse, tegninger, spesifikasjoner, møtereferater osv.³⁷¹

Jeg tar først stilling til spørsmålet om hvilke fysiske uttrykk *selskapet* skal eie etter kontrakten.

Dette er regulert i art. 33. 1 (4) 2.pkt. Bestemmelsen tar stilling til de fysiske uttrykkene som beskriver informasjon og oppfinnelser selskapet skal eie etter art. 33. 1 første og annet ledd.. Art. 33. 1 (4) 2. pkt. sier at at leverandøren er pliktig til å returnere «All dokumentasjon, alle dataprogrammer og kopier» til selskapet ved «Kontraktens opphør».

Bruken av «returnere» er litt upresist. Årsaken er at regelen også favner de fysiske informasjonsbærerne av know-how, bedriftshemmeligheter og oppfinnelser som *leverandøren* har utviklet etter art. 33. 1 (1) 2.pkt og art. 33.1 (2).³⁷² Siden selskapet ikke nødvendigvis har framstilt de fysiske uttrykkene, blir «returnere» delvis misvisende.

Det er ingen betingelse for tilbakeleveringsplikten at informasjonen er verdifull eller har spilt noen rolle for prosjektet.

---

³⁷⁰ Kaasen (2006) s. 838

³⁷¹ Kaasen (2012) s. 61: «Den formelle kontraktspakke for en offshore fabrikkasjonskontrakt kan utgjøre opptil en hyllemeter dokumenter, ofte enda mer - i den grad dokumentene tas ut på papir».

³⁷² Jf. Kaasen (2006) s. 844 note 23.

Ordlyden stiller videre et vilkår om at leverandøren må returnere alle «kopier» han har tatt av originaldokumentasjonen. For å sikre at ansatte og underleverandører får tilgang til viktig dokumentasjon, skjer kopiering i et stort omfang i komplekse prosjekter. Leverandøren må derfor kontakte underleverandørene og be dem om å returnere alle kopier de har tatt eller fått. Om dette alltid følges i praksis, er vel heller tvilsomt.³⁷³ I utgangspunktet kan man hevde at når originaldokumentasjon skal tilbake til selskapet, så ligger det et implisitt forbud mot å *beholde* kopiene. Det er uansett en fordel at ordlyden ikke åpner opp for noen tolkningstvil om spørsmålet.

Ved informasjonsbærere som er lagret elektronisk, gjør det seg gjeldende et spesielt hensyn: Formålet om at leverandøren skal *gi fra seg* selskapets informasjon, oppnås ikke alene ved at dokumentene og tegningene sendes tilbake elektronisk. Da befinner den seg jo fremdeles i programvaren til leverandøren. For at den tiltenkte mening skal oppnås, må leverandøren samtidig være forpliktet til å *slette* all elektronisk lagret informasjon.

Tidspunktet for tilbakeleveringsplikten er ved «Kontraktens opphør», jf. art. 33.1 (4) 2. pkt. I de fleste tilfeller opphører kontrakten når kontraktsgjenstanden overleveres i avtalt stand og leverandøren får vederlaget for tingen. Selv om det tilhører sjeldenhetene, kan kontrakten også opphøre på grunnlag av heving, bristende forutsetninger eller konkurs hos én eller begge kontraktsparter.

Hensikten med art. 33. 1 (4) 2. pkt er derfor at leverandøren ikke skal besitte noen form for fysiske uttrykk fra selskapet når kontraktsforholdet er fullført. Konsekvensen er at leverandøren fratras muligheten til å *utvikle egen bedriftskunnskap basert på lærdom fra selskapets know-how, bedriftshemmeligheter og oppfinnelser*.³⁷⁴ Det må understrekes at leverandøren i utgangspunktet ikke får noen rett til å utnytte selskapets know-how og bedriftshemmeligheter, selv om han får rådigheten over de fysiske uttrykkene. Men det er ofte nærliggende å tolke situasjonen slik at dersom leverandøren beholder dokumentene, tegningene m.v, må han også kunne bruke dem kommersielt.

Ved komplekse ytelser er det dessuten en nødvendighet å ha tilgang til tegninger, beskrivelser mv. for å være kunne utnytte informasjon rent faktisk. Det er begrenset hvor mange tekniske detaljer og sammenhenger man kan huske i hodet. En mer utilsiktet virkning av

---

³⁷³ Kaasen (2006) s. 844.

³⁷⁴ Kaasen (2006) s. 844.

tilbakeleveringsplikten er at den reduserer *muligheten* for at leverandøren kan krenke selskapets eiendomsrett etter art. 33. 1 første og annet ledd.

Det fremgår av art. 33. 1 (4) 2. pkt in fine at bestemmelsen gjelder «med mindre annet avtales». Som Kaasen påpeker er formuleringen «rettslig sett overflødig, men kan være en nyttig påminnelse» om at partene kan ha avtalt løsninger som fraviker art. 33.³⁷⁵ Disse går som regel ut på at leverandøren skal beholde tegninger, spesifikasjoner og annen dokumentasjon som kommer underveis i avtaleforholdet, mens selskapet skal få alle fysiske uttrykk som knytter seg til endelige produktet (den såkalte «as-build»-dokumentasjonen).³⁷⁶ Det varierer fra prosjekt til prosjekt i hvilken grad den foreløpige dokumentasjonen skiller seg fra de ferdige tegningene.³⁷⁷

Det kan være grunn til å stille spørsmål ved hvor heldig denne praksisen er. Fra et avtalerettslig synspunkt er det til tider ganske uklart om partene i det hele tatt har inngått noen avvikende avtale, eller om det snarere er tale om to parter som ikke følger opp pliktene og rettighetene sine. Her kan man kanskje redde seg ved å si at avtalen er inngått gjennom «konkludent atferd».

En mer betenkelig følge er at det oppstår tvil om leverandøren - ved siden av å besitte de fysiske uttrykk - også har rett til å utnytte informasjonen *som er beskrevet*. Det gir liten mening om leverandøren skal få eiendomsretten til en del dokumenter, foreløpige tegninger osv, men at han likevel er avskåret å bruke dem kommersielt eller å la seg inspirere av dem. Siden det er vanskelig å se hvilken interesse leverandøren overhodet skal ha i å eie dokumentasjonen i slike tilfelle, blir dette tolkningsalternativet fort utelukket. Hvis avtalen tolkes slik at leverandøren har en utnyttelsesrett, vil det på den annen side innebære et innhugg i den eksklusivitet som selskapet har til informasjon og oppfinnelser etter art. 33.1 første og annet ledd. Når selskapet aksepterer at leverandøren beholder foreløpig dokumentasjon, kan det altså skape rettslige spørsmål.

Det neste spørsmålet er om NF regulerer eiendomsretten til de fysiske uttrykkene av informasjon og oppfinnelser som *leverandøren* skal eie.

---

³⁷⁵ Kaasen (2006) s. 844.

³⁷⁶ Ibid.

³⁷⁷ Kaasen (2006) s. 844.

Art. 33 er taus om dette spørsmålet. Årsaken er at selskapet trenger leverandørens tegninger, spesifikasjon mv. for å få være i stand til utnytte sin bruksrett til leverandørens informasjon og oppfinnelser, jf. art. 33. 2 (3). Selskapets bruksrett er som nevnt ugjenkallelig og gjelder «drift, reparasjon, modifikasjon, utvidelse, ombygging og vedlikehold av Kontraktsgjenstanden» En forutsetning for at denne bruksretten skal være operativ, er at selskapet har tilgang til leverandørens tegninger, spesifikasjoner og dokumentasjon som beskriver kontraktsgjenstanden. Da kan ikke selskapet være forpliktet til å tilbakelevere leverandørens dokumentasjon og tegninger.

8 Avslutning

I denne avhandlingen har jeg analysert reguleringen av know-how, bedriftshemmeligheter, oppfinnelser og åndsverk i NF, NTK og NSC 05.

En overordnet betraktning er at kontraktene har lagt stor vekt på at det skal være en sammenheng mellom hva man bidrar med til kontrakten, og hvilke beføyelser man får i etterkant.

Både selskapet og leverandøren beholder eiendomsrett til know-how mv. som de har forut for kontraktsforholdet og har stilt til rådighet for den annen part. Partene får videre eiendomsretten til know-how og bedriftshemmeligheter (herunder ikke-patenterbare oppfinnelser) de utvikler på egenhånd, eller som er utviklet «hovedsakelig» på bakgrunn av deres informasjon. Dette er den mest rimelige løsningen, og gir en god balanse i kontraktsforholdet.

Når det gjelder rettighetene til «informasjon», er kontrakten heldekkende med ett unntak: Art. 33 regulerer ikke informasjon som selskapet har utviklet med leverandørens forutgående medvirkning. Det er uheldig at denne formen for nyutvikling faller utenfor art. 33. 1 (1) og art. 33. 1 (1), og i stedet må reguleres etter de alminnelige reglene om sameie til know-how og bedriftshemmeligheter. Ved en eventuell revisjon bør kontraktskonsipistene påse at all utvikling av informasjon faller innefor art. 33.

Kontraktens regulering av «oppfinnelser» er også velbalansert. Selskapet skal få eiendomsretten til oppfinnelser som leverandøren utvikler «hovedsakelig» bygger på selskapets kvalitative innspill. Til gjengjeld skal leverandøren få eiendomsretten til alle oppfinnelser som faller utenfor selskapets eiendomsrett. Det inkluderer oppfinnelser hvor selskapet har gitt et «ikke-hovedsakelig» kvalitativt bidrag. Det gir en rimelig fordeling mellom partene.

Det er grunn til å reise kritikk mot kontraktens manglende regulering av oppfinnelser som *selskapet* gjør. For oppfinnelser som selskapet utvikler på egenhånd, skaper det ingen problemer at kontrakten er taus; selskapet er naturligvis eier også etter bakgrunnsretten. Det er imidlertid ugunstig at oppfinnelser som selskapet utvikler basert på innspill fra leverandøren, faller utenfor kontrakten. Eiendomsretten til slike oppfinnelser vil i stedet reguleres av sameieloven. Reglene i sameieloven er primært tilpasset tingsrettslig sameie.

Som nevnt trenger det ikke å være sammenheng mellom hvem som har *gjort* oppfinnelsen og hvem som har gitt de *største* bidragene. Hensynet bak reglene i art. 33. 1 (2) og art. 33. 2 (2) er at parten som har ytt mest bidrag til oppfinnelsen, skal få eiendomsretten til løsningen. På den bakgrunn er det ulogisk at oppfinnelser som selskapet «gjør», men hvor leverandøren kan ha gitt det største bidraget, faller utenfor kontrakten. Etter mitt syn bør art. 33 derfor regulere oppfinnelser som selskapet utvikler i prosjektet. I tillegg kan det være lurt å nedfelle eksplisitt at art. 33. 1 (2) og art. 33. 2 (2) omfatter sameie til oppfinnelser.

Når det gjelder partenes bruksrett, er det verdt å merke seg at selskapet har en langt mer vidtgående bruksrett enn leverandøren. Leverandørens bruksrett kan bare benyttes til «Arbeidet». Selskapets bruksrett kan anvendes på alle relevante formål i tilknytning til «Kontraktsgjenstanden». Et interessant poeng er at både selskapets og leverandørens bruksrett vil *iverata selskapets interesser*; det er naturligvis hensiktsmessig for selskapet at leverandøren bruker selskapets know-how mv. til «Arbeidet». På den bakgrunn kan det kanskje argumenteres for leverandøren bør bli tilgodesett med en mer verdifull bruksrett. En mulighet er at leverandøren får en ikke-eksklusiv bruksrett til informasjon og oppfinnelser som selskapet skal eie, men som er utviklet av leverandøren hovedsakelig basert på selskapets informasjoner.

I kapittel fem konkluderte jeg med at art. 33 regulerer åndsverktigheter. Etter mitt syn bør dette fremgå langt klarere av ordlyden.

Art. 34 har en god utforming. Bestemmelsen oppstiller i utgangspunktet et absolutt forbud mot å dele informasjon med tredjemenn. Det sikrer at formålet med eiendomsrettighetene i art. 33 oppnås. Unntakene fra hemmeligholdsplikten er også fornuftige. En svakhet ved art. 34 er at bestemmelsen tilsynelatende ikke pålegger partene å sikre hemmelighold fra tredjemenn ved informasjonsutveksling etter art. 34. 1 (1) bokstav a. Det er kritikkverdig at man må innfortolke en generell plikt til å sikre fortrolighet, for en så viktig bestemmelse.

Litteraturliste

Lover

- 1961 Lov om opphavsrett til åndsverk m.v. (åndsverkloven) av 12. mai 1961 nr. 2
- 1965 Lov om sameige (sameigelova) av 18. juni 1965 nr. 6.
- 1967 Lov om patenter (patentloven) av 15. desember 1967 nr. 9.
- 1970 Lov om retten til oppfinnelser som er gjort av arbeidstakere (arbeidstakeroppfinnellesloven) av 17. april 1970 nr. 21.
- 1972 Lov om kontroll med markedsføring og avtalevilkår (markedsføringsloven) av 16. juni 1972 nr. 47 (opphevet).
- 1980 Lov om pant (panteloven) av 8. februar 1980 nr. 2.
- 1996 Lov om petroleumsvirksomhet (petroleumsloven) av 29. november 1996 nr. 72.
- 2009 Lov om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. (markedsføringsloven) av 9. januar 2009 nr. 2.

Forskrifter

- 2012 Forskrift om anvendelse av konkurranseloven § 10 tredje ledd på visse grupper av forsknings- og utviklingsavtaler av 20. april nr. 342.

Lovforarbeider

- Ot. Prp. Nr. 26 (1959-1960) *Ot.prp.nr.26 (1959-1960) Om lov om opphavsrett til åndsverk.*
- Ot. Prp. Nr. 36 (1965-1966) *Ot.prp.nr.36 (1965-1966) Lov om patenter*
- Ot. Prp. Nr. 57 (1971-1972) *Ot.prp.nr.57 (1971-1972) Lov om markedsmissbruk*

Ot. Prp. Nr. 55 (2007-2008) *Om lov om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. (markedsføringsloven)*

Prop.81 L (2012-2013) *Endringer i lovgivningen om industrielt rettsvern m.m. (styrking av håndhevingsreglene)*

NU 1963:6 *Betenkning angående nordisk patentlovgivning, avgitt av samarbeidende danske, finske, norske og svenske komiteer, Nordisk utredningsserie 1963:6, Oslo 1964*

Innst. 1966 *Innstilling fra Konkurranselovkomitéen til lov om kontroll med markedsføring, Otta 1966*

Standardkontrakter

NF 07 Norsk Fabrikasjonskontrakt av september 2007.
NTK 07 Norsk Totalkontrakt av september 2007.
NSC 05 Norwegian Subsea Contract Conditions of contract av april 2005.

Rettsavgjørelser

Høyesterettsdommer

Rt. 1918 s. 403 Hjemfallsdommen
Rt. 1962 s. 964
Rt. 1964 s. 238
Rt. 1964 s. 1090
Rt. 1991 s. 1171
Rt. 1995 s. 1908
Rt. 1997 s. 199
Rt. 1998 s. 1315
Rt. 2001 s. 872
Rt. 2002 s. 1155

Rt. 2006 s. 752
Rt. 2007 s. 1329.
Rt. 2007 s. 1841.
Rt. 2008 s. 1555
Rt. 2010 s. 1345
Rt. 2012 s. 1062
Rt. 2013 s. 1187

Underrettsdommer

LB-2000-556
LB-2013-20938
LG-2003-5873
LG-2003-8617
LG-2004-10668
RG-1984-351
TOSLO-2006-174383
TOSLO-2009-067562
TOSLO-2011-113128
TSTAV-2008-196988

Avgjørelser fra Patentstyrets 2.avdeling

2. avd. kj 6790 (NIR 2000 s. 290)
2. avd. kj 6924 (NIR 2002 s. 189)
2. avd. kj. 7196 (2004, upublisert)
2. avd. kj. 7886 (2010, upublisert)
PS-2010-7886

Faglitteratur

Alvik, Ivar. *Organisering og kontraktmønstre i petroleumsvirksomheten. I: Petroleumskontrakter Kompendium JUS5430/JUR1430*. Sjørettsfondet. Oslo, 2012. s. 5-13.

Askheim, Lars Olav og Arnesen, Finn. *Anskaffelser og anbud. I: Petroleumskontrakter Kompendium JUS5430/JUR1430*. Sjørettsfondet. Oslo, 2012. s. 14-24.

- Falkanger, Thor og Aage Thor Falkanger. *Tingsrett*. 7.utg. Oslo, 2013.
- Fougner, Jan. *Beskyttelse av forretningshemmeligheter og ansattes lojalitetsplikt*. I: *Det 35. nordiske Juristmøte 1999 - (KONF-1999-njm-837)*. 1999. s. 837-856
- Hygen Meyer, Johannes. *Hvem skal anses som oppfinner eller medopphinner?* I: *Nordisk immateriell rettsskydd*. 2011, s. 1-18.
- Hygen Meyer, Johannes. *Sameie i oppfinnelser etter norsk rett*. I: *Nordisk immateriell rettsskydd*. 2013, s. 152-180.
- Høgberg, Alf Petter. *Sondringen mellom tinglige og obligatoriske rettigheter som strukturell forklaringsmodell*. I: Gudmund Knudsen, Geir Woxholth & Kristin Normann (red.), *Selskap, kontrakt, konkurs og rettskilder: Festskrift til Mads Henry Andenæs 70 år*. 2010 s. 100-110.
- Immaterialrett*. Per Helset...[et.al.]. Oslo, 2009.
- Immaterialrett i et nøtteskall*. Bente Holmvang...[et.al.]. Oslo, 2014.
- Irgens-Jensen, Harald. *Forretningshemmeligheter*. I: *Nordisk immateriell rettsskydd 2006* s. 568-582.
- Irgens-Jensen, Harald. *Bedriftenes hemmelighet – og rettighet? Immaterialrett, kontraktsrett og konkurranserett møtes*. Oslo, 2010
- Kaasen, Knut. *Petroleumskontrakter med kommentarer til NF 05 og NTK 05*. Oslo, 2006.
- Kaasen, Knut. *Sammendrag av «Petroleumskontrakter, med kommentarer til NF 05 og NTK 05»*. I: *Petroleumskontrakter Kompendium JUS5430/JUR1430*. Sjørettsfondet. Oslo, 2012. s. 25-104.
- Kinander, Morten. *Sondringen mellom tinglige og obligatoriske rettigheter*. I: *Tidsskrift for rettsvitenskap*. 2003, s. 673-685.
- Knoph, Ragnar. *Bedriftshemmeligheters rettsbeskyttelse*. I: *Forhandlinger på Det 16. nordiske juristmøte*. Oslo, 1934, bilag I.
- Krüger, Kai. *Norsk kjøpsrett*. 4. utgave. Bergen, 1999

- Lassen, Birger Stuevold. *Know-how – noen aktuelle rettsspørsmål. I: Nordiskt immateriellt rättsskydd*. 1966, s. 310-328
- Lunde, Tore, Ingvild Mestad og Terje Michaelsen. *Markedsføringsloven med kommentarer*. Oslo, 2010.
- Lunde, Tore. *Kommentar til markedsføringsloven. I: Norsk lovkommentar nettversjon*. Gyldendal Rettsdata, 2012. [Sisert 31.05.14]
- Opdahl, Lisa Marie. *Rettslig beskyttelse av know-how – Begrepsavklaring, rettsgrunnlag og avtaleregulering*. Upublisert masteravhandling. Bergen, 2011.
- Pedersen, Jan A. Aaaserud. *Rett til teknologi - forholdet internt i rettighetshavergruppen*. MarLus nr. 216. Oslo, 1995.
- Rognstad, Ole-Andreas i samarbeid med Birger Stuevold Lassen. *Opphavsrett*. Oslo, 2009.
- Røynås, Ingjerd. *Spesialitetsprinsippet i opphavsretten – et relativt prinsipp. I: Aktuell Immaterialrett*. Aase Gundersen og Are Stenvik (red.) Oslo, 2008, s. 289-320.
- Stenvik, Are. *Patenters beskyttelsesomfang*. Oslo, 2001.
- Stenvik, Are. *Rettsbeskyttelse av forretningskonsepter og –metoder. I: Tidsskrift for forretningsjus hefte 4 2002* s. 483-523.
- Stenvik, Are. *Patentrett*. 2. utgave. Oslo, 2006.
- Stenvik, Are. *Kommentar til patentloven. I: Norsk lovkommentar nettversjon*. Gyldendal Rettsdata, 2011. [Sisert 31.05.14]
- Stenvik, Are. *Kommentar til arbeidstakeroppfinningsloven. I: Norsk lovkommentar nettversjon*. Gyldendal Rettsdata, 2012. [Sisert 31.05.14]
- Stenvik, Are. *Patentrett*. 3. utgave. Oslo, 2013.
- Ørstavik, Inger Berg. *Innovasjonsspiralen. Patentrettslige, kontraktsrettslige og konkurranse- rettslige spørsmål ved forbedring av patenterte oppfinnelser*. Oslo, 2011.

